

NOUL LITERATOR

Revistă trimestrială de cultură

Nr. 55, Septembrie 2024

**APARE SUB EGIDA UNIUNII SCRITORILOR DIN
ROMÂNIA – FILIALA CRAIOVA**

Asociația Culturală „Noul Literator”

Director fondator: NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Președinte de onoare GHEORGHE DĂNIȘOR

Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU

Vicepreședinte ȘTEFAN VLĂDUȚESCU

Secretar GEORGE GEAFIR

CONSILIUL REDACȚIONAL

Aurel Maria Baros

Ștefan Borbely

Florian Copcea

Dan Ionescu

Ioan Lascu

Gelu Negrea

Tudor Nedelcea

Florentin Popescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian

Mihaela Albu

Mihai Antonescu

Marian Barbu

Daniel Corbu

Mihai Firică

Spiridon Popescu

Camelia Zăbavă

REDACȚIA

Constantin Pădureanu - Redactor-șef

Mircea Pospai - Redactor-șef adjunct

Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție

Ion R. Popa - Redactor

Victor Martin - Redactor

George Geafir - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. V. Alecsandri, nr.22

Constantin Pădureanu, Tel.: 0723.172.217

Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com

ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:

Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152

Ilustrațiile copertelor:

Picturi de Vasile Buz

Prezentare grafică & DTP

edituragrafix@gmail.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

Revista poate fi citită pe site-ul www.revistanoulliterator.ro

ISSN 2069-339

Gelu Negrea

DESPRE UMOR, CU SOBRIETATE...

Sunt românii o națiune înzestrată (printre numeroase alte calități, of course) și cu simțul umorului, așa cum ne-am obișnuit să credem privindu-ne într-o oglindă nu neapărat narcisistă, dar nici modestă din cale afară? A răspunde în chip adecvat la această întrebare pe cât de simplă pe atât de bogată în înțelesuri ascunse presupune mai întâi să definim – în linii mari, măcar – conceptul de umor. În acest scop, dintre toate soluțiile la îndemână, mai fezabilă și mai sigură mi s-a părut apelarea la ajutorul sursei de informații celei mai generoase și mai obiective care este la această oră astrală a omenirii inteligența artificială. Iată ce ne spune IA despre această gingașă chestiune: umorul este o formă complexă de comunicare și expresie umană – respectiv, capacitatea omului de a percepe, de a crea ori de a provoca râsul sau de a stârni amuzamentul printr-o combinație de observații ingenioase, jocuri de cuvinte, situații neașteptate sau exagerate, ori prin contraste surprinzătoare. Umorul este apt, prin urmare, să abordeze subiecte sensibile, să detensioneze o situație dificilă sau, pur și simplu, să genereze ceea ce numim îndeobște divertisment.

Există un număr mare de teorii referitoare la esența și natura umorului. Iată câteva dintre ele: 1. Teoria superiorității, potrivit căreia umorul apare din observarea slăbiciunilor, lipsurilor sau greșelilor altor persoane, ceea ce ne face să ne simțim superiori acestora. (Teoria datează încă din antichitate, revendicându-se de la Platon și Aristotel). 2. Teoria incongruenței, conform căreia umorul se naște atunci când apare o nepotrivire între așteptare și realitate – recte, atunci când într-o împrejurare survine ceva neașteptat, absurd sau numai surprinzător în raport cu punctul de plecare caracteristic acelei situații. 3. Teoria eliberării (propusă inițial de Sigmund Freud, medicul austriac considerat părintele psihanalizei), care afirmă că umorul servește drept supapă destinată eliberării tensiunilor psihice sau energiilor reprimite, putând sluji la evacuarea, într-un mod sigur și acceptabil, a unor emoții de

genul anxietate, furie sau frustrare acumulate în timp. 4. Teoria jocului, care sugerează că umorul este o formă de hârjoană intelectuală sau verbală la care se recurge pentru a experimenta idei, concepte și relații într-un mod relaxat, lipsit de constrângeri. (A se vedea, între altele, în acest sens celebra carte a lui Johan Huizinga *Homo ludens*). 5. Teoria benign violation, dezvoltată de americanul Peter McGraw & comp., conform căreia umorul apare atunci când o situație reprezintă, simultan, o încălcare a normelor (o violare, așadar), dar, în același timp, este percepută ca fiind inofensivă (benignă), ceea ce presupune că, pentru a fi amuzantă, o situație trebuie să fie suficient de provocatoare pentru a fi interesantă, dar nu atât de amenințătoare încât să provoace anxietate sau disconfort. 6. Teoria ușurării cognitive care se concentrează pe ideea că întâlnim umorul atunci când are loc o schimbare bruscă în procesul de gândire, eliberând tensiunea intelectuală acumulată. 7. Teoria ambivalenței care susține că umorul apare atunci când simțim simultan două emoții contradictorii față de aceeași situație sau persoană (de exemplu: empatie, dar și sentiment de superioritate față de o persoană aflată într-o situație jenantă). 8. Teoria asimetrică a răspunsului emoțional potrivit căreia râsul presupune o reacție emoțională asimetrică într-o situație oarecare. (De exemplu: ne amuzăm atunci când cineva exagerează un comportament obișnuit sau când există o disproporție între cauza și efectul unei acțiuni).

Este evident că niciuna dintre aceste ipoteze nu acoperă integral cauzalitatea generală a producerii umorului, de cele mai multe ori acesta rezultând din interferența explicațiilor propuse. Este de observat, de asemenea, pozitivitatea semnificației majorității acestor definiții și clarificări, a avea umor constituindu-se, diacronic și sincronie privind lucrurile, într-o virtute spirituală ineluctabilă și specifică speței umane în ipostaza sa intelectuală de excelență. Cu o excepție de prim ordin însă, care vizează o ființă aparte, cu dublă natură existențială: pe Iisus Hristos, Fiul Omului, dar și Fiul Domnului, în egală măsură. Într-o scrisoare pe care Publius Lentulus, proconsul al Iudeii în timpul lui Octavian August, o trimite către Senatul Romei, înaltul magistrat menționează faptul uluitor că „Nimeni nu l-a văzut niciodată râzând” pe Hristos. „Plângând însă, da”, adaugă importantul expeditor în același document referindu-se la contem-

poranii Fiului Omului, cei care L-au întâlnit și I-au cunoscut faptele. Singura problemă care se ridică vizavi de citatul în cauză o reprezintă întâmplarea că anumiți cercetători ai vieții Mântuitorului plasează textul cu pricina în secolul III d. H, ceea ce pune sub semnul îndoielii veridicitatea informațiilor pe care le conține, între ele și aceea privind misterioasa absență a râsului dintre obiceiurile lui Iisus.

În imaginarul nostru cultural, românii, ca popor, și-au edificat de-a lungul timpului prin râs în primul rând un bastion defensiv redutabil, cu care s-au dovedit în stare să înfrunte cumplitățile vicisitudinii cu care au fost blagosloviți de istoria vitregă și să se dueleze de la egal cu nenorocirile mici și mijlocii care s-au revărsat suplimentar asupra-le din toate direcțiile geografice și dinspre toate azimuturile sorții. Ca persoane fizice – ca simpli cetățeni, carevasăzică, mai mult sau mai puțin turmentați – aceiași români au fost întotdeauna și sunt în continuare până în zilele noastre: glumeți, bășcălioși, calamburgii plini de ingeniozitate, miștocari cu schepsis, producători de bancuri cu Bulă, consumatori de glume deochete, de anecdote piperate, de jocuri de cuvinte dibace și de alte șmecheroase vorbe de spirit de uz cotidian. Deloc întâmplător, personajul emblematic al snoavelor și povestirilor noastre populare se numește Păcală și dezvoltă, ca ocupație de bază, activitatea capabilă să-i illustreze onomastica. În general, păcălirea reprezentanților ordinii publice, autorităților locale eclesiastice, administrative sau economice are producerea râsului atât ca scop, cât și ca formă predilectă de reacție la felurite împrejurări, iar ca rezultat umorul. Pentru că ce altceva este râsul dacă nu o reacție naturală a organismului la stimuli amuzanți sau plăcuți – respectiv, cea mai directă, mai anodină expresie a umorului înțeles drept acea capacitate a omului de a percepe sau de a exprima aspectele amuzante, ironice sau absurde ale vieții și ale comportamentului uman?!

Uimitor însă, la o repede ochire arcuită peste geografia literaturii române de la origini până în prezent, întâia impresie este că agreabila formă de relief numită umor, fără a lipsi cu desăvârșire din galantarul cultural autohton, în nici un caz nu impune prin abundență. Și nici prin, să am pardon de impresie, pregnanță valorică. O eventuală a doua privire nu face, din păcate, decât s-o confirme pe prima – lucru nu doar surprinzător, ci și oarecum paradoxal dacă ne gân-

dim că, privind fenomenul din exterior, senzația este cu totul alta.

Cum se face, prin urmare, că România, în ipostaza sa literară, se înfățișează bacovian ochiului mai degrabă ca o „țară tristă” și mult mai puțin ca una „plină de humor”? Pentru că inflexibila statistică ne pune în fața unui fapt dificil de contestat: avem mari scriitori cu umor, nu însă și mari umoriști. Ba, încă mai mult decât atât: nici măcar acei autori de anvergură medie nu sunt foarte numeroși, iar operele de gen notabile, așijderea. *Țiganiada*? Un titlu de natură și în măsură să ne contrazică, dar să nu uităm: I. Budai-Deleanu își cataloghează lucrarea drept „poemation eroi-comico-satiric”, cu accent pe ultima din cele trei vocabule ale subtitlului, iar nu pe aceea mediană. Comediile lui Alecsandri? Termenul cel mai potrivit pentru a le defini sub raport categorial-estetic ar fi vodeviluri – specie amuzantă, dar greu de asimilat gamei majore a literaturii dramatice de manieră comică, fie ea și aflată la un modest început de drum.

Cu I.L. Caragiale situația este ceva mai complexă. Desigur, când autorul *Scrisorii pierdute* și *Telegramelor* se ridică indignat de la masa la care unul dintre convivi îl numise umorist, el comite mai degrabă un gest de cochetărie literară – nu într-un totu gratuit, însă. Pentru că în comediile, momentele și schițele sale întâlnim cel mai adesea nu buna ironie (afabilă, bonomă, generoasă), ci ironia de tip romantic, ironia rea, cum o numește Friederich Schlegel, aceea care se învecinează mai mult cu satira decât cu umorul.

Mergând mai departe, este dincolo de orice îndoială că hazul, veselia reprezintă dimensiuni importante ale operei lui Ion Creangă, dar nici humuleșteanul nu este un umorist pur sânge, așa cum nu este nici Marin Preda, cu toate că monșerul nu greșește deloc când atrage atenția, vorbind despre capodopera sa indiscutabilă, *Moro-meșii* vol. I: „Eu am scris o carte în care una dintre laturile esențiale este umorul”. „Una dintre laturi”, e adevărat; nu singura, însă, ori cea mai acut și mai sensibil percepută nici de cititori și cu atât mai puțin de critica literară autohtonă, ahtiată după abisaliități și după psihologie subțire, dar cam fără organ pentru umor și cu o destul de aproximativă considerație pentru operele de această factură.

Cine mai rămâne? Gheorghe Brăescu și Anton Bacalbașa cu ale lor monografii hilare inspirate din comicăriile vieții cazon (al doilea, și cu

un personaj, Moș Teacă, intrat însă mai mult în folclor, decât în istoria literară), D.D. Pătrășcanu, apoi poetul baladelor vesele și parodiilor originale dar, mai cu seamă, prozatorul George Topârceanu (cel care, dacă ar fi dus la capăt *Minunile Sfântului Sisoe*, ar fi putut furniza, poate, romanul comic major al literelor campodanubiene), dotatul dramaturg Tudor Mușatescu și prolificul Tudor Popescu, pe ici pe colo Ion Băieșu și, tot parțial, Marin Sorescu și Teodor Mazilu. Îl putem adăuga cu oarecare rezerve pe prozatorul Damian Stănoiu care se înscrie și el îndeajuns de meritoriu în acest context nespectaculos al umorului românesc, căruia îi adaugă o insolită pată de culoare tematică. Cele mai valoroase dintre scrierile sale gravitează în sfera vieții monahale pe care a cunoscut-o dinlăuntru, cu bunele și relele sale, reflectând-o detașat, sine ira et studio, în câteva romane și povestiri care se citesc cu plăcere și chiar cu încântare, inclusiv în zilele noastre, adică la trei sferturi de veac de când au văzut întâiași dată pentru prima oară lumina tiparului. Nu este, orice s-ar spune, o recoltă peste măsură de bogată, iar eventuala consolare că penuria cantitativă ar fi compensată de distilări calitative aparte stă cu dificultate în picioare. Cu părere de rău, nu avem în cultura noastră orală ori scrisă nici un Till Eulenspiegel român, nici un Josef Svejk, un Don Quijote, un Huckleberry Finn sau măcar echivalentul literar al unui yancheu rătăcit pe la curtea regelui Arthur.

Ne rămâne totuși în această situație delicată șansa unei reprezentări onorabile într-o virtuală competiție spirituală internațională având ca disciplină de concurs noțiunea de răs. Există în românește, și doar în românește, o formulare oximoronică insolită, capabilă să salveze calitativ ingeniozitatea și adâncimea gândului iredentist: râsu-plânsu. Îmbinarea acestor două vocale, care definesc trăiri eminamente contradictorii, semnifică condiția paradoxală a vieții care acceptă ambivaleța reacțiilor emoționale esențiale (tristețea și bucuria, durerea și veselia sau disperarea și amuzamentul). Astfel de momente aglutinează trăsături tragice, ironice, comice sau absurde care provoacă simultan reacții absolut contrastante precum hohotul de răs și lacrimile de suferință. Sau cum, metaforic, o spune Nichita Stănescu în poezia din volumul publicat în 1968 *Necuvintele* care poartă chiar titlul *Râsu' plânsu'*: „Pleoapă cu dinți, cu lacrimă mânjită/

sare căzută în bucate,/ dovadă că nu pot trăi numai acum/ sunt amintirile mele, toate.../ Dovadă că nu pot vedea fără martori/ e copilăria, adolescența mea,/ dublând neființa acestei secunde/ cu neființa ei de cândva./ Ah, râsu' plânsu'/ ah, râsu' plânsu'/ mă bufnește când spun/ secunde vechi putrezind în secunda/ de-acum./ Ah, râsu' plânsu'/ ah, râsu' plânsu'/ în ochiul lucrurilor reci/ și-n dintele lor mușcător, ca și sceptrul/ neinventărilor regi.”

Victor Martin

FILOZOFUL SUB APĂ

Filozofia lui Emil Cioran este bazată pe paradox și, în același timp, paradoxală. Nu orice filozofie bazată pe paradox e paradoxală. Filozofia lui Cioran e paradoxală în mod existențial, ca viața însăși. Faptul că e o filozofie paradoxală, e mai greu de înțeles, dar, de multe ori, nu contează înțelegerea, ci tocmai neînțelegerea. O anumită formă de ascundere a raționalului, ascunderea în intuitiv, cristalizează priza la public.

Plictisul lui Cioran e un fel de antiplictis; nu are nimic a face cu decadentul. Emil Cioran te face să-l înjuri, tocmai pentru a-ți stârni curiozitatea. N-ai nici un chef să vorbești despre el, ci despre filozofi mult mai mari sau interesați, dar, totuși, o faci. E ca și cum ai prefera o mică insulă în Marea Egee, în detrimentul mării Grecii. Atomul poate fi mai greu de disecat, mai paradoxal decât întregul Univers, dar e mai interesant să faci asta.

Pentru a afirma inconveniența existenței, poți să te ascunzi în spatele paradoxului, poți chiar să-i sondezi profunzimile, acesta fiind un truc foarte reușit pentru a-ți vinde marfa, adică pe tine, ca filozof. Pentru a fi un bun filozof, trebuie să intuiești ceva deosebit în interiorul tău, raportat la realitatea înconjurătoare, și îți trebuie și o inteligență nativă de excepție pentru a sonda acest ceva deosebit. Și, bineînțeles, îți trebuie sila de a fi chiar și filozof.

Emil Cioran a fost un gânditor sub apă, paradoxal. Ca să te adaptezi la modul său de abordare a realității, trebuie să te scufunzi, alături de el, în adâncurile lichide ale gândirii, fără costum de protecție. Revenirea la suprafață nu e grea, ci imposibilă. Filozofia lui e o veșnică Atlantidă cu care, dacă ai dispărut, nu mai există sau nu mai ești tu, cel de mai înainte. Asta e filozofia, o scufundare fără întoarcere în cele ale gândului, până la înecul total. Paradoxul place pentru că duce filozofia spre poetic, îndepărtând-o de modul sistemic, ingineresc, de gândire.

În mediul său lichid de gândire, cel al inteligenței, lenea și plictisul sunt benefice, dar, în realitatea întâmplătoare, aerospațială, nu se poate retrage fiecare în colțul lui de lume; nu avem atâtea colțuri de lume și, chiar dacă am avea, nu există prea mulți indivizi care să fugă de gălăgia turmei. Nu au mulți inteligența asta.

Renunțarea la cultură și la ambiții e un paradox în sine. Dacă un filozof ar renunța la ambiția de a spune ceea ce crede, ar dispărea, nu ar mai fi deloc filozof. Ce poate fi un filozof fără cultură? Un corp scufundat în apă; apa dezlocuiește de el nu ar fi nici o filozofie.

Așezat pe culmile propriei sale disperări, filozoful se întreabă de ce trebuie să avem prieteni și aspirații, speranțe și visuri. Păi, dacă tot ne-am dat jos din copac...trebuie să trăim acest paradox filozofic al filozofului, semnalizarea către izolare și agnosticism și virarea către viață socială și gândirea profundă. Ne întreabă dacă nu vrem să fim nihiști, ne propune să fim nihiști, ne spune că e bine să adoptăm o astfel de atitudine, iar el, filozoful, se dă la fund și își vede de cultura lui. Pentru noi, zgomotele și complicațiile existenței mărunte nu sunt bune; ne trimite undeva, cine știe unde, cu ambițiile noastre, cu tot, să rămână numai el cu zgomotul și complicațiile vieții din mijlocul Parisului.

Între singurătatea din mijlocul deșertului și singurătatea din mijlocul bibliotecii, Cioran a ales singurătatea unei mansarde, cu deșertul cerului deasupra capului și cărțile împrejur, asigurându-și posibilitatea de a scoate ideile din el și de a le alimenta cu ideile înaintașilor. Filozoful acumulează biblioteci și merge ca Iisus, în deșert, să le pună în ordine. Merge să propovăduiască nimănui și sieși. Rămâne în deșertul social să citească, să dialogheze la cafea și să se convingă singur de ceea ce n-ar vrea să convingă pe alții. Filozoful se înscrie pe linia singură-

tății, pe care singur și-a trasat-o și neagă toate aceste metode de lucru cu gândul. În mijlocul lor, nu se simte în apele lui, dar, negându-le, le acceptă pe alt plan, într-o altă stare de agregare.

Ca să fii un mare nimeni, trebuie să conștientizezi acest lucru și să găsești mijloacele necesare pentru atingerea scopului propus. Unii își propun să fie cineva, alții își propun să fie niște nimeni. Autoeliminarea conștientă, filozofică, poate avea cauze diferite: fie nu poți ajunge cineva și îți propui să nu devii nimic, fie nu poți ajunge cineva și atunci îți propui să devii un altcineva, adică o negare a celui care puteai fi încărcat de succes. În ambele cazuri, te uiți cu orgoliu în oglinda apei, te încarci de narcisism și te cufunzi în tine însuși, în imaginea a ceea ce ai fi vrut să fii. Dacă nu reușești o imagine grandioasă, măcar încerci o imagine deformată, greu de înțeles, paradoxală. Pentru asta, cel mai sigur truc e să-ți arogi dreptul de a refuza ceea ce ți s-ar putea da și nu ți se dă, începând prin a refuza niște biete premii literare nefolositoare. Cine acceptă tot timpul, își formează o imagine banală de întreținut al realității și își strică imaginea de sub apă a posterității. Uneori, viitorul ți-e mai folositor în prezent decât prezentul. Prezentul nu se știe ce viitor creează, dar orice viitor posibil poate modela interesul pentru prezent și prezentul pentru interes.

Ca să-i poți sfătui să se retragă în colțul lor, e bine să te închizi pentru alții, iar pentru a nu părea fals, trebuie întâi să te închizi pentru tine însuși. Cel mai ușor mod de a nu te chinui să citești în adâncurile sufletului cuiva e să spui că nu are nici un rost să faci acest lucru, că nu are nici un rost să-i luminezi destinul. Dacă interlocutorul e opac, cum se întâmplă de cele mai multe ori, invocarea e și mai plauzibilă și nu sună ca o scuză.

E foarte comod să alegi singurătatea, să nu luminezi pe nimeni primprejur, dar nu e deloc practic. Singurătatea poetică, romantică, filozofică, duce, automat, la singurătatea agonică. Unii au curajul să înfrunte agonia, alții nu. De fapt, nici nu se știe prea bine ce e curajul, înfruntarea singurătății sau curmarea sa bruscă și brutală. Părerile sunt împărțite și le împarte fiecare după interes sau după cu i-e felul. Filozoful se întreabă dacă mai pot exista mângâieri în momentele din urmă, fiindu-i ușor să ia subiectul de la bază. Paradoxal, chiar dacă recunoaștem faptul că singurătatea din urmă nu poate fi consolată de

nimeni și nimic, ne mai rămâne totuși să spunem că mai există câte o posibilitate; negarea totală dă și ea o speranță, afirmă și ea ceva, chiar și la nivel de posibil a fi.

Să te stingi undeva, nevăzut de nimeni, e pudibonderie existențialistă. Poți fi singur la un capăt de lume și, totodată, poți fi singur în mijlocul mulțimii. Din două motive: mulțimea poate fi atât de imensă, încât să nu mai contezi sau gradul de indiferență socială poate atinge un prag atât de critic încât individul să fie ca și inexistent.

Filozoful se întreabă de ce omul nu are eroismul infinit de a se retrage undeva, în singurătate, unde să se stingă în liniște. Nu are această atitudine deoarece eroismul este al inconștienței, iar stingerea e o luptă în care fiecare vrea să fie erou. Lupta cu viața e lupta cu timpul, iar curgerea timpului e esența fricii de viață. Frica de viață e chiar o continuă frică de moarte. Când te naști, viața e prima boală pe care o contractezi. Restul timpului nu e altceva decât o luptă continuă și oblojirea rănilor. Marii luptători sunt cei mai mari fricoși. Frica stă la baza tuturor actelor de eroism. Culmea e că și aceia care fug de lupta cu viața, cum a fost marele filozof, tot niște fricoși sunt. E ca paradoxul care spune că adevărul e o minciună.

Să te lupți o viață întreagă să-ți crezi o imagine, pentru a o strica la final, paradoxal, nu înseamnă că ai fost conștient, ci, dimpotrivă, inconștient. Tocmai pentru că te lupți tot timpul se faci mari bravuri, viața conține un volum mare de inconștiență. Sunt puțini cei conștienți de acest lucru, pentru a adopta o stingere la fel de conștientă. Unul dintre aceștia a fost chiar filozoful Emil Cioran; a fost opțiunea lui de a renunța la luptă, dar retragerea din zgomotul înconjurător, tot din eroism o faci. E plină filozofia lui de astfel de paradoxuri.

Suntem separați de tot ce ne înconjoară, indiferent dacă suntem între lucruri sau în afara lor, undeva, departe. Depinde de percepție. Distanțele se percep diferit. Tot ceea ce nu este, ca și tot ce este, poate fi, în același timp, accesibilul, ca și inaccesibilul; nu oamenii stabilesc criteriile, ci doar legile după care ar putea funcționa aceste criterii.

Nu ne poate spune nimeni dacă frica este fuga de luptă sau lupta însăși. De frică, poți fugi sau poți sări în mijlocul bătăliei. Războiul e frica de luptă; planează tot timpul, deasupra noastră; tot timpul în care este pace.

Nu putem ști dacă moartea în singurătate e mai cruntă decât moartea între semenii din două motive: singurătatea e relativă și nu știm ce e viața; moartea, nici atât. Concepem viața ca pe o succesiune de evenimente și ne-o facem cum vrem, după cum ne e felul sau după cum ne pricepem. Ne revoltăm când alții vor să ne facă viața sau ne supunem legilor lor. Cei mai revoltați fug în singurătate, în filozofie, și au impresia că au scăpat. Paradoxal, n-au scăpat; trăiesc evenimentele care ar fi putut să-i marcheze chiar mai acut decât dacă i-ar fi marcat direct. Singurătatea e ca o scufundare în apă; ești nevoit să respiri aerul respirat de ceilalți, dar din butelie. Fugi de neantul lumii, măsurat în kilometri cubi, pentru a-ți crea micuțul tău neant de câteva zeci de centimetri cubi, în care să filozofezi, mai mult sau mai puțin neștiut.

Și te întrebi pentru ce suferă unii? Ai putea crede că unii suferă pentru că sunt mai aproape de conștientă, ca să simtă că trăiesc. Nu e adevărat; aceștia sunt mai aproape de inconștiență, mai mult sau mai puțin clinic. Mulți suferă pentru că nu au ce se face, li se impune durerea, și fug, dar fuga nu le rezolvă problema; singurătatea accentuează durerea.

Excesul de rațiune, care e același lucru cu lipsa rațiunii, scoate din rândul lumii o categorie de aleși, pentru a-i obișnui cu fel de fel de torturi. Aceștia nu ispășesc pe nimeni de păcate, atâta timp cât nu are nimeni treabă cu păcatele unora, altora sau tuturor. Aceștia pot, cel mult, ispăși păcatul de a fi, de a fi legați de o societate sau alta și de a se obișnui cu micile torturi ale tiparelor legilor, mai mult sau mai puțin aberante.

Fiind știut că nevinovatul simte mai acut suferința, tortura de fiecare zi, religia e cea care și-a asumat rolul de a găsi inconștienți care să mențină suferința la cote acceptabile, dar mai înalte; ea dă o justificare de valoare în fenomenul suferinței, o fundamentare a suferinței pe o ierarhie de valori. Inchiziția, pogromurile, războaiele, crimele monstruoase, bestialitatea, fac acceptabilă suferința zilnică. Pentru că suferința n-are nici o justificare rațională, cei conștienți nu o înțeleg, iar cei inconștienți n-o conștientizează.

Emil Cioran susține că nici existența n-are vreo justificare rațională. Dacă ne îndepărtăm puțin de existențialism și de individualism, putem spune că, totuși, existența are măcar justificarea de a ne face să ne gândim la aceste lucruri, în context mai larg, de grup. Dacă filozoful se

retrăgea măcar în singurătatea sinelui, despre ce filozofie cioraniană mai discutăm noi acum?

Existența, ca și suferința, o formă exacerbată a existenței, nu are nici o justificare, până îi găsește omul una; desprins de animal sau, dimpotrivă, pentru a-și afirma animalitatea, omul găsește cel mai repede justificări. În faptul de a fi poate să nu existe nici o justificare, dar există o justificare în faptul de a gândi, care ne poate face să imaginăm orice origine a faptului că suntem, ceea ce dă o justificare tocmai faptului de a gândi.

Există Dumnezeu prin însuși faptul că există omul, care să-l imagineze ca existent, pentru a găsi o justificare a faptului că e. Dacă n-ar exista un creator, nu ar exista nici obiectul creației sale, ființa umană, care să-l imagineze. Chiar dacă am relua cercul la nivelul negațiilor, adică omul nu există pentru că nu are cine să-l fi creat și, dacă nu există, nu poate afirma un creator, care neexistând, etc., nu facem altceva decât să schimbăm polul, de la materie la antimaterie, de la gând la negând, de la pozitivism la nihilism. Omul e limitat; dacă nu-și fabrică o iluzie, cum este aceea a originii lui, înnebunește. Dedat iraționalului, devine capabil de o serie de acte de eroism, bineînțeles, inutile și ele, și ajunge exact

acolo unde spune filozoful, la neființă și la triumful ei final. Cu un mic amendament: neființa nu este singura realitate absolută. Realitate absolută nu există. Totul e relativ. Paradoxal, rezultă că este relativă chiar și relativitatea și am putea trage concluzia că, dacă relativitatea e relativă, afirmăm absolutul. Ei bine, nu-l afirmăm; afirmăm doar un grad inferior de relativitate. Nu ajungem la absolut; absolutul e doar o tendință, o speranță a ființei gânditoare.

Paradoxul în care s-a plasat Emil Cioran e faptul că ideile îți vin când faci ceva cu mâinile, nu cu capul. Nu trebuie să ne gândim neapărat la spălatul vaselor sau la sfărâmatul pietrelor cu barosul; putem să ne gândim doar la fumatul unei țigări. Țigara, ca și cartea din hârtie, are o mare încărcătură ideatică.

Când a plecat din România, filozoful Cioran s-a întrebat, poate, pentru cine să mai scrie dacă în țară nu mai e nimeni; nimeni demn de interes. Când a ajuns în străinătate, s-a întrebat, poate, pentru cine să scrie dacă și Occidentul începe să se golească. Și totuși a scris. Poate din plictiseală, poate din dorința de a aștepta din timp moartea, liniștit, să n-o deranjeze prea mult. Filozofia nu vindecă decât un suflet deja sănătos.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Alexandru Mironov și Dodo Niță

Florentin Popescu

**„ȘCOALA DE LA
TÂRGOVIȘTE”
CONOTAȚII ȘI
MARGINALII**

Totul, sau aproape totul a pornit de la un adevăr cunoscut de toată lumea și intrat deja în istoria post-decembristă: odată ce Ministerul Culturii și celelalte instituții ale statului, abilitate în domeniu s-au degrevat de aproape tot ce înseamnă activitate creatoare (editare de cărți și reviste, cinematografie și altele), în sensul că au eliminat finanțările, sarcina de a întreține – încă! – domeniile cu pricina a revenit/revine unor fundații, sponsori, oameni de bine și cu respect pentru patrimoniul cultural al țării.

Așa stând lucrurile, mai avem din fericire și conaționali care s-au implicat/se implică în organizarea și desfășurarea unor evenimente (sărbătoriri, aniversări ale unor mari personalități literare – și nu numai –, continuarea unor tradiții valoroase, punerea în lumină a specificului unei zone a țării etc. etc.

Formula arhicunoscută și arhivehiculată printre acești entuziaști – „Cultura nu moare și nici nu se predă!” este astăzi concretizată, dacă se poate spune așa, în multe județe ale României, de la Constanța și până la Baia Mare, de la Târgoviște până la Timișoara și de acolo până la Iași.

Deși televiziunile și celelalte mijloace mass media nu prea se grăbesc să popularizeze astfel de manifestări, preferând faptele mărunte, cancanuri, faptele diverse și fără vreo însemnătate după consumarea lor, este, totuși, reconfortant să știm că ele se petrec și prin diverse căi ajungem să le cunoaștem și noi.

Dacă la Bacău, așa cum știe toată lumea, se desfășoară un festival anual, „Alecsandriada” și un altul consacrat lui Bacovia, cele două mari personalități pe care acest loc le-a dat culturii naționale, în Gorj un festival consacrat lui Arghezi (ca să ne oprim doar la două din mai multe exemple), la Târgoviște, veche cetate de scaun, are loc în fiecare an un simpozion național intitulat „Școala de la Târgoviște. Tradiție și continuitate”, ajuns la cea de a XI-a ediție.

Pentru cei mai puțin inițiați în istoria culturală a orașului de la poalele Turnului Chindiei,

trebuie să menționăm că așa-numita „Școală de la Târgoviște”, generic recunoscut și comentat azi în toate istoriile și dicționarele literare, se referă la o grupare de scriitori care au adus nu numai înnoiri, ci și un spirit aparte în literatura postbelică. Ei au fost: Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, Radu Petrescu, Alexandru George, Tudor Țopa, Barbu Cioculescu, Petru Creția. Este suficient să deschizi un dicționar ceva mai cuprinzător (cum este, de pildă, cel editat de Academie) ca să afli acolo că între altele, reprezentanții acestei „Școli” au fost, totodată, deschizători de drum ai modernismului, unindu-i un anume fel de a scrie inimitabil.

Apariția Editurii Bibliotheca (1997), a revistei „Litere” (2000) și a Societății Scriitorilor Târgovișteni (2005), al căror merit de întemeietori revin regretatului Tudor Cristea și lui Mihai Stan a însemnat, practic, deschiderea unei noi ere, poate cea mai luminoasă și cea mai productivă, în zona amintită.

În peste 25 de ani de existență editura amintită a publicat peste 2.500 de titluri de carte din toate domeniile beletristicii (și nu numai), iar revista a devenit un brand național, recunoscut ca atare nu numai în țară, ci și în Basarabia (cu scriitorii de acolo târgoviștenii realizând numeroase duplexuri literare).

Menționatele instituții având ca obiectiv principal valorificarea și ducerea pe mai departe a bogatelor tradiții culturale dâmbovițene, era firesc ca tot ele să inițieze și un simpozion în cadrul căruia să fie prezentate comunicări despre personalitățile locului și cele care, într-un fel sau altul, au avut/au legături spirituale cu orașul Târgoviște.

În context, prin acest mod original de omagiere, primele ediții ale simpozionului au cuprins mai întâi substanțiale comunicări despre corifeii „Școlii de la Târgoviște” – cei pe care i-am amintit mai sus. Totodată, după fiecare ediție a fost tipărit un volum cu textele de acolo, semnatarii lor fiind atât cercetători, scriitori și publiciști locali cât și alții, din București ori din alte părți ale țării.

Și tot în chip firesc, faptele nu se puteau opri aici de vreme ce azi în zonă există o mișcare literară mai mult decât remarcabilă, susținută de poeți, prozatori, critici și istorici literari care și-au consolidat, ori sunt pe cale să-și consolideze o poziție solidă în arealul literar național. Iată-i, în ordinea în care au fost comentați în edițiile de

până mai an ale simpozionului cu pricina: Tudor Cristea, Mihai Stan, George Coandă, Victor Petrescu, Corin Bianu, Ioan Vișan, George Toma Veseliu, Ion Mărculescu, Daniela-Olguța Iordache, Emil Stănescu, George D. Piteș, Florea Turiac.

În augustul fierbinte al acestui an simpozionul i-a avut în vedere pe Ana Dobre, Ecaterina Petrescu Botoncea, Carmen Georgeta Popescu și Dan Gîju, fiecare dintre aceștia având deja în spate o bibliografie personală bogată și originală, constituită din versuri, romane, cărți de critică și istorie literară, monografii, lucrări în alte specii și genuri literare.

Dar poate că mai mult decât orice alt comentariu este mai sugestiv și vorbește de la sine „Sumarul” simpozionului. Iată-l și pe el: Mihai Stan – *Actuala Școală de la Târgoviște* (scurt istoric), Mihai Cimpoi – *Continuitate, canonicitate, cofratemitate – retușuri la efigia Școlii literare și artistice de la Târgoviște*, Nicolae Oprea – *Interferența genurilor în opera Ecaterinei Petrescu Botoncea*, Vasile Bardan – *Lumea lui MeRePe*, Petre Gheorghe Bârlea – *Carmen Georgeta Popescu și timpul ei cel răbdător*, Margareta Bineăț – *Unitate în diversitate: Ana Dobre, Carmen Georgeta Popescu, Ecaterina Petrescu Botoncea, Dan Gîju*, Evelyn Maria Croitoru – *Literatura pentru posteritate*, Titi Damian – *Ana Dobre, „Un secol cu Marin Preda” – mari satisfacții intelectuale*, Ana Dobre – *Dublul catharsis al prozei: treceri,*

luminări, iluminări, Jean Dumitrașcu – *Ființă și Timp la Ecaterina Petrescu Botoncea*, Nicolae Georgescu – *Profil Ecaterina Petrescu Botoncea*, Marin Iancu – *Carmen Georgeta Popescu și poezia ca spovedanie*, Daniela-Olguța Iordache – *Romanul căutătorului. Drumul, gara, crucea, jocul și vântul hoinar*, Victor Petrescu – *Luminile și umbrele vieții*, Florentin Popescu – *Empatii aleatorii și distincții accentuate*, Shanti Nilaya aka Cristina Irimescu – *Viața ca o aventură a conștiinței: Marin Preda*, Mădălina Simionescu-Cojocaru – *Analiza iubirii în poezia lui Carmen Georgeta Popescu din volumul „Viața ca un joc”*, Mihai Stan – *Un literator*, Emil Stănescu – *Generația actuală a Școlii literar-artistice de la Târgoviște, Biobibliografii*.

Și încă un amănunt care își are importanța lui: toate textele comunicărilor au fost adunate între copertile unui volum înmănat fiecăruia dintre autori, așa încât – cel puțin editorial! – evenimentul a fost marcat așa cum se cuvenea și nu va fi putut trecut cu vederea de către viitorii istorici și cercetători literari ai momentului și ai geografiei literare a viitorului.

Nu putem încheia fără a aduce mulțumirile noastre d-lui Mihai Stan, cel care pe lângă virtuțile sale de prozator și de memorialist, probate în ultimii ani, s-a dovedit a fi și un manager inspirat și neobosit, concentrând energia culturală personală și pe cea a colegilor lui către un scop atât de nobil și de interesant. Și i-a reușit.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Daniel Corbu și regretatul Vasile Andru

Elena Armenescu

ELIXIR

Mistuită de căutare
întrebam în stânga și dreapta
unde sunt ferestrele Paradisului?
Voiam să strig Îngerul
să-l rog să-mi șoptească
Numărul câștigător pentru că
am pariat pe Iubire.
Mă liniștesc
În contemplant,
Descopăr cu uimire
Că numai faptele sufletului
Rostuite de dragoste
în desăvârșire,
Potolesc setea
de împlinire.
Cu încredere, credință totală,
Fără să fii bântuit de îndoială
În iubire,
Găsești adevăratul Elixir...
Simplu
Gratis (fără chilipir!)
Îmi șoptește cu subînțeles
Îngerul
Acoperindu-și cu o aripă
Zâmbetul.

IN SEARA DE DEMULT...

Depart, nimeni nu mai știe
În ce ungher din galaxie,
A lunecat lin seara mea,
Adâncită în privirea ta.

Amurgul ne pusese peceti
Lumini pe frunți ca la poezi,
Cine ne vede să ne știe,
Că suntem botezați cu poezie.

Cine ne aude cântecul
Să simtă cum descântecul
Aduce pe raze de lună,
Vraja care ne încunună.

Auzi cum ne șoptesc florile
Când se ating ca surorile

Legănate duios de zefir
Sărutate pe furiș de trandafir?

Împreună cu privighetorile
Întreacă toate viorile
Atunci vraja este deplină
Iar noi, scăldați în lumină divină.

La semn ceresc invocăm tăcerea
Cu grijă, să alungăm piaza rea
Însuflețirea și efuziunea noastră
Sporesc lumina pe steaua albastră.

Când între cântece ne odihnim
În clipa supremă, tăcerii îi slujim,
Renaștem ca fiii de zei în trăiri
Pe herghelii de amintiri...

Tăcere! Să ocolim vrăjitoarele
Să nu tulburăm izvoarele
Cu nepriceperea noastră
Să nu alungăm pasărea măiastră...

Atunci, cea mai luminoasă stea
Ardea chiar în inima mea.
Iar Tu erai eu, iar acel Eu ...
A făcut saltul spre Dumnezeu
În seara de demult...

DINTOTDEAUNA

Sunt aici ca o depărtare
Trimisă, devotată solie
Grădinii
Odihnei tale.

Sunt aici,
Flacăra vie
Să te aștept
În golful Poeților
Să împlinim ritualul
Schimbării anotimpurilor.

Martori să fim,
Să vedem
Cum încep ele cu noimă,
Noaptea magică,

În văzduh,
Arome sacre se rotesc
Sinuos
Într-un dans miraculos.

Porumbei albi
Stoluri, stoluri
Se scaldă în veghea mea.

Aici te aștept, în noaptea aceasta
să împlinim ritualul...
Pentru că
Sunt dintotdeauna aici
Ecou,
Verigă într-un lanț nevăzut,
Al acelui tainic început
De la Facerea lumii.

CRED ÎN IUBIRE

Cred în Iubire și dăruire
Cu toate că din bolta Răutății,
Din Vătămarea sufletului,
A Geloziei, Nepăsării,
A picurat cândva peste mine
Esența otrăvită a Morții.
Însă, prin venele și arterele mele
Curge un mare dar
Un amestec din Dragul de viață
și Dorul ancestral
de a traversa cu seninătate
și surâsul blând
cele cinci lumi*
și a rămâne pe pământ,
în lumea aceasta,
în orașul acesta,
plin de sunet și culoare,
de sărbătoare,
să mă bucur de daruri,
să primesc plăcere
Necunoscând că prețul
Îndrăzneței aventuri
este Durerea
lăstărită
în Imperiul Indiferenței.

Cred în Iubire și dăruire
și aleg să beau din cana
Împodobită cu florile visului
Lăsând celor neatenți,
Necăutătorilor,
Porția pustiului.

Cred în Iubire și dăruire
Cred în Zorii care luminează
cu tulburătoare emoție
Fântânile adâncului din mine.

* cinci lumi din Înțelepciunea Cabalei

DESPLEȚIȚI-VĂ FECIOARE

Marea se izbea
de țărmul înalt
Răspundea
Chemării pământului
Ce se dorea îmbrățișat
De duhul apelor
Sub lumina nocturnă
A Pleiadelor.

Desplețiți-vă fecioare
Prindeți-vă
În hora binecuvântării
și dansați,
Jucați până la delir,
Levitați pe razele lunii
Aici, pe malul mării
Ca străbunii.

Îngeri veghetori
Sunt lângă voi,
printre voi
În ritualul
de binecuvântare
a dragostei
dintre pământ și mare!

Desplețiți-vă fecioare!

PRIN DRAGOSTE

Tu și eu,
Născuți în mister,
Știut doar de Dumnezeu,
Și de prea tăcutul cer...
Suntem plămada imperfectă,
dar spiritualizată,
Urcăm adeseori
Calea fermecată
Serafic, în zbor lin,
ori pe brânci, reușind
să ajungem
în valea cu pelin,
Tainele vieții deslușind...

Mistuiți de căutare
În contemplare,
Descoperim cu uimire

Că numai faptele,
Rostite spre împlinire,
Prin dragoste, devin
Elixirul divin,
Chezaș credinței.
Căreia mă închin.

Sorbim cu nesaț
Acel "Suc metafizic"* care
În mod miraculos
Ne face să ne vedem fiecare
Cum suntem, cine suntem,
Unde suntem - sus ori jos-
Să întrezărim,
Prin transparența unui vers
Verticala din noi înșine,
Axul Central în univers,
Pentru care,
Nu ai nevoie de rachete,
(fără glume desuete)
Propulsia heruvimică
Te poartă în spațiul angelic,
În lumea splendorilor,
La izvorul luminii, al culorilor.

* expresie folosită de M. Eliade.

Nichita Danilov

O NOUĂ LUMINĂ

Icoanele le ascundeam sub temelia caselor,
sub podelele abia geluite
sub rădăcinile pomilor, dar și în mormintele
străbunilor;
noaptea la lumina stelelor și a lunii,
mergeam la locul lor de odihnă,
săpam adânc până când cazmalele noastre
se loveau de scândurile putrede,
acolo cădeam în genunchi,
și ne rugam de ei cerându-le iertare că le-am tulburat
somnia de veci,
iar ei se răsuceau în sicriu de pe o parte pe alta,
ghemuindu-se ca niște prunci cu genunchii la gură,
încercând să micșoreze sicriile,
ca să avem mai mult loc pentru ascunzătoarele
noastre,
ne rugam și apoi scormoneam mai departe,
cu mâinile pe sub sicriile acoperite de mucilagii,
săpam cu grijă, adânc tot mai adânc,
până făceam un fel de scorbură,
în care puneam lădițele pline cu icoane și cărți
sfinte
ca pe niște moaște.
Le dezgropam după ani mulți,
uneori după decenii,
sau secole când cerul se mai lumina,
le dezgropam noi, cu mâinile noastre
slăbite de trecerea vremii,
sau le dezgropau urmașii noștri,
căror pe patul de moarte
le dezvăluam locul unde se aflau
îngropate comorile noastre, sfinte
și atunci le scoteam la suprafață;
icoanele și paginile cărților mai întâi se înnegreau,
se înnegreau cum se înnelesc și rămășițele
pământești
ale străbunilor noștri
atunci când le strămutam dintr-un loc în altul;
dar după scurt timp, funinginea și mucegaiurile
se topeau și chipurile sfinților, dar și litere cărților
apăreau poleite de o pojghiță subțire de gheață
împrăștiind în jurul lor o altfel de lumină.

Victoria Milescu

SFÂRȘITUL, LA ÎNCEPUT

La început, sfârșitul era onest
dacă nu ținem seamă de febra
de la prima întâlnire
apoi ne-am dat seama că nu
era un sfârșit la vedere, nici la audiere
era un sfârșit single, independent
mondialist, cu liberă circulație
pe toate liniile terestre, aeriene, navale
cum de ne-a dibuit în toată nebunia de
corpuri rotitoare, manipulative
de orgolii, măreții inutile
tocmai aici s-a gândit să testeze, să experimenteze
i-am înghițit multe, cu entuziasm
cum și el ne înghițea *ad libitum*
ne-au șocat cunoștințele lui
de geografie, istorie, fizică, astronomie
din zona noastră vitală, posedă
arta tristei figuri, chimia lacrimilor
noi eram bine, dar el nu, să ne fie și mai bine
să respirăm mai profund, voia să
ne antreneze pentru marile salturi cuantice
întru finalizarea dezintegrării globale
unde să ne stabilim ritmul, frecvența
deasupra vuiesc artefactele să ne integreze
în adâncul pământului fierbe lava
în pauza dintre o geneză și alta
pământul își ia o multăsteptată vacanță
pleacă pe muntele Venus, la Marea Liniștii
de acolo ne trimite bezele, fotografii, câte un
mesaj:
„Houston, avem o problemă”.

ÎN PUNCTUL DE FUGĂ

Ea vine lângă patul meu, mă ceartă
de ce râzi de mine
eu sunt chiar un lucru important
ți-ai îngrozit părinții, rudele
te amuză spaima lor
eu mi-am luat misiunea în serios
nu știi cât timp consum să inventez
pentru fiecare un final personalizat
un așa-zis accident, o maladie albastră

câtă imaginație risipesc, câtă răbdare
așteptând secole în punctul de fugă
lângă capcana pregătită
ce firesc vi se pare când se ofilesc
sălciile, spicele, florile sălbatice
când lișițele cad săgetate brusc
chiar și atunci când stelele alunecă pe firmament
lăsând în urmă un grațios adio de scânteii
popoarele mă blamează de cum se nasc
savanții lucrează să mă extermin
nu vă puteți imagina cât e de grea și complicată
lucrarea mea la fiecare exitus
alerg peste pământ, pe ape, în furtuni
odihna se teme de mine, nu vine
nici ziua, nici noaptea, orice i-aș promite
habar n-aveți ce înseamnă
să fii o moarte conștiincioasă.

CÂT MAI DUREAZĂ VEȘNICIA

Azi am spart câteva farfurii
am dus gunoiul zilei
am udat mușcata roșie din glastră
am hrănit o acvilă singuratică, pripășită
cu firimituri din visele neîmplinite
am potrivit soarele
să lumineze nici prea tare, nici timid
am învelit luna să se odihnească
pentru schimbul de noapte
am uns ușile cerului să nu mai scârțâie
când intră Dumnezeu să vadă
de ce facem atâta gălăgie, atâtea războaie
de ce țipăm de foame
când avem atâta pământ și apă și plante
ce transpiră să ne hrănească
doar suntem oameni în toată puterea
cuvântului ziditor
Dumnezeu ne ceartă în felul său
întrebăm cât mai durează veșnicia
fericirea ne sperie uneori
seara salut mașinile pompierilor
curgând ca un râu impetuos, tumultuos
să stingă focul din inima galaxiei.

BĂTRÂNII

Vom muri, știm, dar
mai lăsați-ne o clipă
cât să mai tragem o gură de aer în piept
să mai punem o virgulă în testament
o lacrimă pentru câinele răătăcit

pentru pasărea din colivia fictivă
să mai deschidem albumul de familie
cu pozele fericirii lunecând pe podeaua
camerei cu geamuri blocate
închidem ochii și întindem aripile
zburăm până în preajma casei părintești
dăm ocol grădinilor înflorite
ne scaldăm în râul tinereții perpetue
revenim, respirăm greu, sacadat
pe crucea patului de spital
știm pe dinafară lumea construită de noi
acum ne elimină, spre binele planetar
vin oameni noi, vor mai mult
spațiu multidimensional
noi am făcut ce-am putut, ei fac ce vor
nu mai avem loc în veșnicia de mâine
ci doar în veșnicia de apoi.

Ovidiu M. Curea

TRENUL FANTOMĂ

un fluierat de tren se-aude-n depărtare
de pe deal suit aștept să-l văd în zare
nu e
nu se vede
doar mi s-a părut se pare
mă opresc atunci pe loc
și mă așez lângă salcâm
ascultând văzduhul cum se-ntinde
dincolo de seară
spre răcoare
îl aud din nou
a șuierat
a zburat și vrabia speriată din salcâm
dar el nu vine
nu apare nicidecum
de unde se aude?
după ce a șuierat de ce se-ascunde?

cobor
mă duc în gară
merg de grabă
căci pe-acolo trebuie să treacă
m-așez pe bancă bine
răbdător mă pun atent pe așteptat
că nu se știe din ce parte vine

auzi cum fluieră și duduie pe șine tare
și mai tare
și mai tare
vine
vine
din ce parte vine?
de oriunde
numai să sosească
și dacă nu oprește?
văd că pe peron
nu-i nimeni care se înghesuiește
nu-i nimic
măcar să treacă
să văd cine-o să stea-n picioare
cu-o batistă la fereastră

unde este?
pe unde a trecut?
se-aude fluierând departe
a plecat
de ce nu l-am văzut?

ȘTIU

nu știu totul ce se poate ști
ca Pico della Mirandola
dară pe deasupra știu încă ceva
cum Voltaire cu ironie molcomă ne preciza

știu ceva deasupra-tot ce știe
știința arta și filozofia
sportul și religia
știu ceva deasupra
deși en n-aș fi vrut să știu nimic
n-aș fi vrut să fiu purtat pe valuri
legănat de vânturi un nemernic mic

dincolo de ce e viața banii și iubirea
tinerețea furtul și trădarea
dincolo de oda bucuriei luminoasă
sau Recviem - Lacrimosa
știu
știu totul de deasupra
știu prea multe prea de tot
mai mult decât m-am întrebat vreodată
știu
de n-aș mai fi știut nimic
din tabla înmulțirii
învățată pe de rost
căci infinitul inutil
tot una ar fi fost

îl văd pe Barbu Lăutarul
cântând la cobza ce-o văzusem înaintea lui
și-i urmăresc acum pașii
de la mândre cununii
și cum cânta el falnic la domnii
dar ce nu văd eu de deasupra?
văd totul
văd chiar ce nu se poate
și așa le știu pe toate
știu chiar totul ce se poate ști
pe deasupra le cunosc pe toate

MUNTELE

urc muntele în grabă
să văd ce-i dincolo de creastă

urcușul când mai greu
când mai ușor
îl urc
îl urc mereu

la răstimpuri fac o pauză și chiar mai multe
și mai dese și mai lungi
mă uit în jos să văd cât am urcat
și văd tot mai departe-n vale
văd pân la orizont
și dincolo de el pot să ghicesc ușor
dar mă întorc și mă întreb din nou
ce o fi dincolo de creastă

mai am puțin până în vârf
și mă cuprinde teama
deși încetinesc urcarea
pasul parcă se iuțește

mă uit din nou în jos
și mă străbate gândul să cobor
dar nu se poate
poteca s-a închis cu măracini și cu scaieți
de nici nu se mai vede urma

mă întorc
spre creastă
urc
căci pe acolo-i drumul
urc și uite c-am ajuns

dar dincolo de ea nu-s decât nori
nimic nu se mai vede
ceață pâclă neagră
iarăși nori

în spate mă mai uit odată:
ce vale limpede și ce culori
și ce verdeță ce parfum îmbătător
să fi trecut pe-aici vreodată?
nu cred
a fost doar timpul
care nebăgând de seama
s-a strecurat și a trecut în grabă.

DRUMUL CĂTRE ROMA

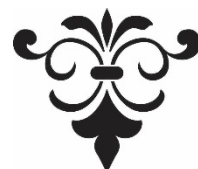
Toate drumurile duc la Roma
și niciunul nu greșește
pe oricare am porni a merge
vine Roma după noi
și ne găsește

prin Galați prin Titu
prin America Latină
prin Alaska
pe Titanic sau în carantină
Roma te primește în palate
în eterna ei cetate

de pe drumuri te culege
dacă ai căzut în praf pe cale
scuturat spălat și tare
îți dă unul dintre care
că-i Traian Caligula sau Nero
nu te deranjează cât ești uns
și încoronat cu lauri
chiar sub Arcul de Triumf

învățații dau din carte
cum să țină Roma mai departe
musca trage tot spre miere
credincioșii grămădesc la Înviere

Colosseum Corso or Borghese
bani degeaba aruncați în Trevi
garanție c-o să vii
apele fântânii reci
te-au udat oriunde-ai fi
să te-ntorci să nu mai pleci
din statui de piatră albă
cenușie verde sau maro
sub cupola glorioasă
a prea sfântului San Pietro

Vasile Răvescu

PRISPA CASEI

Di anvonul alb de brad,
De sub pleoapa de șindrilă,
Pulberi mii de stele cad
Pe covor de clorofilă.
Toate ale Lumii gânduri
Și-ale mele-mi vin aici,
Din atâtea rânduri-rânduri
Ale vieții noastre mici.
Le țin predicile mute,
Umbrelor trecând spre mâine,
Dintr-un neam de neamuri multe,
Ce tot pleacă și rămâne.
Pe sub prispa casei sfinte,
Părintești, ca un anvon,
Timpul curge înainte...
Noi rămânem doar un zvon!

GÂND BACOVIAN

Îmi cad frunzele din umeri
Și din trupul amorțit,
Nu mai e aceeași toamnă
Care m-a preafecit.
În coroana desfrunzită,
Niciun fruct n-a mai rămas
Și în inima golită,
Gândul nu mai are glas.
Pe sub ceața din priviri,
Îmi plâng ploile de milă...
Până și de amintiri,
Parcă mi se face silă.

ANOTIMP MURIBUND

Se scurg pe Râul Doamnei
Zăpezile de ani
Și timpul numai trece,
Se duce toot în jos...
Iar din marama toamnei,
Zorzoanele de bani,
Rămase mai sărace,
Se scutur dureros.
Din moarte, primăvara,
Să vină, nu mai poate.

Furată e de ierburi,
Nu-i țărână, s-o aștepte.
E putredă și vara
Și tremură a moarte.
O stea cătăm pe ceruri...
Spre ce să ne îndrepte?

SPECTACOL MUT

Sunt încă-n viață și respir
Același aer, fără TVA,
Plătesc naturii fiecare fir
Ce se va naște după moartea mea.
Aud și văd... Am dreptul să admir
Tot ce rămâne sub culoarea crimei...
Să-njur în gând, în piață, ca martir,
Și vinovat să nu găsesc pe nimeni.
Las altor privilegiul de-a lupta,
Și tot mai multor, numai să respire.,
Suntem în viață. Asta e ceva!
Dar nu mai este cine să ne-admire.

PREFER PIAȚA ȚĂRĂNEASCĂ

După „Cămara de fructe”, de Ion Pillat
Nu mă mai duc la țară, ca-n toamna de altădată,
Căci nu-i mare scofală din tot ce am trăit,
Parfumul din cămară al poamelor, dorit,
Îl pot afla în piața abia modernizată.
Sau chiar în hala mare de mall, cât stadionul,
Cu fructe și legume, pe rafturi de plastic,
Îmi place că-s pictate cu pensula, să zic,
Cum cel de pe borcane, ce vinde bulionul.
Ce falsă astă-comoară, lipsită de parfumuri,
Departate de misterul adânc, medieval,
Miroase mai degrabă a bălegar de cal,
Și-a resturi adunate din depărtate drumuri.
Abia aștept acum să ies în piața mare,
Cu totul țărănească, ca cea de la Obor,
Cu mere-adevărate și cu dovleci-decor
Și simțurilor mele să dau din plin crezare.

Emilia Dănescu

SURÂSUL DIMINEȚII

Dimineța s-a trezit.
Și noi odată cu ea...

Deschidem larg fereastra
înspre răsărit.

Prima rază de soare
ne întâmpină cu
Surâsul dimineții.

NINGE PRINTRE CUVINTE

Zilele se preling
implacabil.

Amintirile mele
nu mai trec strada.

Nenăscuții copii
miros a uimire
de îngeri
cu aripile frânte.

Ninge printre cuvinte,
în timp ce moartea
mă privește cuminte...

NOAPTEA DINLĂUNTRU

Noaptea-i deasă,
drumu-i lung.

Merg
și nu mă mai ajung.

Drumul meu
nu mai e drum
E doar lacrimă
și fum...

AȘTEPTÂND

Eu te așteptam...
Oho,
de când te așteptam!

Acum, că ai venit
aștept,
aidoma unei magnolii
în primăvară,
să văd
zăpezile din barba ta
topindu-se...

COPAC BUN PENTRU CRUCE

Tocmai când nu știam
pe unde să mă caut,
îmi văd umbra
dispărând în mare.

Pe insula mea
e tot mai frig
și copacul e plin
de sânge...

Copac bun pentru cruce.

George Ceaușu

LÂNGĂ IAZUL CU COLIBĂ

Iată crapi cu solzi de aur ce înoată pe sub plaur,
Iată dulcea amăgire a ce-a fost și nu mai este,
Iată cerbi cu stele-n frunte care trec pe punți de aur*
Peste-un iaz cu ape limpezi, culcușit în văi agreste!

Iată-mă culcat pe-o rână pe malul de lângă ape,
C-un ochian privind în zare la ciutele din zăvoi
Ce se-ndreaptă săltărețe înspre iaz ca să se-adape
Și știindu-le sfioase, fac pe mortu-n păpușoi!

Iată și-un stol de becațe ce zboară razant cu valul
Și un corcodel ce-și cară și odraslele în spate,
Căci au obosit, pesemne, de când au părăsit malul,
Din cuibușorul din trestii, împletit din foi uscate...

Și mulțumit de ce-am văzut, am pornit-o-nspre
colibă

Și-acolo, într-un târziu, a venit chiar moșul Ene
Și-ntr-o liniște deplină și fără de nicio hibă,
Am avut un vis frumos... cu Ilene Cosânzene!

*vers preluat din poezia „La gura sobei” de Vasile Alecsandri

CORABIA VIEȚII

De când nu mai sunt la timonă
Corabia e în derivă;
Plutește în a vieții zonă,
Dar fără nicio perspectivă.

Îmi este inima atonă
Și-o simt când face vreo eschivă,
De când nu mai sunt la timonă
Corabia mi-e în derivă.

Că inima mi-e împotriva
Și nu-i cu creierul, sincronă,
Ca singură alternativă
Rămâne-un ceai de beladonă...

De când nu mai sunt la timonă!

CHEF

N-aș vrea să par lipsit de modestie,
Da-n vremurile astea ce ne-apasă
M-am descurcat cu brio-n pandemie...
E drept, c-am stat mai mult închis în casă.

Am stat pe vatră cum ar spune bunul.
M-am învățat printre pisici și câini,
N-am dat, se știe, mâna cu niciunul
Străin de-obor și m-am spălat pe mâini.

Doar când m-am plictisit peste măsură
Am pescuit la gărlă mulți bibani
Și-ajuns acasă-am pus de-o saramură
Udată cu Vinars de Cârlogani!

Am și gătit mâncăruri noi, picante,
Întotdeauna când am avut chef,
Încât, oricând, pot fi-n restaurante
Ales de patronate... mare chef!

DOR DE MARE

Ca-n tinerețe mi-este dor să ies pe mare
Pe creasta unor valuri înspumate,
Când gândurile-mi vor zbura în depărtare
Spre-o inimă ce-n piept de fată... bate!

Eu tare-aș vrea să pot să cred că-mi aparțin
Pulsațiile-acelei inimi calde,

Că mă urmează în furtuni când mor puțin
Și stelele coboară să se scalde...

Când voi ieși la aer proaspăt pe covertă
Voi constata privind peste tribord,
Că doar iubirea mea de mare este certă,
Dar nu și-a dragei mele... din fiord!

Teodor Preda

TOAMNA
(variantă)

bătrânețea poate explica orice
toate experiențele
paradigmele aparente ale ratării
simulări
sau ce facem până la urmă
cu realitatea iluziilor
din „tinerețe fără bătrânețe”

sufletul se-ngrijorează
că suntem stângaci
printre atât de obositoare
stări nefolositoare

am țipat în toiul nopții
să-i trezesc din somnul steril
pe toți cei ce nu au
cultura rezonanței
din trompetele Ierihonului
și neglijându-mă
am devenit ca ele
un sunet comun și răgușit
cu vocea spartă
nerăbdător și ipocrit
ratangiu fără imunitate
în comunitatea speranțelor
apoi curând răpus
de răul contagios al vieții
...am coborât în lumea abulică a adâncului
să iert în ce demult am acceptat
cum să adun ce nu-mi trebuie
cum să trec prin mine iluzia frisonului necâștigător
pe care-l au și animalele în abatoare
dar
toamna pleacă din fiecare
și ne lasă pe toți să visăm

la voia întâmplării
după ce a târât pe nisipul plin de urme
tălpile ei goale și nespuse de albe
urmele disperării fără moștenire

FERICIRILE CUANTICE

nu-mi este frică
de timp și de moarte
pentru că-mi aparțin de la naștere
sunt existențele efemere
din drumul meu zilnic al iluziilor
ce mă însoțesc spre necuprins
acolo unde se cuibăresc
fericirile mele cuantice
neînțelese

ESTE FELUL MEU

am plecat s-o caut pe Euridice
călând pe clipele întinse sub picioare
de tălpile iubitelui său
de-atunci o permanentă îngrijorare
de a nu fi descoperit în această lume
că mă afund în clipa ce recunoaște
c-o însoțesc pe Euridice
este felul meu de a mă zdrobi de timpul ei
cum o gaură neagră
împătimindu-se de sine

O DATĂ CU TINE

pașii mei au descoperit
sensul noului exil
într-o dimineață perfectă
în care soarele
a devenit bărbat și s-a rotit pe furiș
spre floarea-roză a măceșului
făcându-i complice cu ochiul
pe chipul transparent este-o febrilitate
de gânduri proaspăt inventate și de imagini
ce-adună obsesii
din dorința de a dăru
o nouă frumusețe lucrurilor inutile
și mă întorc din drumul meu
de dragul transparenței amintite
spre sufletul nemuritor
al morților
timpul îmi împăienjese ochii
cu văzduhul ce se-nghesuie în mine
să-mi intuiască destinul
Doamne
acestea sunt grijile mele

când făptuiești forme fără obiect
poeme infinite
ființe necunoscute
ce mă răspândesc în singurătate
odată cu tine

Victor Rusu

ARS POETICA

Poezia – dâra de sânge,
Pe care o lasă agonie,
Printre urme înstelate,
De pe zăpezi nesfârșite,
Fiara rănită ce sunt.

RUGĂCIUNE

Doamne, ajută-mi
Să scriu o poezie măcar,
Încărcată de curate și sfinte trăiri,
Ca scrisoarea unui soldat
Din primul război mondial,
Scrisă pe genunchi, în tranșee,
Către femeia lui,
Care-l plângea acasă,
Ca pe un mort,
Cu doi copilași
Agățați cu mânuțele
De opregul cârpit...

MODESTIE ABSOLUTĂ

Să dai „Bună dimineața!”
Câinelui de pe preșul
Din fața camerei tale,
Florilor din curte,
Rândunicilor de sub streșina casei,
Soarelui abia răsărit,
Deși știi bine că nu-ți vor răspunde.

NOROCOS ȘI FERICIT

Nu am „îndeplinit” niciodată
Vreo „sarcină de serviciu”:
Am făcut totul
Cu pasiunea soldatului
Care-și iubește femeia,
Venit acasă
Într-o scurtă permisie.

ÎMBRĂȚIȘARE DE MAMĂ

De departe, brațele mamei,
Care alerga către mine.
Se deschideau larg,
A îmbrățișare,
Cum se deschid
Aripile unei păsări,
Când începe să zboare...

Constantin Pădureanu

DOI FRAȚI BUNI

Era seară. Nilă Tudorescu și Gică Falcă,
Din Rudarii Olteniei, stăteau de vorbă
În fața brutăriei lui Niță Guguloi.
Primul era bogat, dar nu avea credință,
Era mereu preocupat să nu-i lipsească
Nimic lui și familiei sale.
De aceea, Gică Falcă, prietenul său,
Mai săracuț decât el, îl întrebă:
- Spune-mi, Nilă, dacă ai avea doi copii,
Dar l-ai hrăni doar pe unul
Și pe celălalt l-ar chinui foamea,
Consideri că ar fi drept ?!
- Bineînțeles că nu, răspunse Nilă.
- Dar dacă l-ai îmbrăca tot pe acela,
În timp ce al doilea ar tremura de frig,
Cum ar fi ?! continuă Gică Falcă..
- Ar fi, desigur, o mare nedreptate !
- Și atunci dacă tu spui că
Așa ceva este o mare nedreptate,
De ce, totuși, procedezi în felul acesta ?!
- Cum ? zise Nilă Tudorescu
Pe copiii mei îi tratez la fel,
Le arăt aceeași dragoste.

De ce spui așa ceva
Și mă acuzi pe nedrept, se apără el.

- Nu mă refer la copiii tăi,
Ci la alți doi frați buni
De care tu ar trebui să ai grijă
De-a lungul întregii vieți:
Sufletul și trupul tău.
Iar tu nu ești drept cu acești frați.
Te ocupi doar de unul dintre ei,
de trupul tău,

Căruia îi dai să mănânce
Și să bea peste măsură,
Îl îmbraci și ai grijă
numai de el
În timp ce pe celălalt, sufletul tău,
Îl neglijezi cu totul și nu este bine.
Ai haine frumoase și ești bine hrănit,
Dar sufletul de ce are nevoie,
Nu te-ai întrebat niciodată ?!
El nu poate purta pe lumea asta
decât haina credinței,

De care tu nu te-ai îngrijit
Și nu poate fi hrănit
Decât cu dumnezeiască învățătură,
Cu dragoste și milostenii.
Dar nu uita de celălalt frate,
Fiindcă sufletul și trupul
Sunt ca doi frați buni,
de nedespărțit.

Unul nu poate trăi fără celălalt.
Îngrijește-i pe amândoi
Și, atunci, vei fi, cu adevărat,
drept și fercit.

Ferește-te să fii ca păcătosul,
Care trăiește doar cu trupul,
Și sufletul îi este mort.
Îl certă Gică Falcă.
- Așa este și ai dreptate, recunosc
Nilă Tudorescu și dădu
din cap nemulțumit.

Apoi plecă spre casă fără
Să-l mai salute pe Gică Falcă
Și acesta rămase privindu-l
Cum se depărtează foarte grăbit.

LACRIMI FIERBINȚI

Pe linie, se auzi lătratul unui câine,
Pe urmă, trecu o mașină.
Se făcu iar tăcere.

Iulia Muscalu îl privi
pe George Pisică,
Dădu din cap și zâmbi.

Vru să-l trezească
Și să-i facă o mărturisire,
Dar se răzgândi, pentru că
Avea destul timp să-i spună
și altădată.

Întinse mâna, îl mângâie pe față
Și, apoi, îi aranjă câteva fire de păr,
Care-i căzuseră pe frunte.
George simți și se trezi.
Avea somnul ușor.

Se îmbrățișară
Și se strigară iar pe nume.
Timpul trecea repede
Ca o nălucă.
Se auzi cântatul cocoșilor
dinspre ziuă
El spuse că pleacă, aprinse veioza
Și stătu pe marginea patului.
Rugămintele ei să rămână
Până dimineață se dovediră zadarnice.
Atunci, Iulia se așeză
pe genunchi lui.
Goală. Ochii lui o priveau cu lăcomie.
Se iubiră din nou.
Cu patimă.

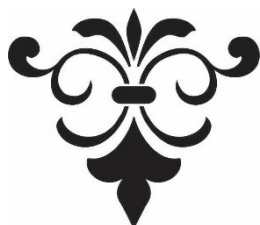
George observă, a nu știu câta oară,
Că Iulia avea un corp frumos,
Sânii mici ca două mere pădurețe,
Bătute de cea dintâi brumă.
Își luară rămas bun.
După ce o sărută, George își lipi
Obrazul de al ei.

Stătură așa câteva clipe.
Iulia simți lacrimile lui ferbinți.
- George, nu...nu se poate !
Dragostea noastră e mai presus
Decât toate răutățile lumii...
Indiferent că s-a întâmplat
Nenorocirea acea, că am fost
doar amândoi.
Așa a vrut Dumnezeu...o încercare...
- Așa a fost să fie..., șopti el.
George Pistică deschise fereastra
Și sări în grădină.
Nenorocirea se întâmplase în vară,
La fântâna Văruita, în Valea Haiducului,
Când trei indivizi mascați,
din Popoveni,
Îl bătuseră pe băiat
Și, apoi, o violaseră pe Iulia.
Oricât o iubea de mult,
George nu-și putea scoate din cap
Că o începuseră alții înaintea lui.
Iulia Muscalu se trânti pe pat.
Era obosită și adormi repede.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Vitalie Ciobanu și Traian Ștef

Ana Dobre și Evelyne Croitoru

Eliza Raha

PRIMA IUBIRE...
(fragment din roman în
lucru)

A doua zi, după ora prânzului, oarecum refăcut după pumnii încasați, Balamuc se instalează în fața porții liceului, însoțit de câțiva puști din subordine, așteptând-o pe Iuliana. Trebuia, cumva, pusă la respect. Ceva mai încolo, se postă răbdător și Tonea, cunoscut și temut de spectatorii meciurilor de box de la hale, mai mult antrenamente pentru viitoarele concursuri. Bre, nea Bala, uite-l pe Tonea, boxeurul, mă duc să-mi dea un autograf, glăsuie unul dintre băiețandri și se îndreaptă înspre el, urmat de ceilalți. Intrară în vorbă și aflară că nenea Tonea o aștepta pe vară-sa, de-o atacaseră niște golani în seara precedentă, Aoleu, ăsta ne-a mardit ieri, indivizii au luat-o la goană, Am dat de dracu dacă ne recunoaște, Balamuc a priceput că nu se poate pune cu boxeurii de la hală, găsește altă proastă, lac să fie că broaște destule.

În sfârșit, după vreo oră de așteptare, Tonea zări, printre adolescenții scăpați de la meditații, pe Iuliana. Fragilă, cu pas delicat, nespus de frumoasă chiar și înhăimurată, i se păru o zână din povești. Iar când privirile ei cu sclipiri de smarald le întâlni pe ale lui, pricepu că nu mai avea scăpare, că fără ea n-ar mai fi putut respira. O întâmpină intimidat, Sărut mâinile, cum ești?, Bună, OK-ei, pe mine mă aștepti?, Dar pe cine, doar ți-am promis, acuși se întunecă... Cu o mână apucă ferm rucsacul greu de pe spatele fetei, iar cu brațul celălalt o înconjură de umeri, protector. Nimeni n-ar fi interpretat altfel gestul său, tânărul, corect și curat îmbrăcat, cu alură sportivă, cu mers săltăreț și pas ușor de parcă ar fi călcat pe ouă, lăsa, în orice situație, impresia de băiat serios și bun la suflet. Potrivit de stat și trupeș, cu chipul destins, luminos, cu trăsături plăcute ochiului, într-o armonie aproape perfectă, impunea respect și inducea încredere. Pe scurt, puține copile i-ar fi rezistat.

Pe drum au discutat despre școală, despre examenele ce o așteptau pe Iuliana, speranța în reușită dar și temerile, ce alte oportunități ar fi fost pentru ea, adică școala post liceală de contabilitate de doi ani ori o facultate la Sorbo-

nica, după trei ani devenind profesoară pentru clasele V-VIII. După ce trecură de maidan, îi sușoti ștregărește, Dacă mă lasă antrenorul, mâine sunt la post. Eu sunt Tonea boxeurul și locuiesc în complexul sportiv, tu? Iuliana..., Iuliana și mai cum, Atât, poate, viitoare studentă. În colțul blocului se despărțiră, ea o coti înspre intrare, el merse către hale.

Timpul aproape că zbură. Pentru Iuliana cu învățătură, pentru Tonea cu antrenamente. Se vedeau pe fugă, tânărul renunță la orele de odihnă de după prânz în schimbul timpului petrecut împreună, cât o însoțea înspre casă. Pe drum discutau diverse, el preluă conducerea, îi vorbi despre sport în general, apoi despre box nu numai ca disciplină sportivă dar și ca artă, despre calitățile subînțelese ale aspiranților, renunțările cerute, despre magia boxului, cum de s-a îndrăgostit de pugilism, îi povesti despre marii boxeuri ai noștri și internaționali, despre istoria boxului, secvențe memorabile, și o invită la meciuri. Îi perora simplu, în cuvinte cuviincioase, atent la fiecare nuanță, fără dezacorduri gramaticale, fapt observat de fată, nota bene pentru el. La început, Iuliana acceptă invitația din politețe și din curiozitate. Freamătul continuu de dinainte, atmosfera încinsă din timpul meciului și reacțiile spectatorilor o impresionară puternic. Majoritatea, băieți și bărbați de diferite condiții sociale, mai mult din zonă, i se păru o lume prietenoasă, relaxată, atrăgătoare, știa să trăiască momentul satisfacției ori al dezamăgirii în mod sincer, fără opreliști, victoria favoritului era și victoria lor. Răsete, cântece în cor și riposte versificate simplist, plecarea în grupuri, jucând pe ritmuri populare și câte alte năzbâtii o încântară, categoric, altceva decât atmosfera cuminte, calculată din familie și a micului anturaj familial, mai toți prima generație venită la oraș, pusă pe o limitată căpătuială. Griji zilnice, alergături bezmetice după alimente și orice altceva necesar, totul se procura cu mare greutate, invidii și concurențe minore, duplicități și dușmăanii mascate, stres și continuă și aceeași osteoneală. Un comportament autocenzurat de o implacabilă frică. De abia acum Iuliana descoperi că alături de ei se derula și un alt mod de viață, fără îngrijorări, mai în plata Domnului, o zi bună, una rea, fără planuri de viitor deosebite, trăiau momentul, zurbagii și iertători, iubitori de

meciuri și întreceri sportive la vedere, de oricare fel, capabili să venereze și să iubească pe învingători ori să le fie alături celor învinși. Altă deschidere..., viața ca un zbor instabil.

Adesea, proful de mate le vorbise pe întesul lor despre clipa ce trebuie trăită intens și cu folos, că nu se mai întoarce, să nu irosească timpul adolescenței în preocupări facile, să muncească acum pentru a culege roade frumoase mai târziu. Tinerii îl ascultau vrăjiți, băgau la cap, unica șansă de a scăpa de sentimentul stăjenitor că se aflau sub o lupă dușmănoasă ce le cotrobăia în suflet, de senzația că ar fi niște pui de vultur ce nu reușeau să-și întindă aripile și se zbăteau fără posibilități de evadare, lovindu-se de nevăzute zăbrele, părea a fi munca, pasiunea muncii, adică, un fel de înot într-o mare învolburată pentru a ajunge la țărmul dorit. Nu pricepeau ei multe, doar că își doreau un zbor liber pe un cer senin. Doar efortul susținut, în cazul vostru învățătura de carte, vă poate salva, îi asigură profu, la terminarea discursului.

Desprinse de pe ramuri, frunzele pribegeau purtate de vânt, vlăguite se lăsau pe jos într-o vraște multicoloră, călcate de pași repeziți, apoi, strânse de tărniuri în fărâșe mari, aruncate în tomberoane și duse pe câmpuri sau la gropi, deveneau gunoi. Toamna scutură ultimii stropi din ceruri, temperatura scăzută îi îngheță prefăcându-i în fulgi de nea, adică iarna își intră în drepturi.

Într-o seară, după un meci de nivel local, Tonea, pentru ea, renunță la „cheful” de după. Se întunecase de-a binelea, ninge ca în povești, o invită în centru, la o cantină mascată de un magazin oarecare, avea și mese pentru cei interesați să se hrănească acolo, se mânca pe săturate, loc secret pentru aleșii vremii, printre care și sportivii cu ștaif de la „bază” sau, cum i se mai zicea, „hale”. Vreau să petrec cu tine, dacă primești, acesta ar fi premiul pe care mi l-aș dori. Iuliana acceptă, cu orice risc, gata să înfrunte interogările mamei, Unde mi-ai întârziat Iuliana?, după orele de la școală evită să mai treacă pe acasă, se duse direct la hale, la meci, întârzie ceva, însă el, zărind-o în cele din urmă, fericit, se mobiliză și câștigă repriza hotărătoare. Se retraseră pe șest, Tonea își puse în spate rucsacul greu al școlăriței, de parcă ar fi avut pietroaie în el, o luă de mână și zburdară fericiți prin horbota fulgilor de nea. Ajunși la destinație, tânărul comandă bunătăți ce se găseau acolo. Un festin bogat, fără a ține socoteala banilor cheltuiți, așa

cum Iuliana nu credea că e posibil. Discuțiile porniră de la sine, Tonea dezbatu fazele meciului, mai tot timpul privindu-se în ochi, iubirea ce se înfiripase sfielnic, acum izbucnea în flacără puternică, de neînvins. Pe drumul de întoarcere, Tonea se opri la un moment dat. Ninsoarea încetase, gerul se lăsa peste așezare, o tăcere conspira pentru ei. O îmbrățișă brusc și o sărută. Firav, abia atingându-i buzele, apoi apăsător, pățimăș, dezlănțuit. Primul ei sărut... Amețită, Iuliana nu mai știa de ea, se cuibărise în brațele lui vânoase.

Chiar la prima întrevvedere după această întâmplare, el îi vorbi despre căsătorie, despre speranțele lui de bine legate de box, de viitorul frumos care îl aștepta. În fond, cu ce te-ar deranja să urmezi o facultate fiind căsătorită? Altă dată îi destăinuia dorința lui de a avea o familie cu mulți copii, alături de o soție devotată și cuminte. Dacă nu mă refuzi, aș vrea să avem o fetiță aidoma ție, să o cresc ca și cum te-aș crește pe tine. Te iubesc în toate felurile, ca pe un copil, ca pe o fată, ca pe o femeie. Viața trebuie trăită inteligent, cu mici bucurii, fiecare clipă, aha clipa de care le vorbea și profu de mate, să fie o victorie a mulțumirii, să simți fericirea de a te fi născut om, să înveți să te bucuri din orice este bine și frumos. La ce strânsuri materiale, ce folos, plecăm de aici luând ceva cu noi?

Ion Dulugeac

HOȚII DE CAI DIN PARLAMENT

Plecând precipitat de acasă, Ioan Brâncoveanu viră atent și o luă la dreapta, pe linia de tramvai, trecând în viteză pe lângă statuia lui Vasile Lascăr; de aici ajunse rapid în *Bulevardul Carol*.

Privi în stânga asigurându-se, apoi ocoli statuia lui Rosetti, din piața cu același nume, ajungând imediat în fața Ministerului Agriculturii; trecu peste linia continuă din fața porții principale a ministerului, oprind la bariera de la intrare.

- Bună ziua, unde mergeți? Nu este voie cu mașina, îi zise bărbatul spilcuit de la pază.

- Merg la ministru, dragul meu. Pentru mașină, uite legitimația de acces, rosti el politicos și îi arătă acestuia o legitimație specială.

- Să trăiți! Vă rog, să poftiți! Parcați în dreapta, lângă Land Roverul de la minister, spuse amabil paznicul, arătând cu mâna spre zona respectivă.

- Mulțumesc, acolo am să parchez, răspuse crescătorul de cai.

După ce a întors-o cu fața către ieșire, a parcat mașina, apoi a luat geanta de pe bancheta din spate și a încuiat ușile, din telecomandă. După care s-a îndreptat cu pași mari spre intrarea impozantă a clădirii ce purta pecetea domnitorului Șutu, ctitorul ei.

Vântul se întetise din senin și mătura nestingherit frunzele de prin curtea ministerului, dirijându-le către cele trei trepte de la impozanta intrare principală unde intra Ioan Brâncoveanu.

Întâmpinat de gardianul de la intrarea în minister, bărbatul arătă din nou legitimația, după care, pătrunzând în hol, urcă pe covorul ministerial către etajul întâi. Era așteptat de secretara lui Sorin Chelmu, secretarul general al Ministerului Agriculturii.

Absolvent de zootehnie la Iași, Chelmu fusese elev al profesorului Vasile Ujică, cel considerat, în acele timpuri, marele expert în hipologie al României. Devenise bun prieten cu Ioan Brâncoveanu pentru aceste două motive profesionale, iar motivația din urmă l-a ajutat pe moldovean, în parcursul carierei lui spre ministerul, să urce într-o poziție importantă.

Bătrânul dascăl știa că nu poate fi refuzat de Ioan la rugămintea de a-l susține pe fostul său student. Deci, ca urmare a recomandărilor insistente ale profesorului Ujică, care-l aprecia mult pe Sorin, Ioan vorbise cu un influent politician al momentului și reușise să-l propulseze la minister pe lunganul născut pe meleagurile Vasluiului, la confluența cu apa Bârladului.

- Bună seara, domnule inginer, poftiți pe aici, glăsui amabilă secretara, arătându-i drumul către cabinetul secretarului de stat.

- Bună, doamnă, aveți secretarul... la serviciu? pronunță cu tâlc musafirul zâmbind.

- Desigur, domnule, desigur! Vă așteaptă în birou.

- Ce frumoasă te-ai făcut, măi dragă! observă glumeț, dar cu admirație, bărbatul, adresându-se femeii care lucra de câțiva ani la cabinetul secretarului general.

- Bine ați venit, excelență! declară tare Sorin Chelmu, apărând în pragul biroului său, dornic să-și întâmpine oaspetele așteptat. Văd că faceți complimente fetelor mele, nu?...

- Salut, bătrâne, răspuse voios Ioan. Cum să nu le fac complimente, nu vezi ce *mișto* sunt? Apoi, tu știi bine că mie mi-au plăcut femeile de mic, adăugă râzând, crescătorul.

- Da, știu, domnule inginer! Atunci am să-i comunic și doamnei, ce ziceți?

Strecurându-se abil pe lângă moldoveanul înalt și slab ca un țâr, care prinsese să mai facă forme de la plocoanele primite la minister, Brâncoveanu trecu de scaunele din piele maro, în ton cu lemnul mesei de consiliu, și se așeză în capul ei.

Gazda, privindu-l șters, își arătă dinții de cal într-un zâmbet fals, afișat pe fața lui vicleană, de vulpe în călduri, scutură ușor din chica lui nepieptănată, puțin slinoasă și pronunță, ușor stânjenit:

- Am glumit, domnule inginer, cred că ai înțeles gluma!

- Lasă, lasă, măi, turnătorule pârât, nu te mai da lovit! Pentru că și eu am anumite informații, așa că nu mă face... să umblu eu... la „dosare” și să *comunic*, bine? susținu apăsător crescătorul de cai, către secretarul general; acesta își trase un scaun și se așeză la masa de consiliu din biroul mare și luminos, cu ferestrele către Bulevardul Carol.

- Stăm puțin aici, la mine, pentru că domnul ministru are pe cineva de la Guvern în birou. Cum se eliberează, vine secretara lui, ne anunță și intrăm, excelență, în regulă?

- Măi Sorine, în '92, când am fost invitat la prima ediție a Congresului Zootehniștilor de la Iași, în calitate de director general la ANARZ... la care tu erai pe atunci parcă coorganizator, dacă îmi aduc bine aminte... noi, toți specialiștii, aproximativ patru sute de oameni, am semnat un document pe care l-am intitulat *Declarația zootehniștilor pentru salvarea agriculturii românești*, parcă așa se numea, nu? Ți-aduci aminte?

- Da, chiar așa se numea, eu fiind cel care a depus la minister, atunci, acea declarație, imediat după congres, răspuse cu mândrie Sorin.

- Ei bine, acum, când tu ești numărul doi în acest minister al agriculturii, tu, semnatarul, nu mai faci nimic pentru cai, domnule? Îți reamintesc că zootehnia se ocupă, prin definiția sa... de creșterea animalelor domestice, având în componență și această latură, a creșterii cailor de rasă, nu?

- Da, domnule inginer, așa este! Dar...

- Atunci, domnule secretar general, de ce nu faceți nimic în acest sistem discriminatoriu?... Văd că nu întrerupeți sistemul și finanțați de la buget numai pentru caii din hergheliile de stat!

- Domnule, ai răbdare un pic, încercă să se scuze Chelmu, devenind dintrodăta serios.

- Cum să am răbdare?! Câtă răbdare să mai am, Sorine?

- Dragă, încă puțin, deoarece peste câteva luni apare legea la care tu ai avut un aport consistent, așa cum știm cu toții. Toate ideile tale au fost introduse în *Legea Calului*, într-un procent aproape de sută la sută.

- Știi bine lucrul ăsta, deoarece ai pus trei moși pensionari să facă o Lege fundamentală!

- Ai dreptate, domnule inginer! Mai mult... secretarul european pentru agricultură a zis, când am prezentat noi proiectul acestei legi, că textul lui este în corelație strânsă cu directivele europene din domeniul cabalinelor, fiind în concordanță perfectă.

- Atunci de ce nu faceți nimic, măi, domnu' inginer zootehnist? Întrebă, curios și plin de reproș, invitatul pe plăvanul ce zâmbea câinește.

- Facem, facem! O să vezi în curând. Se pare că legea a trecut de Comisia de agricultură din Senat și de comisiile juridice, iar în curând se va adopta. Apoi, știi filiera, în 30 de zile semnează președintele și legea devine operațională. Același lucru îți spune și ministrul, o să vezi.

- La Comisia pentru Agricultură lucrează și figurantul ăla de Kelemen?

- Da. Și m-a întrebat dacă în lege nu sunt ideile tale. I-am spus că nu și imediat a continuat: „Dacă erau ideile ăluia, respingeam și ideile, și legea”, continuă Sorin cu strângere de inimă, clipind des din ochii săi alunecoși.

- Un dobitoc șovin, ăsta-i omul, fratele meu!

- Ce are domnule ăsta contra acestei activități frumoase de creștere a cailor? Ce dracu', are...doar este și el crescător de cai?! se miră Sorin.

- Da, este. Dar este de un șovinism exacerbat și respinge orice vine de la un român, dragul meu! De multe ori l-am protejat, iar el m-a lucrat pe la spate.

- Cum așa? păru uimit ministeriabilul, având o ciudată grimasă pe chip.

- Să-ți explic, pe scurt. Prima dată l-am ajutat în anii '92-'93, nu-mi aduc aminte exact anul, atunci când bozgorașul s-a întors mort de foame din SUA în România, după ce pe acolo l-a dat nevasta afară din casă.

- Chiar așa? Parcă nu-mi vine să cred!...

- Dacă nu crezi, întreab-o pe nevastă-sa, Melinda, și-ți spune ea.

- N-am cum să o întreb, că nu o cunosc, rosti sec acesta.

- Vii la un concurs din campionatul de dresaj, pentru că ea face performanță la clubul lor, de la Târgu-Mureș, club unde... dacă nu eram eu, femeia nu ar mai fi activat.

- Chiar așa, domnule inginer?

- Sorine, când eram vicepreședinte al Federației Ecvestre Române, numită la acea vreme Federația de Călărie, conduceam Biroului Federal. Atunci Melinda a depus o cerere de atestare ca antrenor dresaj; în documente era o diplomă de absolvire a unui curs de antrenor dresaj, de la Academia Ecvestră de la Kaposvár, din Ungaria, unde femeia făcuse stagiul.

- Și ce era rău în asta?

- Nimic, dar membrii Biroului Federal nu voiau să o atesteze, având o diplomă din străinătate... iar eu le-am pus, scurt, o întrebare legitimă.

- Ce anume i-ai întrebat, excelență?

- Simplu. Am întrebat dacă Biroul Federal este abilitat să conteste o diplomă emisă de un institut de învățământ superior, recunoscut internațional.

- Chiar așa, domnule! Și cum au reacționat subordonații?

- Au acceptat, cu gura lor, că nu au această calitate și... astfel, în mod elegant, le-am închis gura, obligându-i să admită ca document valabil acea diplomă controversată. Apoi Melinda a susținut o probă de verificare, a luat-o... și a devenit astfel antrenor la dresaj.

- Frumos gest, inteligent lucrat, maestre, rosti, cu un ton plin de respect în glas, secretarul, ce părea cu adevărat impresionat.

- Actualul deputat a venit să mă cinstească, iar eu am răspuns că pot să-l cinstesc eu, fiind mai bogat decât el, continuă crescătorul de cai.

- Poate din această cauză nu te suportă, nu crezi? se arată curios secretarul.

- Se poate. Dar, ulterior, tot eu l-am propus pentru postul de vicepreședinte la Federație, rugând câțiva unguri de-ai lui să-l susțină, dar și jumătate dintre cluburile din Federație, să facă la fel, considerând că este *om de cai*, dar....

- Păi... nici ungurii lui nu-l suportau?

- Nu, pentru că omul a fost *măcănitor* pe vremea lui Ceaușescu și, atunci când era concurent la disciplina atelaje de doi cai... îi turna la securitate, iar ăștia... n-au uitat.

- Așa caracter urât avea, maestre?!

- Da! Un fost coleg al său de la Cluj, doctorul veterinar Cornel Mottell, mi-a spus încă din '91, la un concurs la Orosháza, în Ungaria, că omul

amenința profesorii că-i toarnă la securitate dacă nu-i dădeau examenele.

- Ce om, domnule! Și cum a reușit să ajungă asta în Parlament?

- Tot prin mine, mărturisi cu un glas trist, evident nemulțumit, Ioan.

- Cum, domnule, l-ai ajutat și aici? exclamă plin de uimire lunganul.

- Da. Să-ți explic... am două edituri, unde am realizat peste opt sute de titluri de carte, de aici a venit și norocul ăstuia.

- Editura Romhelson, unde ai tipărit pentru domnul academician Alexandru T. Bogdănescu acea carte, „*Tratat general de zootehnie*”, nu-i așa?

- Da, Romhelson se numește. Nu ai uitat de tratat și, sper, nici de faptul că, la ANARZ, directorii tăi au încă de plătit câteva sute de exemplare? rosti Ioan tare, oarecum revoltat.

- Cum așa, excelență? se miră Sorin Chelmu, contrariat, arătându-se surprins de ceea ce auzea.

- Așa cum auzi, domnule Secretar General. Dar să revin la editură... Printr-un prieten care face atelaje la Joseni, unul PalVilanos, a venit la mine Marko Bella, căruia trebuia să-i public un volum de poezii.

- Așa, și?...

- Atunci, i-am spus de Kelemen, propunându-l să-l aducă la UDMR și apoi în Parlament, fiind un băiat de treabă. Astfel că în două luni l-a promovat pe Kelemen Attila în partidul său, iar în 1996 a fost ales pe listele UDMR în Parlament, la Camera Deputaților, dragul meu.

- Așa deci, dumneata l-ai făcut demnitar...

- Prin 1998, când eu am devenit președinte la Federația Ecvestră, acesta și Codre au vrut să mă dea afară din federație... plan ce nu le-a reușit însă...

- Asta... ca-n expresia cu facerea de bine?

- Codre a fost destituit, pentru că și-a însușit niște sponsorizări, în 1999, la Cupa Mondială Samsung... Iar pentru Kelemen Attila am trimis în Ungaria un fotoreporter și un ziarist de la *Sportul Românesc*, pe vremea când Adrian Păunescu era redactorul-șef al ziarului, pentru a investiga vânzările ilegale de cai de rasă. Atunci a apărut în două ediții, pe prima pagină, în întregul paginii, un reportaj larg ce trata vânzările ilegale și subevaluarea pentru un lot de 200 de cai Pursânge Arab de la herghelia Mangalia, duși în Ungaria, undeva lângă Balaton.

- Chiar așa a făcut asta, domnule? rămase siderat cel care avea oarecare putere, la acea vreme, în Ministerul Agriculturii.

- Da, chiar așa. A vândut 200 de cai la prețul cailor de carne, cu 400 de mărci germane bucata, și i-a exportat în Ungaria cu facturi de 20.000 de dolari bucata, bani achitați de cel care importa caii în țara vecină.

- Nu-mi vine să cred ce-mi aud urechile, pe cuvânt!

- Pe ungurul care a făcut importul, tot eu i l-am prezentat lui Kelemen.

- Deci, așa a fost... Uimitor, domnule!

- Astfel, ungurul a primit o subvenție de 25% din prețul de import, iar statul maghiar a plătit 5.000 de dolari pentru fiecare cal cumpărat cu 400 de mărci, adică cu numai 200 de dolari americani, explică crescătorul cu năduf.

- Ce afacere, domnule! Câți cai au exportat?

- Peste două sute de cai, domnule Secretar General.

- Nu se poate... se pronunță oficialul de la Agricultură, supărat de ce auzea.

- Se poate verifica la Herghelia Mangalia, dragul meu. Vânzarea a fost făcută prin declasarea cailor de către o comisie aprobată în Consiliul de Administrație al Regiei Cai de Rasă, unde director era Petre Ciolănescu, iar în consiliu era însuși maestrul din umbră... Kelemen Attila.

- Nu se poate, domnule! Să știi că am să verific. Mă înfioară ce spui! continuă secretarul.

- Cele două sute de cai din categoria patrimoniu genetic au fost trecute în categoria cai de sacrificare, adică pentru măcelărie, deși nici unul nu avea mai mult de 8 ani ca vârstă, iar prețul era scăzut, de la trei sute de milioane bucata, la patru-cinci milioane.

- Domnule, câți bani au furat ăștia de la stat prin această manevră financiară, nu se poate! zise consternat Chelmu, cu o vizibilă mirare pe chipul său măsliniu.

- Așa este. Vezi acum de ce nu mă suportă parazitul ăsta parvenit, care este de fapt produsul meu! Recunoștința lui este o luptă ascunsă, dusă în spatele meu, pentru că băiatul este și un laș notoriu! Totul face pe la spatele celui pe care-l lucrează mișelește, nu pe față, bărbătește.

- Sunt consternat de ceea ce aud. Ar trebui să luăm și noi atitudine, propuse Sorin Chelmu.

- Dar cred că nu vei putea face mare lucru, pentru că sunt unguri în echipa de la guvernare, așa că... rosti cu regret în glas crescătorul, în timp ce-l cerceta cu privirea.

Se uită apoi direct în ochii săi obosiți, iar moldoveanul, mai tânăr decât acesta cu aproape zece ani, zâmbi jenat și își împreună mâinile pe blatul de stejar al mesei, după care oftă a neputință și le așază pe genunchi. Lungi și ciolănoase, picioarele moldoveanului păreau două prăjini, așezate toamna la strângerea fânului. De sub manșeta pantalonilor de firmă se vedeau șosetele albe, total nepotrivite, care arătau nivelul secretarului, rămas același țăran de la Vaslui.

- Vezi, colega, așa se vinde țara, nu cum zic ăștia la... televizor.

- M-ai lăsat mut. Am să fiu foarte atent pe viitor, acum că am aflat ce caracter are șarpele ăsta, spuse secretarul ministerului, părând vădit încurcat.

- Ce șarpe? Curvă ordinară, frate! De ce atâtea menajamente?! rosti ferm Ioan.

- Dacă are un așa caracter, chiar că-i poți spune și așa!

Înfocata discuție fu întreruptă de intrarea secretarei, care-i invită pe cei doi în cabinetul ministrului agriculturii din acea vreme, ardeleanul Adrian Celbun.

Mircea Perpelea

PETRICĂ DE LA ȚĂȚA OII...

Mai încoace, pe timpurile tovărășești, Fane al lui nea Lache, era ciobanul satului și om respectat în meseria lui de toți megieșii. El știa treaba la dobitoace, pentru că să nu credeți că e totuna să crești vaci sau oi sau capre și să nu știi să le deosebești rostul. Căci aia este o taină care trebuie împlinită cu sudoare și pe care o face bine ăl care le cunoaște de cum se fată și le știe mersul...

Nicidecum oricine poate ajunge cioban sau văcar de rang comunal....

Și apoi orice îndeletnicire are socoteala, rânduiala, potriveala ei și de ce, nu demnitatea ei.

Din această cauză – se știe – fiecare sat desemnează pe unul de meserie și încredere, adică

pe ăl mai potrivit să îi dea în grijă parte din puțina lui avere...

Căci ce avere să fi avut pe timpurile alea? Mai mult de ceva dobitoace, o grădiniță de câțiva stânjeni cu niște răzoare de ceapă, câteva cuiburi de roșii și ardei. Și poate doi purcei de crescut (că unul nu era al tău, trebuia să-l dai la stat...), niște găini, și alea slăbănoage, de-ți era milă să le tai de sărbători. Cam aia era ferma țăranului care trăia din zile muncă la CAP-eu...

Și ca să nu uităm de nea Fane, tartorele oilor din sat, el trebuia să aibă grijă de ele, să le adune, să le pască, să le adape la prânz și la nămiaz'... Să le vorbească sau poate să se și răstească sau să le cânte și din fluier când era nevoie, iar apoi să le duci unde trebuie la păscut – musai – cu câinii pe lângă tine... Și nu cumva să scape în lucernă, să le ia pândarul la obor.

Mai trebuia după-aia să le ții mereu aproape, să nu se înșire, să le mâni de la urmă și să le duci la verdeața a mai potrivită, să le treci câmpurile izlazului și să le întorci sătule și în bună stare acasă la stăpâni. Nu era de joacă treaba asta, așa cum poate crezi matale..

Ce mai, trebuia să știi meserie, domnule, și să îți mai și placă animalele...

Și fiindcă veni vorba de Fane, artistul-fluierici, cum îi ziceau oamenii–fiindcă el cânta la fluier, ca artiștii – să amintim încă o dată că el era un cioban, dar altfel.

El se trăgea din părinți chiaburi și se spune că, atunci când a dat năvală colectiva să le ia pământurile, agoniseala din ogradă și dobitoacele, nea Lache, tat-su, s-ar fi contractat cu ăia de la raion de veniseră în ceață a două zi la el în curte, și nea Lache al bătrân nu s-a lăsat până nu le-a zis ce i-a ieșit la gură.

Lumea povestește că nici ăsta, ca și alții, nu s-ar fi îngăduit cu comuniștii și a ieșit cu scânteii și bătaie în toată regula la el la poartă, când l-au pus să semneze...

Iar pe nea Lache, bătrânul, l-au ascuns la bulău vreo cinci ani, cu executare, la mână...

Și nu s-a mai întors...

Fără de niciunele, Fane fluierici a rămas de copil cu mama lui, Gela, două oi și doar cu opt clase făcute, cu coroniță în fiecare an..

Așa că ea l-a trecut cioban la oi și apoi o mai vedea ea, Gela, după cum or veni vremurile...

Ușor, ușor, oamenii care mai păstrasera ceva dobitoace în curte i le-au încredințat la cioban, astfel că ajunsese Fane să ducă zilnic la izlaz, pe deal sau pe văioage, aproape trei sute de capete.

Până aici aproape că vorbim de un crâmpei din viața unui nenea dintr-un sat, mai necăjit în viață și cu mai puțină îngăduială de la soartă...

După niște ani, flăcăul Fane a ajuns bărbat și a luat de femeie pe Lucreața lu' Luță, după ce a vorbit o vară cu ea și apoi s-a învoit cu ai bătrâni ai ei, ăia din neamul lui Bălan.

Au muncit în credință și și-au dus traiul cu nevoile de zi cu zi, iar copilul lor, Petrică, venit pe lume în bucuria părinților, a crescut aproape pe neștiute.

Măricel, Petrică nu s-a dat în lături de la ciobănit, muls oile, de la muncile câmpului și altele unde lucra fără preget lângă părinți. Ai răutăcioși i-au și pus numele de „Petrică de la țâța oii”.

Dar ce vreau să spun este că, după niște ani, când Fane și-a dus la școală copilul, aceștia și învățătorii au văzut că băiatul era numai primul la carte.

– Păi, hai să îl ducem la liceu – zice Fane, scărpinându-se după ceafă, cu gândul nespus nevestii că ar fi vrut să îl țână lângă el la oi ...

– Și io zic, Fane, să îi dăm copilului drumul în lume, că acum după munca noastră, am avea puțină agoniseală și o țără cheag – zise nevasta, Lucreața, care se specializase în vânzarea brânzei proaspete și a laptelui cu ocaua, la clienții mai avuți de la oraș.

Și uite așa, mai din lapte, mai de la ciobănit, mai din munca din grădină, mai cu ziua la oameni, dar mai ales cu ambiția lui Petrică, acesta ajunsese după niște ani de școală, ditai` agronomul, încât îi da lecții lu tat-su, cum e treaba cu păscutul vacii și mulsul oilor...

Văzând cum se mișcă vremurile, nu i-a trebuit mult ca după revoluție să întoarcă spatele la oraș și să își facă ditai ferma de oi și capre, de i s-a dus vestea... Veneau mașinile după brânză, lână, miei și carne – fiindcă își făcuse și abator, de îl știa toată lumea acuma de domnu' patron Petre al lu' Fane ciobanul.

- Unde stă, măi, nene, unu' de are stână și vinde brânză d-aia bună – zicea câte un rătăcit care venea la cumpărat.

- Aaa, zici de Domnu' Petrică, carevasăzică... Vezi, nene, că e la fabrică, la capu' satului dinspre luncă, unde are și stâna.

Peste ceva timp, revenind în satul cu pricina, am aflat că Petrică ajunsese milionar cu fabricuța și oile lui, și acum să roagă oamenii de el să le fie primar...

Că, zic ei, ăl care face pentru el și arată că e în stare, poate să ajute p-ormă și satul.

Iar ai care sunt doar cu gura încolo și încoace nu au cum să facă ceva și pentru sat, doar vorbele sunt de ei, și-au zis!!

Bună treabă a făcut Petrică, fiul ciobanului, și cinstite și înțelepte vorbe la săteni...

Poate ar fi bine de luat aminte...

Elena Dican

TOAMNA, CÂNDVA...

După-amiază de toamnă.

Stau. Stau, pur și simplu.

Stau pe terasă într-o după-amiază caldă de toamnă. Septembrie răspândește o lumină aparte. Dacă aş dormi câteva luni continuu și m-aş trezi, brusc și fără nicio informație, într-o zi de septembrie, aş ști în ce lună suntem în caz că m-ar întreba cineva. Lumina răspândită de soarele lui septembrie este, fără îndoială, inconfundabilă. Cred că e chiar de miere, cum i se mai spune. Lumina de miere.

În leagănul de lângă terasă se odihnesc câteva dintre pisicile din puzderia ce-mi populează curtea. Dorm mângâiate de umbra blândă a acestui septembrie mărinimos. E ceva vreme de când au devenit stăpâne peste leagăn. Noi nu prea mai avem loc. Prin urmare, nici nu mă obolesc să-l mai spăl. În afară de cazul în care vin copiii sau se anunță niscaiva musafiri.

Am o pauză. Mama doarme, liniștită, în casă. Televizorul e deschis. Televizoarele sunt deschise. Și cel de pe terasă, firește. Firește, pentru că noi nu putem trăi fără televizor. Și fără a-l deschide. Fără a le deschide. Pe toate opt. Pe unde trecem rămâne un televizor deschis. În dormitoare, în living, în bibliotecă, în bucătărie, pe terase. Suntem generația care iubește televizorul. Și Facebookul. Pe cel din urmă l-am descoperit târziu. Nici pe primul nu l-am avut din fașă. Ne bucurăm ca niște copii. De ce nu? E inofensiv și nu e interzis. OK, știu, doar pare inofensiv. Doar par inofensive.

Dacă e să fiu sinceră, pe dragostea mea, televiziunea, am trădat-o cam de mulțor. Nu de tot, un pic. Mai mult ascult decât privesc. Iar de ascultat, ascult ce pot. Cât îmi permite timpul.

Pisica Negruța, cea mai blândă dintre toate cele zece feline care bântuie prin curte (poate mai multe, uneori le pierd șirul), se plimbă pe masa de pe terasă fără să-i pese de mine și de eventuale represalii din partea mea. Ca și cum

aș fi invizibilă (dacă și ea...). Încerc niște note grave ca să o alung, dar, nefiind obișnuită cu aceste nuanțe ale vocii mele, își vede, impasibilă, de promenadă.

Sindromul sau efectul Dunning-Kruger pare să fi împânzit toată planeta. Una dintre cele două fațete. La cealaltă, îngrămădeala nu-i prea mare, mai e loc destul. Poate că de aceea lumea arată azi așa cum arată! Ce să ne mai luăm (cu mâinile de cap) de la atâta lucru!

Nu-i nevoie să ne căznim din cale-afară, observăm lejer manifestările.

Ca urmare, însingurarea și înstrăinarea celor care nu se pot integra într-o astfel de lume devin din ce în ce mai prezente. Raport matematic de directă proporționalitate.

Deocamdată, una bucată algocalmin își face efectul. Trec cu privirea peste mormanele de frunze uscate ce învelesc ograda. N-am vreme să le strâng. Nea Costică și consoarta aferentă, doamna Mariana, au alte treburi. Eh, nu-i bai, când o ninge nici nu se mai văd. Despre frunze vorbesc.

Totuși, dacă-aș fi în locul frunzelor uscate, n-aș sta foarte liniștită. Când o veni Generalul, sigur nu le va fi bine. Generalul nu are astâmpăr.

„Generalul” e doamna Florica. Ea mă înlocuiește și are grijă de mama câteva ore pe zi, cât sunt la serviciu. E foarte vigilentă, așa sunt generalii. Dacă n-ar fi Generalul, factura la curent, de exemplu, ar fi devastatoare. Oricum e, dar a scăzut vertiginos de când doamna Florica, un veritabil James Bond, ne urmărește și stinge luminile de pe unde trecem. Nu iartă nimic. Numai că eu sunt în pericol să-mi dau în ochi (a se citi „ochelari” care, oricum, la întuneric nu mă ajută) cu propriile degete.

Afară, aici, pe terasă, e lumină, e minunat. Pe gardul dinspre sud atârână vița-de-vie mutilată de vecinul care o fasonează, din câte am băgat de seamă, doar când se ceartă cu nevasta. Că așa pare că e, devastat de furie, bietul om, ori de câte ori se-apucă de tuns via. După cum e cunoscut, la nervi nu prea știi ce faci. Nici vecinul nostru nu știe. Niște struguri sfrijiți, cu aspect de copii vitregi și, oricum, vitregiți de soartă, crescuți de niște maștere, atârână din loc în loc. Ciorchini rari, săraci în boabe. O fi un an bun pentru struguri? Nu știu, nu prea pare. Oricum, bărbatu-meu îi devorează și p-ăștia. Niciun fruct nu-i rezistă, oricât de pricăjit ar fi. Fructul.

Linda doarme. E în siguranță, la umbră. Acum câteva luni a rămas fără colega de curte.

O chema Albinuța. Linda a îmbătrânit și ea. Când? Linda încă rezistă, doar că e mai tristă. Nu mi se pare, așa e. Pesemne că e de la bătrânețe. De la bătrânețea Lindei.

Pe Linda am adus-o de la Oradea. Acum zece ani, copleșiți de pierderea Angelinei, lovită de mașină. Așa ni s-a părut nouă, că semăna cu Angelina. Oricum, credem că sufletul Angelinei s-a mutat în Linda.

Pe cei care ne-au adus-o nu-i interesau nimicuri de felul ăsta. Amuzați din cale-afară, ne-au întrebat: „De ce (mama naibii!) ați adus un maidanez tocmai de la Oradea? La Vâlcea nu găsești?” Și ne-au avertizat că nu știe decât limba maghiară! Eh, vechiul stăpân putea s-o învețe și un pic de română! Nu-i nimic, a învățat repede și a doua limbă! Ce să zic, Linda e un câine de ispravă.

Varza a rămas necăsăpită, vecinul pare în toane bune cam de multcel. Doamne-ajută!

Birmanezul Pufu a descoperit o rază de soare timidă, ce și-a făcut loc printre lujerii ce au invadat gardul dinspre ceilalți vecini, spre răsărit. O adulmecă și decide să-și bronzeze năsucul și mustățile așezându-se corespunzător și cât se poate de strategic exact în dreptul ei.

Trandafirii mei se agață dramatic de zilele de septembrie încă însorite. Încăpățânată, vara nu se dă dusă. Se tot înghesuie să mai prindă un loc în față, precum o primadonă care nu înțelege că i-a trecut vremea. Știu, comparație slabă, răsuflată. N-am fost în stare de mai mult, dar promit să mă străduiesc.

Mă agață spinii ramurilor de trandafiri ori de câte ori merg s-o hrănesc pe Linda. Lujerii au boboci. Nu mă îndur să-i tai până nu și-or scutura singuri petalele ofilite. Măine vine nea Costică. Eu voi fi de pază. De pază la nea Costică, el nu umblă cu subtilități. Nici de prea multă gingășie față de bietele plante n-aș putea să-l suspectez.

Bobocii, oricare, sunt copii. Nu precum copiii, ci chiar copii. Bobocii de floare sunt copiii florilor.

O profesoară refuză florile pe care i le aduseseră copiii la început de an școlar. La televizor spun că doamna e un erou.

Mie mi se pare trist că nu mai putem oferi nici măcar o floare.

Ca să fiu sinceră, mi se pare odios, de-a dreptul.

Încă un procedeu de mutilare. Probabil sunt pe cale să-l introducă și în proceduri. Ce ipocrizie!

Efectul e maxim când începi cu suflete de copii.

Aceasta nu e intransigență, e aproape o crimă.

Ce s-o fi întâmplat cu florile care fuseseră cumpărate deja?

Trandafirii mei cei încăpățânați se agață în continuare de ultimele zile de vară care încă ocupă teritoriul toamnei.

În camera mea miroase ca în camera bunicii, pe vremuri. Pe vremuri pe care le pot numi, deja, îndepărtate.

Începe să îmbătrânească și casa mea. Nu doar ea.

Nu știu de unde vine și nici de ce este întocmai ca în copilăria mea, ca în vacanțele copilăriei mele, această împletire de miresme. Struguri și mere și prune. Și vechi. Poate că parfulmul copilăriei e perceptibil doar de către nepoți și de către bunici.

Părinții de oricând și de oriunde sunt, în majoritatea cazurilor, foarte ocupați. De aceea se întâmplă ca lor să le mai scape astfel de lucruri.

Dacă privim mai atent, poate constatăm că lucrurile nici nu se schimbă foarte mult.

Nu în profunzime.

Pentru bunicii mei, numărarea clipelor nu începea cu întâi ianuarie.

La ei anul se măsura altfel, era intervalul dintre concedii.

Dintre concediile copiilor, bineînțeles.

Bunicii n-aveau concedii, că n-aveau serviciu.

Pe vremea lor nu se pomenise. Numai ca excepții, așa.

Atunci, în concedii, curtea se umplea de copii și de nepoți.

După ce plecau, începea numărătoarea zilelor.

Și tot așa, din concediu în concediu.

Tot cam în acest fel am început să măsoar și eu timpul de câțeva vreme.

Ca interval între bucurii.

Se uită soarele-napoi, zicea mama, se schimbă vremea. Mi-aduce aminte de vorbele ei raza palidă ce s-a împrietenit cu Pufu. Aștept cu speranță să plouă, am un interes. N-a plouat cam de multcel.

Vremea nu s-a schimbat, n-am nimerit-o. Mama nu greșea niciodată. Când zicea ea așa, vremea se schimba întotdeauna.

În general, cam cum zicea mama, despre orice, cam așa se întâmpla.

Așa că nu plouă. Am tot așteptat ploaia și, în ultimă instanță, mi-am legat speranța de soarele care, credeam eu, se uita înapoi. Pe când el, dimpotrivă, privea tot înainte.

Florile de pe terasă sunt însetate cam de mulțișor. Va trebui să-mi adun toate forțele, nu atât pe cele fizice, cât, mai ales, pe cele psihice. Și să le ud. Am dat-o-n bară cu vremea care nu s-a schimbat. Speram ca ploaia să-mi facă o parte din treabă.

În compensație, poate, vremurile se tot schimbă. Fie că soarele privește înainte, fie că mai trage câte-o uitătură peste umăr.

Până la urmă, s-a întâmplat. A dat un ropot de ploaie. Se lăsase așteptată de câteva săptămâni. Nu a fost chiar un ropot, c-a ținut ceva. Să zicem că a fost un ropot lung. Un amestec de ploaie de vară cu ploaie de toamnă.

Firește, a venit taman după ce am udat eu florile de pe terasă. Am întârziat, tot așteptându-o, de mai era puțin și le pierdeam. Dacă știam că asta așteaptă ploaia, să ud eu florile ca să apară, le udam mai de mult.

S-a lăsat răcoare și junii pisoai dorm, îngheșuiți unul în altul, în coșul de nuiele în care am pus niște țoale vechi. Nu intră, încă, în centrală. Semn că nu e destul de frig. Nu și pentru Pufu care a abandonat colindatul pe-afară și se lăfăie de-acum mai mult în casă, prin care pat, canapea sau fotoliu apucă.

M-am întrebat mereu de ce mie îmi dă ploaia un sentiment de siguranță. Știu că în copilărie îmi plăcea când ploua, fiindcă ploaia ne ținea pe toți în casă, de cele mai multe ori. Și eu număram, eram foarte mică și eram liniștită că îi vedeam pe toți. Număram. Eu, frate-meu, mama, tata. Eram toți. Ce bine era!

Afară, Negruța se alintă pe covorul de frunze al toamnei. E singura care are nume. Fiind și singura blândă, e favorită, nu știu dacă v-am spus. Favorită, nu și favorizată. Frații, surorile și verii ei – ce-or fi, nu se mai știe gradul de rudenie, m-am încurcat și eu – sunt, toți, sălbatici. Nu și când vine vorba să-și ia porția cuvenită de mâncare. Dar și atunci sunt extrem de precauți. Se pare că nu doar pentru oameni are importanță educația. La mâțe, cel puțin, din ceea ce observ, e la fel. Excepțiile sunt puține și una dintre ele e Negruța.

Aripile unui fluture alb freamătă ca niște bățai de sfioase gene. L-am văzut așezat în gutui și, pentru o clipă, am crezut că a-nflorit gutuiul în septembrie. E cald, n-ar fi de mirare.

OK, OK, am observat, nu vă repeziți! Mi-a ieșit tot o figură de stil răsuflată. Trebuie să mă

străduiesc mai mult. Aia cu genele sfioase, of course!

Gutuiul meu e împovărat de flori an după an. Tot an după an nu dă rod. Poate fiindcă nu i-a plăcut nerăbdarea mea. Sau poate mă pedepsește pentru că, în copilărie, gutuia era fructul care-mi plăcea cel mai puțin. Cam deloc. Iar dulceața de gutui mi-era nesuferită de-a dreptul, deși aș fi mâncat borcane întregi cu dulceață din alte fructe. Dar nu de gutui. Și chiar asta făceam. Pentru că nu-mi plăcea, o mânca mama. Povestea gutuii și a dulceții aferente e similară poveștii ciorbei de găscă cu zeamă de varză, o mâncare absolut banală în copilăria mea și pe care n-o apreciam. Pare că ambele s-au supărat pe mine, deoarece le-am ignorat la vremea lor.

Negruța, plecată la vânătoare de fluturi, mi-l sperie pe cel din gutui. Îl urmăresc cu privirea până se pierde printre coroanele înalte ale cireșilor încă înfrunziți pe jumătate.

Între timp, un timp destul de lung, gusturile s-au schimbat. Tânjesc după o gutuie din gutuiul meu. N-a fost să fie și o să cumpăr din piață. Le voi așeza pe pervaz, așa cum am văzut eu la bunici și în pozele cărților cu povești. Nu mai știu în care cărți. Și o să fac și dulceață de gutui. Sigur, cândva, nu știu când.

Pufu abia se vede pe covorul de frunze ce pare că i-a împrumutat culoarea. Zâmbesc trist-amar în vreme ce-i urmăresc mersul legănat în partea din spate, ca cel al unei femei de moravuri îndoielnice care trage după ea, ca pe-o povară, niște ani. (M-am străduit, să știți. Atâta mi-a ieșit, se pare că nu sunt maestră). Mai mulți. Și Pufu e bătrân. E bătrân și bolnav, de-aia se clatină caraghios. E prieten cu raza aceea de soare și o tot caută. Dar ea nu poposește mereu în același loc. Însă Pufu o caută neîncetat, când se-ntâmplă să mai iasă prin curte și se-așază fix, de fiecare dată, în locul în care îl mângâiasă în septembrie. Dar acum e octombrie. Soarele pare același, dar nu e. Pufu nu știe. El așteaptă aceeași rază să-l mângâie, să-l încălzească și să-i ostoiască durerile de pisoai bătrân. E statornic în căutările lui.

Doar că raza de soare nu mai are nici ea puterea de altădată.

Nici măcar ea.

Grupaj de fragmente din volumul de proză cu titlul provizoriu „Fals jurnal de pandemie” aflat în pregătire

George Geafir

INFIDELITATE IMAGINARĂ

Într-una din zilele celui de-al șaptezecilea an de viață, o voce stranie, dogită, de femeie, îi șopti la ureche: "Am venit să te iau".

Moș Mitran înțelese și, ascultător, se îmbăie, își luă hainele cele noi și se întinse în pat, cu mâinile încrucișate pe piept, oarecum neliniștit, dar resemnat.

- Ba nu, Ioane, să nu te duci!... Nu mă lăsa. Ce mă fac eu fără tine?, bocea baba lui, frângându-și, neputincioasă, mâinile.

Nu luă în seamă vorbele prefăcute ale femeii sale. Pe moș Mitran îl frământa un gând ascuns, același gând care nu-i dăduse o clipă pace, care-l chinuise, zi de zi, ceas de ceas, timp de treizeci și ceva de ani: bănuiala că are o nevastă infidelă, dar nedovedită. Revăzu scena deslușit, nevoalată de trecerea anilor.

Pe vremea aceea, Mitran lucra ca strungar la un mic atelier de reparații.

Colegul său, Costică, îl rugase să-i procure un dinam de bicicletă. Făcuse rost de piesă, dar o uitase acasă.

- Mitrane, îmi trebuie, bre, îmi trebuie neapărat!, îi zisese ăla.

- Ține mă, dacă îți trebuie!..., îi zisese, la rândul său, și-i pusese în mână cheia de la casă.

Nevastă-mea e la lucru, iar copiii la școală. Intri în curte, câinele te cunoaște, deschizi ușa la casă și-o să vezi, în hol e un pachet, lăsat pe un scaun, îl iei și gata...

- Bine, Mitrane, a zis ăla, care avea și pretenția că este „pretinsul” casei, și s-a dus.

- Ai găsit, mă?, îl întrebase la întoarcerea aceluia.

- M-am descurcat, a zis ăla. Nici n-a fost nevoie să bag cheia în ușă, că s-a și deschis. Pesemne, era cineva acasă. Pe cuierul din hol era un palton, o pălărie și, lângă cuier, niște galoși. Iar, din camera bună, se auzea muzică. N-am mai deranjat, mi-am luat hoțește pachetul și dus am fost.

- Probabil, nașu'! Mi-a adus aparatul de radio. L-aveam la reparat, zisese el, atunci, și-și văzuse de treabă.

*

Când s-a întors de la muncă, a găsit femeia acasă.

- Ce e cu tine, Frosico, așa devreme?, o întrebase el, cu sămânță de vorbă.

De obicei, Eufrosina, nevastă-sa, ajungea acasă cu o jumătate de oră în urma lui. El nu auzise ce-i răspunsese ea atunci, de fapt, nici nu-l interesa.

- Unde e radiou'?, mai întrebase, uitându-se prin încăperi.

- Care radiou'?, întrebase, la rândul său, Eufrosina.

- Radiou' nostru de la nașu', de la reparat.

- Păi, nu l-a adus.

*

Atunci a pornit dandanaua:

- Cine a fost aici?

- Cum, cine!

- Cine a fost azi-dimineață, la noi, în casă?

- Nu știu. Cine a fost?

- Nu știi? Te faci că nu știi? Ce, eu n-am fost ispitit de vreun drac de femeie? Ce, eu n-am avut ocazii să fiu cu alta? Lasă că-ți arăt eu!, și se puse cu pumnii pe femeie. Merita. Spune-mi, cu cine ai fost? Al cui a fost paltonul?

- Ce palton, măi omule?

- Paltonul din cuier.

- Să mor, dacă știu!

- Da' căciula? Da' galoșii? Ai lipsit de la servicii?

- Să mă bată Cel de Sus. Să plesnească ăla care știe ceva, dacă nu ăla care pune pe mine.

*

De cele mai multe ori, bărbații geloși se manifestă cu violență, cu mânie. Devin furioși și dornici de răzbunare pe rival. Așa a fost și la familia Mitran, la început. Cu timpul, însă, slăbiciunea l-a trădat pe bietul om și a început să se poarte mai degrabă ca o femeie depresivă, plângăcioasă.

„Sunt deprimat. Toată viața m-a chinuit gândul că am fost înșelat de nevastă. Dar am suportat, de dragul căsniciei. Așa am deprins eu, de la părinți, că mai bine suferi, decât să divorțezi”, se despovăra Mitran, uneori, mărturisindu-și gândurile apăsătoare.

*

A doua zi, cu vânătași la ochi și cu oasele pisate, Eufrosina se înființase la atelier:

- Bine, mă, Costică, ce mi-ai făcut? Cine a fost, la noi, în casă, ieri de dimineață? Cine?, întrebase printre smiorcăieli.

- Mitrane, măi Mitrane, am glumit, mă! Zău, mâncați-aș sufletul, am glumit! Întreabă-i și pe-ăștia, dăduse îndărăt Costică.

- Așa e. A zis, i-am făcut-o lui Mitran, se tot laudă că el nu e gelos, că are încredere în muiere, acu' să-l văd eu, au confirmat ăia.

Înghițise el versiunea, o acceptase formal, sufletul, însă, i-o refuzase categoric...

-Ioane, nu mă lăsa! Ce mă fac eu fără tine? Ioane!..., îl zgâlțâi bătrâna disperată.

"Femeia, ce ți-e femeia! Cât de prefăcută poate să fie o femeie...", gândi moș Mitran, și încet-încet, deschise, pentru ultima oară ochii, și rosti cu glas stins:

- Frose, spune-mi, să mor liniștit...

*

Eufrosina Mitran înțelese ce dorea bărbatul său. Să-i pună aceeași întrebare, pe care el i-o pusese de mii, de sute de mii de ori, și la care, de fiecare dată, ea îi răspunsese la fel de sincer: "Nu te-am înșelat bărbate, nu te-am înșelat niciodată". Dar el n-o crezuse.

Știindu-se sărac cu duhul și urât de mama focului, poate că ar fi fost de bun simț ca el să fi fost mai înțelegător și, într-un fel, să-i ierte Frosei greșeala, de vreme ce nu plecase de la el. Ori, poți ști, poate că n-a vrut-o ăla de nevastă! Și, cum femeia e o fire pragmatică, nu dă pasărea din mână pe cea de pe gard, sau, precum maimuța, nu dă drumul unei crengi până nu prinde alta. Măcar de-ar fi fost sinceră și i-ar fi mărturisit totul! Poate că ar fi iertat-o pentru acel moment de rătăcire.

*

- Ioane, iartă-mă! Atunci..., am fost cu cineva în casă..., se trezi bătrâna mințind. Iartă-mă!

- Te iert!, șopti moș Mitran, și închise ochii pentru totdeauna, cu mâna pe mâna muncită a Eufrosinei. Iar, pe față, i se putea citi un ciudat sentiment de satisfacție.

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE

Nichita Danilov și Daniel Cristea-Enache

Ion R. Papa

UN TATĂ, PRIMAR ȘI UN FIU, ÎNVĂȚĂTOR, PRIN ANII '30

Ieșind în răcoarea nopții de la „Balul învățăcelilor”, Manu a privit cerul înstelat, de unde parcă i-a zâmbit Luna, care îi privea nestingherită din înaltul său ținut. Apoi, s-a alăturat tatălui.

-De ce veniși? Îți era teamă că pățesc ceva? se simțea jenat Manu.

-Nu, venii ca să văd pe ce tineri putem conta, dacă știu să se distreze respectând libertatea celui de-alături și buna purtare. Pe de altă parte, mă gândii și la tine. Cu blestemata asta de slujbă, ești nevoit să iei câteodată hotărâri care pot mulțumi o parte, dar precis o nemulțumesc pe cealaltă. Nu ai cum să știi ce poate fi în capul unuia dintre cei nemulțumiți. S-o gândi că, lovind în tine la adăpostul întunericului, se răzbuună pe mine. Așa că, mă pusei la dispoziția ăstora, de-or gândi așa, ferindu-te pe tine, a explicat Iordache, determinându-l pe Manu să rădă cu poftă.

-Crezi asta? Eu sunt convins că nu îndrăznește cineva nici să-ți zică „dă-te mai încolo!”.

-Zăuuu? De ce oare? De frică sau din respect?

-Cred că din ambele. De frică? Da, există o teamă că, la adică, ești de neînduplecat cu cel dovedit hoț, nedrept, care nu respectă munca altora, zurbagiu, cum îi zici mata câte unuia. Din respect? Da. Mai mult prețuire așa zice, iar eu ți l-am sporit în vara asta prin ce am realizat în cadrul căminului cultural cu domnul Crângășu. O parte a oamenilor și a copiilor, pot să sper, mă simpatizează.

-Bravo, fiule! Îmi place cum gândești, dar nu uita un lucru! Când ai de a face cu gloata, nici vodă nu știe ce se poate ivi, de bine sau de rău. Așa că, păstrează gândurile alea, ba chiar sporește-le, că sunt bune, dar fii cu ochii în patru!

-Nici eu nu zic altfel, i-a dat dreptate Manu.

-Hai să lăsăm astea! Cum te distrași? Când eram cu Vanghele la colțul școlii, într-un timp, auzii gălăgie multă, bătaii din palme și rostit numele tău.

-Cred că atunci eram scos la dans de regina balului.

-I-auzi, mă! Se ținea una după tine odată. Acum veni la mine și mă luă cu săru'mâna.

-Nu, ea veni împreună cu Zaharia. E vorba de Victoria, fiica cea mare a domnului Crângașu.

-Ahaaa! Înseamnă că s-a prins de tine ce spuneau unchiu-tău Savu și Ruxandra.

-Nu e vorba de asta, dar așa e obiceiul în baluri, a parat Manu.

-De ce nu-l nimeri pe altul? și lui Manu i-a venit în minte chipul preotului, candidat la însușitoare, venit pentru Victoria.

-Poate pentru că sunt prieten cu tatăl ei, că sunt absolvent al școlii pe care o urmează ea...

-Doar atât?

-Ce vrei mai mult? și lui Manu i-a venit în minte scena de la „Periniță”, apoi dulceața sărutului în strigătele de „bravo, Manule!”, ceea ce auzise Iordache la colțul școlii, unde Vanghele îi povestise totul, de la intrarea lui Manu pe poartă, până la pătrunderea în sala de spectacol.

-Cred că dascălul folosește petromax, de are lumină atât de puternică, a vrut tatăl să spună că l-a observat pe fiu trăgând cu coada ochiului spre silueta fetelor învăluită în mătasea razelor de lună, când se îndreptau spre casa lor, părșind drumul principal.

-Poate că da.

-Ai grijă ce vorbești cu copila asta! Nu-i lua mințile de la școală! Las-o să crească, să-și termine școala și, după-aia, de ți-o plăcea, vă căsătoriți! Să nu-i fi făcut vreo promisiune fetei, ha?

-Nu, tată, nici pomeneală! Vorbirăm numai despre școală. Așa că...

-Atunci, ce vorbă a fost cu acel popă?

De data asta, Manu s-a gândit mai mult înainte de răspuns. „Dacă o fi aflat că preotul plecă supărat de la bal, într-un fel respins de Victoria? Dar să-i spun, totuși, varianta mea.”

-Cred că sunt doar vorbe sau poate el o avea vreun gând. Dar, din câte îmi dădai seama, ea îl respinge total.

-Păi era și el aci?

-Da, și plecă supărat.

Iordache a căzut din nou pe gânduri. Au ajuns în dreptul casei părinților Ruxandrei, acum nelocuită.

-Unde o să-ți faci casă, aici la unchiu-tău, care a promis că-ți lasă tot, sau dincolo, lângă a mea? Loc este destul și acareturi mai multe, la mine.

-Nu m-am gândit, dar de ce să plec de lângă voi? Îmi veți fi de ajutor, și așteptat să vadă cum reacționează tatăl său.

-Cred că ai dreptate, însă doar pe jumătate, și acesta privea neclintit în față.

-De ce?

-Fiindcă nu ți-ai pus în gând să ne fii și tu de ajutor la bătrânețe, când, poate, eu și Ruxandra neom târâi zilele pe-aci, cine știe cât de greu! și abia acum Iordache și-a întors fața către Manu.

-Asta se înțelege. Toți copiii au grija părinților, de la un timp, dar voi mai aveți mult până acolo.

-Bine, să nu uiți! l-a privit din nou Iordache.

Au ajuns acasă. Ruxandra îi aștepta cu lampa aprinsă.

-Tu nu te mai culcași? Treabă nu aveai de făcut, măcar te odihneai, că e sărbătoare.

-Mai tacă-ți gura sau pune-o să grăiască ce trebuie! Eram cu grijă de voi, nu avusei somn, gătii până adineaori. Știi bine că el nu a înnoptat niciodată în sat până acum.

-Când a fost printre străinii ăia de multe limbi, peste Prut, parcă nu erai așa de îngrijorată.

-Cum nu? Tu plecai pe-aci încolo, iar eu rămâneam singură, doar cu gândurile și grijile mele. Numai cu Constanța lu' Lache, când venea pe la mine, îmi mai vărsam și eu focul, de!

-Ce te-ai face dacă ai avea grija a peste două-trei mii de suflete, cum o am eu?

-Eu nu te-am trimis la primărie. Dacă nu-ți place ori nu poți s-o măi duci, las-o în plata ei!

-Să știi și tu că, de la o vreme, tot la asta mă gândesc, dar nu știu ce să fac cu rumânii ăia de-au venit la poartă; ei și-au pus nădejdea în mine.

-Lasă, că unii abia așteaptă să pleci.

-Cred și eu. Unii, adică pungașii, hoții, zurbagii. În rest, lumea e mulțumită. Știi ce mi-a spus Vanghele?

-Ce ți-a măi spus, că ăsta știe tot ce mișcă în sat. Se duce între sălciile de la fântânile băncii și stă de vorbă cu toți care trec în sus și în jos.

-Ei, săracul! A rămas cu apucătura asta de pe front, unde a fost iscoadă.

Între timp, Ruxandra a așezat pe masă brânză, două fire de praz, o tocană dintr-o găină tăiată cu ocazia Sfintei Maria, pâine caldă.

-Iar ai copt pâine? s-a mirat Iordache.

-Da, ca să avem în zilele următoare și să-i dăm și băiatului când pleacă la drum.

-Bine te gândiși! a încuviințat, Iordache. Când vrei să te prezinți, Manule, la post?

-Am hotărât că mâine, ca să iau săptămâna de le capăt.

-Să fie-ntr-un ceas bun, fiule!

.....

Ion Scarabele

NETEZIREA DRUMULUI

Simt în mine îndemnul să nu mă opresc. Mergi înainte, îmi spune cineva nevăzut prin acest întuneric care se așterne deasupra orașului, un întuneric blând, de vară, ca în iunie după o zi de caniculă. Merg și simt că proiectul este din ce în ce mai greu, se adunaseră documente, nu glumă, și cum trec prin fața catedralei catolice îmi vine în memorie chipul de o expresivitate vie, nebănuț de gravă, a lui da Vinci privind schița mașinii sale de zbor și sunt nerăbdător să ajung în odaia mea de la nr. 33 pentru a sorbi imaginea acestui ironic personaj al Renașterii, dar sunt cu gândul la sir George, la felul în care m-a încredințat el mie însumi, acum și pentru totdeauna.

Mă aflu într-o fundătură și nu vreau să fac nici un compromis cu cei care găsesc de cuviință să zboare cu bășici umflate și nu mă îndoiesc de fotografia pe care ai tras-o vulturului în prepararea zborului său, îi zic lui Marey, dar nici eu nu am stat degeaba, am fost și eu pe urma găștelor, știu cum e cu ele, dar acum problema este una de corelație, de a pune în ecuație variabilele vitezei, ale rezistenței aerului și unghiul de înclinație față de verticală, aici viețuiește necunoscuta, pentru că pe bună dreptate spui că deplasarea ascendentă este cea mai anevoioasă dintre toate și ca atare nu este practică decât de zburătoarele mici, și că cele mai mari nu se pot cățăra pe feliile de aer decât în sinus foarte mic, cum să zic, ești deștept! Puțini percep asta și după studiul lui Huber abia șoimul ridică ștacheta la sinus de 20 de grade, eu însă merg pe barba ta, că zici, pasărea câștigă viteză de translație orizontală treptat, treptat, până când găsește punctul de sprijin mai temeinic în aer decât pe pământ, și atunci prin analogie de ce nu aș face un calcul matematic văzând și sondajul tehnic al lui Landur privind viteza la sol a automobilelor, pentru că uite cum devine chestiunea: dacă unei viteze pe orizontală de un metru pe secundă îi corespunde o putere de rezistență a aerului de 0,130 kg, atunci unei viteze de 50 metri pe secundă îi revine o forță de opunere la înaintare de 329 kg. Ceva greu de imaginat, fie vorba între noi, în condițiile în care automobilul

ar trebui să decoleze, practic... Așa cum iese la socoteală, aici se închide totul și ca atare s-au înnodat încercările măștrilor, cum le spune cu dragă inimă sir George, doar că tu, păsărarule Marey, mie-mi deschizi o cutie a Pandorei și cu sinusul acesta s-ar părea că vin și eu spre păsările mari, în sensul că dacă pentru planul perpendicular pe direcția de înaintare deplasarea devine o tragedie, cu sprijinul înclinării față de orizontală presiunea scade cu acest patetic sinus de unghi și dă-mi voie să pun eu asta aici în schiță.

Și, din schiță în schiță, mă prind din nou în horă și găsesc că dacă pentru o suprafață de un metru pătrat înclinată la zece grade față de orizontala care înaintază cu o viteză de zece metri pe secundă presiunea de opunere este de numai două kg, un câștig ce îmi dă speranțe pentru că, nu știu dacă te-ai prins, sporind iar coeficienții, detaliul acesta mă face să sar și eu în sus de zece ori precum uliul lui Marey, aflu prin calcul și analogii și alte răspunsuri cum e acesta, spre exemplu, că dacă intervine în chestiune un spor de kilograme se desprinde alt fenomen, acela al îmblânzirii reacției de rezistență a aerului față de creșterea greutății planului înclinat dacă sub un unghi dat crește viteza de înaintare.

Aș putea spune *evrika!* dar nu o fac, sunt încă sub presiunea calculelor și nu am concret nici o soluție.

Reiau da capo, încăpățânat, întreaga documentație, răsfoiesc câteva aplicații din matematica lui Duhemin, materie care nu-mi este străină, deși a trecut un număr de ani de la studiul mecanicii aplicate, cu infuzie substanțială de diferențiale, aprofundez din nou calculul forței de sustentare și subliniez limpezit că forța de înălțare variază în raport cu viteza, proporțional cu pătratul acesteia și de asemenea cu acel sublim sinus de incidență, scop în care deduc că puterea de propulsie este nulă la zero grade înclinare și la 90 de grade de asemenea, mă bucur și eu ca un copil care aruncă piatra deasupra capului și deși aceasta îi cade în frunte, el sare aidoma mie acum pe drumul cu cenușă și o prinde !

Ajuns acasă, îmi fac o listă de cheltuieli, pentru călătorie și întreținerea mea, îmi pregătesc valiza cu toate cele apoi mă întind pentru câteva ore din noapte, cu toate că aflat încă sub impresia visului din noaptea trecută nu pot adormi, totuși pentru a fi asigurat de o călătorie lungă cu o întrerupere în metropolă, unde vreau să-l vizitez pe Missit în fosta noastră odaie, este

nevoie de un așternut, cum zice Ogrin când adesea iau trenul pentru a susține examenele mele la Universitate.

În bătaia pendulei, când afară e încă întuneric, pun degrabă veșmântul de drum, costumul de gală, ghetetele de ținută, târguite de curând la Budapesta, cilindrul și cufărul, urc în prima birjă din colț spre gară și prind trenul de ora cinci care mă poartă într-un iureș la intervalul a doar câteva zile înapoi spre Buda, acum însă cu un scop cu totul diferit, iar bunul meu amic din strada Uloi nr. 4 nici nu bănuiește cine se află la butonul soneriei, iar când mă vede numai că nu cade jos de uimire, ce e cu tine, ai pierdut ceva, te-au răpit hoții și abia ai scăpat, unele, altele și repede să te speli că ești de pe drum, apoi să treci să degustăm ceva până aranjăm de dormit, iar eu îi spun că nu trebuie să se deranjeze că lucrurile sunt mult mai complicate, ai să auzi de îndată, eu sunt plecat cu treburi care o să te încante, zic, deși nu știam ce reacție va avea el, dar mă pun și spun că am demisionat din cabinetul de avocatură și acum sunt pe cale de a pune diploma de doctor *magna cum laude* în cui împreună cu roba mea de mare practicant și o să o iau de la capăt în viața asta, chiar așa cum auzi, eu fac acest popas aici la tine, pentru că tu știi... ce am făcut eu în acești optsprezece ani de când împreună am rupt nenumărate pingele de încălțăminte de la Lugoj la Budapesta și pe aiurea, îmi știi planurile... iar acum am venit pentru câteva clipe să te consult și pe tine, asta-i cuvântul, și vei afla de ce, pentru că s-au întâmplat multe, zic și îl las să se așeze bine în scaun.

- Povestește, mă rugă el.

- Ascultă și ține-te bine ! îl avertizez. În drumul de întoarcere de acum câteva zile, știi cum citesc eu gazetele pe tren, dau peste o știre aberantă într-o publicație de tehnică a zborului, un articol care m-a dat peste cap. Se face acolo o scârboasă și deșănțată *laudatio* pentru balonul care a survolat turnul Eiffel, iar eu, intrigat până la lacrimi, iau creionul și subliniez idee cu idee, până când cineva mă trezește din acel furibund conspect. Cine crezi că era ? Nimeni alta decât Lelia! Îți poți închipui, am rămas fără voce, de mi-am împrăștiat toate gazetele prin compartiment și ea, uimită că sunt cu "L'aviation" pe genunchi și subliniez pe rupte, mă întreabă dacă m-am apucat iarăși de vechea pasiune și parcă mi-a schimbat din mers tot interesul pentru avocatură!

- Mi se pare șocant... Cum a revenit ea în sufletul tău care se liniștise... Este incredibil, se miră el întrebător, cu brațele înlănțuite în jurul bustului.

- Asta nu e tot, eu și ea nu mai suntem ce am fost, ne-am comportat cu mănuși, dar ea a deschis o rană, rana aceea de la tabără, visul meu pus la naftalină, aruncat în magazia lui Caius, și asta nu e puțin, gândește-te câtă pasiune am pus eu în tot ce s-a întâmplat în anii aceia acolo, în patruleterul dintre dealuri, îl stimulez eu, dacă mai e nevoie.

- Este fascinant să dai timpul înapoi... Și totuși cum te-a tulburat ea cu vorbele ei, pare aproape de neînchipuit !

- A urmat o altă întâlnire, imediat ce am sosit, una produsă pe neașteptate la pogani, din inițiativa lui Coriolan, știi doar cum este el, ceva în legătură cu un articol de gazetă despre teza mea de doctorat, și hai ! să te vadă lumea, zice el, și un bătrân, Vandră, îl știi tu de la tabără, acela care făcea scamatorii pe marginea patruleterului, acela mă întoarce pe dos că de ce nu mă ocup mai bine de zborurile mele și nu de politică...! Parcă mi-ar fi tăiat cineva aorta, am plecat foarte afectat de acolo și ce crezi ?... Mi se desprinde din sertar, acasă, cum îl deschid, chiar proiectul automobilului cu aripi, desenele și notițele în ultima fază, așa cum le abandonasem cu ceva vreme în urmă, pentru a mă ocupa numai și numai cu teza. Zic, uite, ele se agață de degetele mele, notițele, acest proiect și mă apuc ca nebun să-l aduc la zi cu ultimele date și informații *pentru mai greu decât aerul*, acum înțelegi cum s-au petrecut lucrurile! îl temperez eu.

- Totuși nu este un motiv plauzibil să te lepezi așa, dintr-o respirație, de munca ta de aproape șapte ani, nu crezi ? mă întrebă el, contrariat.

- Ține-te bine, nu am rămas la faza aceea, am luat proiectul cu toată bibliografia și am mers la sir George. E neschimbat ! El... Ai văzut și tu, s-a apropiat mult de mine și chiar mă completa de minune la tabără cu mici aiureli, găselnițe care mi-au susținut interesul pentru zbor în tot acest interval frământat, orice aș spune, așa că nu mă opresc decât la el cu implementarea noului în vechiul meu proiect despre care el știa amănuntele de la vremea prăfuită.

- Mă rog, mă rog, te-a dat el peste cap sau ce s-a întâmplat, că totul este bine și cuminte până aici ! Cum, s-a întors bumerangul, nu mai înțeleg? mă luă el peste picior.

- Aici mi s-a înfundat drumul, la aflarea cheii pentru decolare, așa cum auzi, am implementat ce am implementat dar, când să pun eu motorul în mișcare, ce să miște el și cum să propulseze măgăoaia de 240 kg pe verticală ? Aici am căzut și eu și stăpânul între proiect și schițele mele de ultimă oră iar el, care le știe pe toate, a rămas mut, a rămas în deraiere și astfel mi-am luat eu ziua bună, pentru a căuta singur în noaptea ce se așternuse sfetnic bun, de care îndemnat fiind nu am fugit ! îi spun.

- Deci mergi să cauți tu cheia, cum se zice, copita asta, acum chiar că m-ai dat gata, crede-mă, tu cu diploma de doctor în drept să o pornești pe căile necunoscutului, mi se pare o mare nerozie, dar eu nu te opresc, mă știi, am fost mereu în preajmă, te-am susținut, nici de data asta nu stau de-a curmezișul, dar ceva nu pușcă! zise el ușor dezamăgit.

- Eu la bară nu găsesc nici o desăvârșire profesională, aici e doar o conștopereală zgomoasă, murdară, dizgrațioasă, asta este, iar eu nu că nu aș fi în stare să dau piept cu aceste obscurități, demne de impertinenții din justiție, dar cheia de care ți-am vorbit, cheia decolării se află în mâinile mele, este aici... îi arăt eu precum Leonardo, în visul meu năstrușnic, locul unde este cheia, asta este vestea pe care ți-o dau, îi strâng mâna în timp ce el cu o groază fericită, știind ce-mi poate capul, se destinde ca un resort gata să plesnească.

- Păi, ce să spun? M-ai câștigat! Eu nu mai vreau alte explicații, știu că tu nu zici nici un cuvânt fără acoperire și mi-ai făcut cea mai mare bucurie că nu ai uitat locurile în care am izbutit să nu ne tocim gândurile ! încheie el la fel de amabil ca în toată copilăria și tinerețea noastră.

- Aș vrea să îi dăm, împreună, vestea și lui Caius la Viena, deci putem ajunge mâine în zori la el, astfel ca eu să pot continua cu trenul de Budapesta-Paris, mâine noapte, îl informez și îl rog să mă însoțească.

- Trio-corso, îți amintești? Tu ai fost și ai rămas căpitanul de cursă lungă ! Hai să ne pregătim pentru reunirea în acel triumghi înscris în patrulaterul din marginea defileului ! mă îndeamnă el încă buimac de pe urma ultimelor mele cuvinte despre acea cheie miraculoasă.

Străbatem cu un omnibuz sufocat de lume și de căldura de afară arterele metropolei și cu acceleratul de Paris ne întindem la drum să-l căutăm pe Caius în ziua următoare la Universi-

tate, acolo unde el își definitivează ultimul examen pentru titlul de doctor în drept, iar Missit este pus pe glume știind acum în ce fel i-am prezentat eu părerea mea despre această ocupație atât de căutată și de dezgustătoare până la urmă, dar cum timpul ne permise el nu se abținu și-mi desfăcu bagajul de unde desprinse mapa cuprinzând acel mefistofelic proiect pentru care, zice el cu o ironie dulce, mi-am vândut sufletul, apoi se retrase complet tulburat de ceea ce descoperi, este cu totul altceva față de ce cunosc eu, acum m-ai convins cu desăvârșire, într-adevăr aici este chemarea ta, dar tu porți cu tine o mare comoară de gândire, aici este aparatul de zburat în toată regula, ce ți s-a întâmplat, ai avut vreo revelație, nu înțeleg nimic, m-ai dezarmat ! spusese și așeză la loc mapa printre lucrurile mele.

Caius tocmai părăsea sala comisiei când i-am ieșit noi în întâmpinare iar el, foarte plăcut surprins de vizita pe care i-o făceam, ne îmbrățișă, dar nu dură mult acest schimb de amabilități, pentru că vestea plecării mele la Paris spre a da piept cu societatea pentru tehnica zborului îl deprimă foarte tare și abia în momentul în care îi deslușesc și lui de-a fir-a păr antecedentele acestei plecări și îi detaliez consultarea prealabilă, pe îndelete, cu tatăl său, avocatul Coriolan, care a acceptat această schimbare la 180 de grade a drumului spre o altă carieră, Caius se degajă de emoția avută și la scurt timp acel trio-corso de pe malurile Timișului se refăcu. Însă cum timpul nu stă pe loc, ne așezăm și noi la o terasă până la plecarea trenului spre Paris, ținta mea plină de privațiuni dar și de gânduri mari, apoi ne despărțim, fiecare cu drumul lui, eu urmărind cum trenul aleargă spre capitala zborului, ei spre a se integra în marea familie a avocaturii.

(Fragment de romanul „Zbor interior”)

Academician
Mihai Cîmpoi

VOCAȚIA UNEI PROZATOARE

Romanul *Pentru o altfel de iubire* (Editura Beta, București, 2023) etalează intenția profesoarei Aurelia Corbeanu de a pune în prim-planul narațiunii semnele unui realism seducător, capabil să recicleze/reactiveze, din perspectivă modernă, formulele livești ale unui structuralism hibrid, a cărui menire este să postulează ideea de a pune în legătură dialogică imaginația și lumea. Prezența nedisimulată în text a autoarei evidențiază pragmatic pe de o parte elementele tradiționale ale tehnicii utilizate în construcție, iar pe de altă parte fireasca sa dorință de a diseca o societate grotescă, babelică, care, în alteritatea sa, a așezat „între ghilimele” (U. Eco) ființa umană.

Privită din acest unghi, cartea prozatoarei, cu un flux narativ linear și diacronic, nu se reduce numai la distorsiunea, destul de subversivă, a relației trecut-prezent. Recursul la necesara valorizare a virtuților lumii obiective constituie, dincolo de convenții și evaziuni istorico-culturale, o reală posibilitate de a o elibera de avatarurile unei existențe în criză.

În consecință, romanul *Pentru o altfel de iubire*, cu o intrigă palpitantă și emoționantă, dezvăluie ipocriziile și viciile unei colectivități de dascăli aflată sub „teroarea” unor spirite obtuze, îndoctrinate ideologic, pentru care primează interesul individual și, în aparență, al obștii. Epicul gravitează în jurul Mihaelei, o fetiță surdo-mută, aflată în grija bunicii Tincuța din comuna Dealul Mare, și al profesoarei de limba română Ioana Plăieșu, specialistă în logopedie, aflată, observăm, și în ipostaza de narator. Ambele personaje trec printr-o serie de evenimente care răvășesc orgoliul, răbdarea și ipocrizia celor din jur: unii nutriend sentimente de înțelegere pentru „muta satului” și pentru cei care o protejează, alții, dovedind un egoism aparent justificat, respingând cu ostilitate „metodele” didactice de recuperare a acesteia de către Ioana. Aceasta din urmă, în pofida divergențelor ce le stârnește față de conducerea școlii și a „tovarășilor” de la Comitetul Județean de Partid și ai autorităților locale, opunându-se vehement trimite-

rii fetei la Sibiu, la o școală specială de surdo-muți, acceptă să se ocupe de educația ei, să o învețe să scrie și să vorbească.

Aurelia Corbeanu și-a propus, prin rememorare, să creeze, spre aducere aminte și învățătură, o frescă a regimului comunist care a revărsat peste oameni toate relele aflate în „Cutia Pandorei”, între acestea: trufia nemăsurată a unor indivizi fără scrupule, complexați, dornici să acceadă, fără a avea alt merit mai presus decât servilismul, în funcții înalte, absența dreptului la exprimare, lipsa alimentelor, interzicerea întâlnirilor cu străinii, nesocotirea talentelor ș.a.

Meditațiile asupra acestor vulnerabilități ale societății românești de dinainte de 1989 echivalează cu un adevărat strigăt al omului simplu, cu demnitate, față de lașitatea și vanitatea revoltătoare ale semenilor cocoțați în fotolii comuniste, aceștia din urmă permanent captivi sub „clopotul de sticlă” al aberanțelor/falsurilor idealuri care caracterizează epoca în care autoarea și-a fixat subiectul.

De remarcat, Aurelia Corbeanu infuzează textul cu povești picante și captivante, nu rareori cu sentințe juste, obligându-ne astfel să remarcăm viziunea lucidă, arhitecturală, cu care conduce firul epic al acțiunii și creează o multitudine de tipologii umane. Prin tehnica introspecției autoarea-personaj, Ioana Plăieșu, reușește să imortalizeze dimensiunile transcendente/reflexive ale realității unei societăți în putrefacție, prilej de a lua act de efectul stărilor și trăirilor interioare ale fiecărui personaj, de proiecțiile deformate ce ni le oferă oglinzile retrovizoare. Prezența autoarei în tramă sugerează relevanță în articularea verosimilității narațiunii, derulată în flux continuu la persoana întâi, modul ingenios de prin care, cu discreție, se introduce în scriere.

Discursul narativ, direct și indirect, dominat de incontestabilele anamneze ale conștientului colectiv, se desfășoară, în descendență clasică, sub tutela unor certe formule estetice. De asemenea, semnificațiile mesajelor nu întârzie, chiar de la o primă lectură a cărții, să-și arate sensurile, efectele și trăsăturile ontologice.

Evident, reflecțiile autoarei ascund adevăruri valide și azi. Din păcate ele, adevărurile, continuă să fie împinse, pe alocuri, scriptural vorbind, la index, spre a estompa travaliul memoriei afective a eroilor de a-și lăsa slobode „vocile” să mărturisească despre infernul în care, cu prețul umilinței, își urmează destinul. De-a lungul liniei de subiect prozatoarea, după legile creației, dezvoltă o serie întreagă de mo-

dalități de expunere, între acestea un rol aparte revenindu-i dialogului.

Iată, secvențial, o mostră edificatoare: „Am plecat de la spital după ora zece. Ninge cu fulgi mărunți și, deși se aprinseseră luminile la blocuri, strada rămăsese în întuneric. Aveam inima ușoară, de parcă mi se întâmplase o mare bucurie. Am lăsat-o pe doamna Irina lângă fiica ei, ținând-o de mână și așteptând încrezătoare să-și revină, s-o recunoască și s-o ierte. Irinel parcă crescuse mai înalt și ochii lui albaștri păreau mai luminoși.

- Hai să ne plimbăm ca doi îndrăgostiți, îi zic eu lui Mihai, luându-l de braț și apropiindu-mi capul de umărul lui.

- Și să ne batem cu zăpadă, cum făceam când eram studenți, continuă Mihai, strângându-mi degetele în palma lui caldă.

- Și când mă iubeai...

- Și când te iubeam, repetă și el.

- Și acum nu mă mai iubești? îl întreb.

- Cum să te iubesc, dacă nu te mai am?

- Cum nu mă mai ai, ce, am plecat cu altul?

- Nu te mai am pe tine. Am avut o iubită și o soție frumoasă, acum am o tovarășă care lucrează la școală până noaptea, hotărâtă să rezolve toate durerile oamenilor, ca Maica Tereza.

- !?

- Nu-mi răspunzi, mă întreabă el simțind tăcerea mea dureroasă.

- Ce să-ți răspund? Știi că-ți dau dreptate. Nu pot să fiu altfel. Te rog privește ce frumos ninge!”.

După Mihail Bahtin „romanul este o arenă de manifestare a diferitelor voci” care, și prin dialog, își manifestă, semantic, limbajul cu care autorul îi investește structura epică. Este evident, în contextul aserțiunii menționate, romanul Aureliei Corbeanu este revelația imaginilor ce îl compun. Prin urmare, *Pentru o altfel de iubire* este un roman realist, cu o acțiune plăsmuită după toate canoanele literare, cu un deznodământ fericit, semn că autoarea stăpânește la perfecție atât tehnicile narative ale detaliului și ale descriptivismului, cât și ale explorării inspirate, cu fantezie și sensibilitate artistică, a sinelui auctorial, identificat analogic și în ființa protagoniștilor. Neîndoindu-se, Aurelia Corbeanu, înzestrată cu harul de a povesti, poate fi considerată, fără riscuri, o prozatoare care și-a asumat misiunea de a iniția tinerele generații în tainele unei „altfel de iubiri”, o iubire pentru frumos, pentru viață și pentru lume.

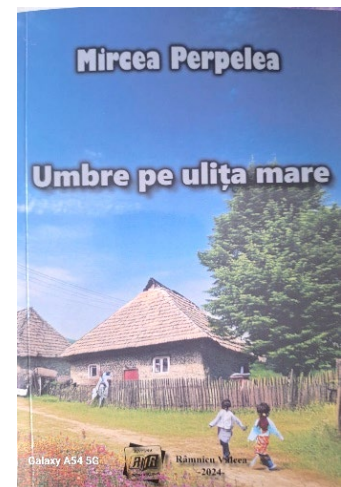
Ion Radu Văcărescu

UMBRE PE PÂNZA VREMII

Activitatea publicistică și editorială a lui Mircea Perpelea se poate împărți pe trei paliere, toate trei reprezentând importante contribuții științifice și literare, atât pentru mediul ingineresc și academic românesc de azi, cât și pentru punerea în valoare, cu nostalgie și talent, a carierei de ambasador a urmașului de țărani din Morunglavul Oltețului, cu tot cu limba românească încărcată de aprige frumuseți. Un prim palier îl constituie activitatea științifică, Mircea Perpelea fiind autorul unor lucrări în domeniul electronicii (el fiind absolvent, într-o primă fază, al Politehnicii), iar apoi, în urma unor studii economice și de management, lucrări în domeniul economiei, finanțelor (este, și în prezent, consilier bancar), turismului, între care sunt de amintit mai ales volumele „Drumul leului către euro este pavat cu bune intenții” (2012) și „Euro, promisiunea făcută Leului” (2015, cu o prefață de Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naționale a României).

Cel de-al doilea palier este legat de activitatea diplomatică a lui Mircea Perpelea: Ambasador al României în Albania și Consul la Marsilia. În urma acestor experiențe, Mircea Perpelea a publicat până acum trei volume consistente, unul de factură istoriografică, dedicat Albaniei (istorie, cultură, limbă, relații diplomatice etc.), poate cel mai reprezentativ volum de la noi, de acest fel, despre țara balcanică și mediteraneană („Prietenie peste timpuri – Convergențe româno-albaneze”, 2020), și două volume de evocări și amintiri, impecabil scrise, „Parfum de ambasador” și „Nostalgii cu aromă de lavandă”.

Cea de-a treia aventură literară a lui Mircea Perpelea este legată de satul oltean, în care a

copilărit și de unde a plecat în lumea cea mare. Sunt evocări de tipul amintirilor din copilărie, rezultate din plăcerea de a povesti a unui autor nostalgic și sfătos, un fel de Creangă de la apa Oltului. Desigur, este vorba de o lume care, azi, își cere doar dreptul la existență literară, cu tot cu limba superbă care o încununează. Este vorba de volumele "Desculț, printre amintiri", "Secretele boierului" și cel de față, "Umbre pe ulița mare". E vorba, deci, de schițe bazate pe rememorare (memorie uneori involuntară), cu personaje care mai de care mai specifice satului de altădată, în care își face loc biografia personală a autorului. Permanent, atenția lui Mircea Perpelea este îndreptată spre tradiție și familie, spre valorile clasice ale satului românesc, ale unui mod de viață care a reprezentat mereu un model pentru prezentul încărcat de nefirescul unei realități atroce. Defilează, în această carte, "umbre" de altădată, de pe ulița mare a copilăriei autorului, satul cu oamenii lui devenind un fel de altă "antologie a orașelului Spoon River", faimoasa carte de poeme a lui Edgar Lee Masters, numai că în proză și-n grai curat oltenesc: Petrică de la țâța oii, Fane a lui nea Lache, Vasile al Dedii, Pilea al Lolii, zis Grăniceru, nea Marin zis Aladin, moș Pandelică, baba Chira, nea Stelu Moraru, nea Ciotea Burghezu, Petre al Aglăii Bălii, baba Lina, Domnu Mișu, Făcă zis Ghelmeză și alții. Reale sau întruchipate după modele cât se poate de veridice, formează o galerie întreagă de personaje memorabile, iar întâmplările și situațiile de altădată sunt, toate, exemple de viețuire de altădată, din satul oltenesc, cu înțelesuri morale pentru vremurile de atunci dar și de acum. Din vremea de altădată, pe când "povestirile vechiului sat nu pot ocoli mândrețea și fala râului ce își trage primele izvoare nu departe de Peștera Muierii și care, după ceva umblete și aventuri, ajunge în sătucul Morunglav, dând viață, cu apele lui, la parte din bunăstarea oamenilor"; povestiri aduse nouă, azi, de fiul satului de pe malul Oltețului, cu talent, cu ascuțită, dar și dulce limbă oltenească, spre îndreptare morală și bunăstare.

Florian Capcea

O POETĂ DE EXCEPȚIE: AURA CHRISTI

Un roman în versuri, specie literară, să recunoaștem, atipică în literatura contemporană – *Ostrovul Învierii*, cu o estimativă miză pentru exegeții *Sfintei Scripturi*, publică la Editura Ideea Europeană „păstrătoarea Templului/ Credinței, Speranței, Iubirii” (*Templul cu serafimi*), Aura Christi. Încadrându-se, tematic și nu structural, în rândul lucrărilor rarissime, de sorginte mitico-poetice, cartea, subintitulată *Cântarea cântărilor mele*, (re)scrie ingenios, cu virtuozitate, în trei tablouri – *Arderi de tot, Rugăciunile serii și Prin ochii lui Adam, prin ochii Evei* –, o parafrază ludică la celebrul, sacral poem *Cântarea Cântărilor* al regelui Solomon. Textul Aurei Christi, caracterizat de un sincretism pronunțat, trecut prin spectrele canonice ale ontologiei, întruchipează înțelesurile apriorice ale unui discurs scriptural în care se află distilate estetic, discret, irizări poematice-epice homerice. De asemenea, se identifică în text apetența poetei pentru motivele recurente, retoric mesianice, întâlnite în operele lui Tolstoi, Pușkin, Hölderlin, Lermontov, Byron ș.a., și, cum este firesc, ficțiunile unor realități istorice auctoriale, existențiale, generate de viziuni profetice, mitopo(i)etice, ale căror atribute se axează pe *luminare, desăvârșire și miracol*, constelând astfel logosul.

Poemele-scenă care compun romanul, original și expresiv prin mesajul ideatic, livresc, intens ancorat la „textul lumii” (R. Barthes), exercită, fără somație, simbolic, o transcendere prin esența epidermică a limbajului prozodic intertextualizat (deși motto-urile așezate la începutul fiecărei dintre cele trei secțiuni menționate ale romanului, destul de lămuritoare, pentru a produce asupra cititorului efecte sublimine, ne introduc în atmosfera palimpsestică a compozițiilor, trădându-le, într-un anumit fel, planurile narative). Călătoriile propuse de Aura Christi, inițiatice, subtile, pline de trăiri profunde, sunt de fapt un pretext de reactualizare, prin explorare, a arhetipurilor literare universale, de inspirație mistică: *ființa și neantul*, proiecțiile lor aflându-și temeiurile în tumultul creației, unde

„cuvintele sunt stele căzute din alte ceruri” (*Ardere de tot*) și „lacrimi cu sânge și iz de cerneală neagră;/ cuvintele mele sunt lacrimi neplânse” (*O, tristețile mele*): „Așezi cuvinte lângă alte cuvinte. Sunt verbe,/ substantive, prepoziții, conjuncții, rar de tot/ interjecții. Din timp în timp, printre ele/ descind condori și berze, lăstuni, mesteceni,/ iarbă, preotese romane ajunse nu se știe cum/ din Templul Vestei pe coala din fața ta –/ o coală format A4 – printre tânguiri și/ așteptări prelinse spre focul arzând neostenit.// [...] În clipa de acum, de aici/ în realitatea realităților tale, carevasăzică –/ rămânând, secundă de secundă, dreaptă/ ca o lumânare din ceară curată, tu faci/ același lucru: scriind cu litere de sânge,/ cu litere de foc scriind, arzi de vie, te transformi/ în scrum, pe urmă te ridici din gră-măjoara/ aceea cenușie și tragi cu ochiul spre poartă.// [...] Iisuse, Iisuse, iartă-mă, Iisuse!” (*În realitatea realităților*)

În pofida mărturisirii: „eu nu caut,/ nici nu țin să explic mai nimic/ pe acest tot mai straniu hotar,// unde întârzii, privesc, aștept/ ceva nelămurit, ceva ce crește/ din mine...” (*Fluturele negru*), autoarea, intrând în dialog cu paratextul solomonic, și totodată aspirând la o armonie absolută a scrisului său poetic-narativ, transgresează, amplificând elementele intertextualității și ale semnificațiilor parabolice, transcendența imaginarului indicibil, întrețesut senzorial cu valori și ecouri filosofice (provenite din reflexiile și meditațiile asupra operelor lui Nietzsche, Heidegger etc.): „O, nu vă grăbiți să spuneți cuvinte;/ ele creează realitate cât ai clipi! Nu/ vă grăbiți. Iubiți-le cu inima mai întâi,/ legănați-le ușor ca pe niște îngeri, pe care/ învățați-i să iubească, să viseze, să cânte,/ să spună alb, silabisind, poezii, apoi faceți/ din ei oameni mari, aduceți-le păduri, izvoare,/ ciute, răcori, licori, iubiții părăsiți la căpătâi!// Și-abia atunci, abia atunci spuneți un cuvânt;/ mai exact, cuvântul acela de la început,/ care să nască realitatea realităților toate:/ împărăția vie, de aici, de oricând, de acum,/ împărăția noastră de fiecare zi și noapte,/ pâinea de zi cu zi. Dragilor, cuvintele sunt/ fulgere. Oseminte vii sunt cuvintele./ Nu vă grăbiți să spuneți cuvinte oricum.” (*Dragilor, cuvintele...*)

Revelațiile în poetica Aurei Christi sunt visceral provocate, *in nuce*, pe de o parte, de avatarurile gnomice ale vieții viu încorporată în texte, iar, pe de altă parte, de cultivarea spornică în acestea, desigur în aflarea timpului interior sin-

cronizat la cel al lumii exterioare, a neobișnuitului, a senzaționalului, a arhetipurilor de esență romantică: *visul, cosmicul, vegetalul, timpul, destinul, eternitatea, viața și moartea* ș.a., toate proiectate în abis de personajul liric, *poetul*, ale cărui voci, sesizate în toate ipostazele înfățișate, penetrează inteligent *biographèmele* (R. Barthes) transferate/reflectate recognoscibil în limbajul poetic, în timpul producerii actului de creație.

Privit din perspectivă narativă – *Ostrovul Învierii*, capătă dimensiunea și substanța epică a unei odissee care reface istoria unui timp ascuns în ființa „pierdută-ntre lumi” (*Vântul și marea*), cu început în mit și sfârșit căzut solemn în rostire: „Viața-i un vis, din care nu te-ai/ trezit, spui, și simți că ajungi/ cât ai clipi în inima ființei – eul/ tău fidel, în sine însuși chircit,/ ca un fetus – în pântecul mamei,/ ca o rădăcină – în măruntaiele/ lutului, ca miezul – în nucă/ atunci când umbrele nopții,/ sfiala și soarele mai au un pic/ și după creasta blândă a dealului/ dulce împădurit or să se ducă.// Stau în inima ființei până uit/ de mine, uit pe ce lume sunt; nici/ nu mai știu dacă sunt. E bine aici,/ în inima inimii, murmură cineva/ în tine. E răcoare. Vântul șerpuiește/ ușor pe suprafața formelor dulci/ până în punctul în care înlăuntrul/ tău stând îndelung, aștepti să afli,/ să guști, să miroși limita de pe care/ inima ființei e topită în inima lumii,/ ca gândul, ca soarele-apune în mare.” (*Inima ființei*)

Abolindu-și tăcerea gândului în favoarea cuvintelor scrise „cu litere de foc” (*După ce ai citit cu inima*), poeta își arogă dreptul de a dezontologiza lumea în speranța regăsirii înăuntrul sinelui a resurselor necesare pentru a supraviețui avatarurilor „din cealaltă realitate” (*Pe culoarele realității*), alta decât cea în care trăiește, adică în realitatea sacrului: „Tot mai des mi se spune că sunt/ un miracol și când mi se spune/ aceasta am observat că rămân/ înzidită în tăcere și caut pretext/ să mă retrag din lume și să rămân/ cu mine, ca să înțeleg din ce/ pricini despre mine se vorbește/ ca despre o nemaivăzută minune” (*Tot mai des mi se spune*); sau: „Las în urmă totul: femeile,/ bărbații, copiii, îngerii și icoanele, inclusiv/ cele mai iubite dintre ele: Sfânta Treime,/ Bunavestire și Iisus Pantocrator, de mâna/ sfântă a călugărului Andrei Rubliov pictate// cu secole în urmă. Mă regăsesc în fața mea./ Stau duh în duh cu duhurile mele toate./ Le privesc fără teamă; cu iubire, aproape./ Nu știu ce sunt ele, nici dacă știu să asculte/ ori când anume mi-

au fost date. Am hotărât/ să nu mai pun între-bări. Privesc. Tac. Ascult./ În stupul de suflete tăcute, în subterana mea/ adunate, încerc să discern care duh e al meu./ Aștept. Ascult larma afundă, blândă, de-acolo,/ până aud un soi de zgomote obscure, rupte/ parcă de aerul acela vag, aurit și incert.” (*În urma mea*)

Poeziile Aurei Christi mențin alert, într-un regim perpetuu de ambiguitate, firul subînțeles al acțiunii lirosofice a romanului, deși regulile clasice ale arhitecturii prozo-poetice sunt doar iluzoriu valorificate/respectate. Într-o atare împrejurare putem accepta fără riscuri suspiciunea că povestitoarea este departe de a fi o iconoclastă, chiar dacă, în consens cu modelele epice în vogă în aceste vremuri postmoderniste, cultivă simptomatic, în cheie transmodernă, paradoxul și utopia, ambele, impregnate de referințe estetice, confirmându-i clar apetența pentru originalitatea scriiturii: „Sunt mai mult decât ceea ce se vede/ că sunt. Sunt mai mult decât ceea ce/ par a fi. Rădăcinile mele sunt, secundă/ de secundă, înlăuntrul meu și, totodată,/ pretutindeni sunt ele. Câteodată – e drept,/ rar de tot – eu cred că le văd și le simt, dar/ niciodată la fel. Nimic din ceea ce văd nu/ e sigur. Tot ce vede inima mea e cât se poate/ de cert, clar și limpede. Tot ce văd mâinile/ mele e cât se poate de sigur, clar și limpede./ De când mă știu eu nu fac decât să aștept,/ să ajung în locul și starea în care să înțeleg/ atât cât se poate ce văd mâinile mele și ce/ vede inima. Eu aștept, ascult, iubesc...” (*O poveste neverosimilă*) Cum se observă, fiecare cuvânt, indiferent cum și ce exprimă, își are locul predestinat și limbajul său, prin acesta demonstrând, cu predilecție, atitudinea definitorie a poetei față de intranzitivitatea mitemelor lirice: „...Dragă Friedrich, iubite, poete,/ prieten frumos, pentru care am scris/ tot ce umbre prea vii, înalte, discrete/ risipesc în tăcere, murmurând ca în vis// în cei ce se-nfruptă din darul neplâns/ de a fi blestemații și aleșii să cânte/ zeii tăinuți în veșnicul suflet învins/ și ascuns în privirile vii și prea blânde,/ răsucite-n deznădejdea toamnelor sfinte./ Din nopțile-i reci Zeul geamăn m-adună,/ mă culege din beznă, rouă, morminte,/ prin mine visând, iar și iar, să se spună:// deci să fie prin mine... Ca din furtună,/ din rai și iad însemnat m-am întors/ și am scris tot ce-n mine stătea să apună...” (*Dragă Friedrich...*)

Ineditul romanului în versuri *Ostrovul Învierii*, labirintic, ireductibil, monologic și – de ce

nu? – antimistic, operă fundamentală a unui creator de formule poetico-narative mitice, orientate, exclusiv în *Ostrovul Învierii* și în celălalt roman de aceeași factură – *Geniul inimii*, spre civilizația elină și civilizația iudeo-creștină, constă în metamorfoza abisului ființei în poezie, aceasta din urmă glosatoare de strigăte și semne care reduc considerabil distanța dintre realitate și ficțiune: „E pentru tine scrisă, iubirea mea,/ și-această carte, în timp ce-ți legănam/ inima, tristețile-i de aur, departe/ sau alături, în răsăritul dulce,/ din brațele-mi curgând din noapte,// la orizontul tăiat în două jumătăți/ de arbori ațipiți la margine de drum,/ printre nămeți... Și adevărul e că nu/ se mai poate-ascunde darul de a arde/ în tot ce-ai fost, mai ești după cum// pleci, rămâi...” (*Turnul de fildeș*) și: „Ne vedem între lumi. Totul/ se întâmplă pe un hotar/ indecis, în abisul luminii/ ce stă să se stingă, să-nvie/ într-un duh rățacit, ezitând/ între ape și gând, între cer,/ abis, roze, feline, nectar” (*Între lumi*); sau: „Eu sunt eu. El/ răsăritul, e El. Exist. Există. Sunt vie. E viu./ Exist dincolo de orice limită și nu am forța/ de a mă opri. Nu mai înțeleg nimic, chiar/ nimic din tot ce mi se întâmplă. Nici nu/ trebuie să înțeleg. Să rămân vie, să fiu// în inima acestui miracol imposibil de descris,/ pentru că e departe de cuvânt, înțelegere și de/ orice limită. Un miracol se cuvine trăit.” (*Nicăieri nu te-am aflat*). Romanul *Ostrovul Învierii* actualizează/universalizează, în sens nietzschean, imaginarul conferit principiilor poeziei pure, acestea din urmă circumscriind „fiorul galvanic” (Baudelaire), predestinat, al rostirii ființei paradisiace. Printre cuvinte, învolutată, se ridică aievea, dinspre *Cântarea Cântărilor*, umbra controversatei Sulamita...

Bibliografie:

- Buffiere, F., *Miturile lui Homer și gândirea greacă*, Ed. Univers, 1987.
Cimpoi, M., *Dicționar de teorie și critică literară*, Ed. Bibliotheca, 2016.
Copcea, F., *Repere literare. Ipostaze și paradigme ale literaturii române*, Ed. Academiei Române, 2020.
Heidegger, M., *Originea operei de artă*, Ed. Humanitas, 1995.
Louis, R., *Dicționar de mistere*, Ed. Nemira, 1999.
Muller, W., *Homerische Vorschule*, Leipzig, 1836.
Regele Solomon, *Cântarea Cântărilor*, Ed. Hasefer, 2009.

Mihai Antonescu

DESPRINDEREA FIINȚEI DE TRUP

Motto:

Eu am vrut să semăn doar cu
cel ce eram, însă Dumnezeu
mi-a împrumutat câte ceva din
voi toți. M.A.

Dacă le privești din adâncul urlului mut al celui ce le scrie, **33 elegii pentru ana-mirela** par aidoma unor semne tainice săpate pe obrazul timpului veșnic drumeț. Căci, numai el, timpul, nu vinde sarea lacrimilor și nici suferința ta, a oarecinelui întâlnit în cale. Cum e, să plângi lângă un măr înflorit? Poate fi mai mare suferință?

Daniel Vorona poartă la gleznă toate lanțurile lumii ăsteia, trăindu-i robia neînțeleșurilor, ascultându-i mersul poticnit, doar lui ruginindu-i auzul și simțurile. Dar poetul are în preajmă și un martor credincios, de nimeni văzut ori simțit care-i preamărește singurătatea ori de câte ori e chemat să i-o asculte, ori de câte ori în numele iubirii de El, poetul dezleagă câinii cuvintelor dându-le slobod să muște din tot ce nu mai poate fi cuiva de folos, ca dintr-o pradă anume ieșită dinaintea urii și-a ne mai împăcării. Atunci, tot cerul se întunecă dintr-un motiv de prea târziu pentru lumea asta oarbă din care Dumnezeu a rupt câte ceva mai bun sau mai puțin bun, otrăvind cu ele carnea poetului cum cremenea izbînd în cremene, cum neputința ajungerii celeilalte jumătăți ființiale rătăcind în cealaltă margine a departelui, căci omul din risipiri adăugat, nîcîcînd nu va mai fi cum ar fi vrut să fie, în absența iubirii totale.

Elegiile au mărșăla suferinței trăite pe cont propriu și până la capăt. Ele sunt musai treizeci și trei, timp așezat numeric în vârsta Celui ce a vrut să mai dea o șansă la nemurire lumii, răstîngîndu-se între bobul fericirii veșnice dar atât de greu de obținut, și muntele numai gol răsărit din lutul sterp al trufiei și-al nepăsării. El a vrut, mărturisind că: „o scară pe care urc din om în om/ aceasta/ este iubirea mi-a spus Dumnezeu (a IV-a elegie (sacrificiul), pag. 15).

Desprinderea iremediabilă a părții din întreg lasă toate porțile sufletului deschise laperete, cu

toate zăvoarele sparte și balamalele ne mai rotindu-se în firescul lor, și dacă ar fi fost prea târziu în ne mai rostire, poetul ar fi șoptit fie doar pentru el: „sufletul nostru nu/ l-a cunoscut niciodată pe Dumnezeu atât de sălbatic și atât de trist” (din a VI-a elegie (rănila), pag. 18).

33 elegii pentru ana-mirela înseamnă desprinderea ființei de trupul mărului tocmai înflorit. A florii, ne mai ajungându-și din urmă rodirea. O datorie murmurată în singurătatea celui rămas atât de singur, aidoma unei rugăciuni stînd în genunchi lângă o cruce cu umerii învinși de înserare.

Dincolo de tristețea rostirii, **33 elegii pentru ana-mirela**, volum apărut la **Editura Tracus Arte în anul 2023**, poartă în el forța renașterii din cenușa cuiburilor părăsite sub strașina aceluiasi întreg cândva, adevînd că poetul **Daniel Vorona** a străbătut prin canon toate vămile lumescului, precum și ale nelumescului, arătîndu-ni-se nouă cu un surăs mîngăiat de umbra unei vedenii în colțul gurii. Același dintotdeauna, mărșă, egal numai cu sine și cu arta lui: „de trei ori m-am ridicat în genunchi am cules/ din ochii/ Sfintei Fecioare o lacrimă/ și am sculptat în ea un copil de vârsta mea” (elegia a XXIII-a (semnul și urma), pag.65).

Mircea Pospai

NICĂ, ÎN VARIANTA FEMININĂ: NÂNICA

În prelungita perioadă toridă a verii 2024, cu vacanțe visate pe la Polul Nord și cu zile peste măsură de fierbinți, când până nici pentru citit nu găsești toate îndemnurile, a ajuns la mine o carte incitantă, prin titlu, mica descriere a conținutului din introducere și limbajul decope-rit încă din primele rînduri. Aflasem despre apariția ei (*Lilii, muică, ce făcuși iar?*, Editura Sitech, Craiova, 2024), dar de primit am primit-o de la autoare, doamna Ioana Heidel, tocmai de la Sighișoara, locul unde se află uneori, atunci când mai vine în țară din cea de a doua patrie, Germania.

Biografia sa este una deosebit de încărcată și interesantă, dar mă voi mărgini, spre a servi

prezentării de carte care urmează, să spun doar că este olteancă sadea, născută și crescută la Goicea, județul Dolj. Licențiată în științe agricole și medicină veterinară, recalificată în informatică și specializată în domeniul IT în America, a trăit până în 1988 în România, iar de atunci în Germania, unde a mers pentru sănătatea copilului și a rămas acolo.

Când *ceva* din interiorul său i-a spus că are multe lucruri de povestit semenilor, același *ceva* a așezat-o la masa de scris și n-a lăsat-o să se ridice până nu dădea gata câte un manuscris. Așa au apărut, la vârstă relativ târzie, volumele *Dincolo de orizont* (Editura Sitech, 2013, apoi Editura Ecou Transilvan), *Mi-a plăcut culoarea. Pe urmele unei românce din Gabon* (Editura Ecou Transilvan, 2016) și *În așteptarea trecutului* (Editura Ecou Transilvan, 2018). Cărțile au fost bine primite de critică și, mai ales, de cititori (și în România și în Germania), iar din 2018 a devenit membră a Uniunii Scriitorilor.

Ca atare, noul volum, *Lilii, muică, ce făcuși iar?*, nu surprinde ca apariție, ci, mai degrabă, îndeamnă la lectură prin conținut și prin scriitură.

Dacă în precedentele cărți se găseau destule elemente autobiografice, din diverse perioade de viață, noua apariție este dedicată exclusiv copilăriei. O fetiță sclipitor de inteligentă, dar și îndeajuns de năzdrăvană, dă adesea bătăi de cap familiei și nu numai. Împreună cu ea pătrundem în lumea satului de câmpie, în locurile îmbietoare sau primejdioase (precum apa Desnățuiului) și este imposibil să nu găsim, citind, măcar un crâmpoi asemănător cu ceva din propria copilărie.

Autoarea se destăinuie chiar din primele pagini ale cărții, spunându-ne că scrierea acesteia nu este doar din atracția sa firească „spre rădăcini, spre locurile cele dintâi”, ci și o datorie față de ceea ce a lăsat cu foarte mulți ani în urmă, simțindu-se „datoare nu numai locurilor și strămoșilor, ci tuturor celor care m-au însoțit cu sufletul și gândul pe traiectoria vieții mele”.

Comuna Goicea este una dintre cele de rezonanță în geografia, istoria și contemporaneitatea zonelor din lunca Dunării, situându-se în Câmpia Doljenă, de la Segarcea ceva mai jos, pe Valea Desnățuiului. Este o vatră puternică a românismului, dar unde, sociologic și lingvistic, există destule întrepătrunderi ale culturilor din zona balcanică, mai ales ale celor de proveniență bulgară și sârbă. Fără a se ridica la rangul de dialect, vorbirea are o coloratură puternică, o acoperire semantică adesea surprinzătoare și o expresivitate aparte în exprimare.

Unele dintre trăsături s-au mai estompat la generațiile prezente, dar la vremea copilăriei scriitoarei Ioana Heidel se păstrau în bună măsură așa cum veniseră din strămoși. Acestea oferă o lectură plăcută, teleportatoare în lumea propriei copilării și pot spune că două sunt direcțiile din care consider semnificativă scrierea.

Prima dintre acestea este legată de povestiri, de narațiunea în sine, de noianul întâmplărilor păstrate în memoria scriitoarei și capacitatea acesteia de a le transpune literar deosebit de atractiv.

Cea de a doua „direcție” este, cum spuneam, aceea a limbajului, care reprezintă adesea sarea și piperul lecturii, făcându-te să tresari, să zâmbești sau să fii uimit. Iar din acest punct de vedere, scriitura Ioanei Heidel depășește cadrul de atractivitate al lecturii, deplasând centrul de greutate și către interesul științific al lingviștilor.

Este cazul să ne reamintim că acest limbaj a ajuns în bună măsură în atenția publicului, chiar din întreaga țară, prin câteva remarcabile acte de cercetare și creație. Încă de acum opt-nouă decenii, un tânăr profesor de la Ploșor – Dolj (aproape de Goicea), devenit mai târziu savantul C. S. Nicolăescu-Ploșor, a întocmit un dicționar de cuvinte vechi din zonă, publicat parțial în revista Arhivele Olteniei, apoi într-o lucrare separată. Scriitorul Jean Băileșteanu (tot de pe

Valea Desnățuiului, de la Sălcuța) în mai multe dintre savuroasele sale povestiri și romane a folosit cuvinte din vocabularul vechi sau curent al locurilor, în așa fel încât a determinat pe un iubitor al scrisului său să realizeze și să publice un inventar al cuvintelor arhaice din operă. În sfârșit, dar deosebit de important, marele actor Amza Pelea a dat o puternică circulație națională a vocabularului zonei, prin capacitatea sa de a sesiza și exploata polisemantismul cuvintelor, de a construi povestiri și sketch-uri de o atractivitate irezistibilă, dublate de talentul actoricesc de excepție.

Ei bine, acestea fiind spuse am putea crede că nu mai sunt prea multe lucruri de adăugat și că o idee asupra chestiunilor în discuție este deja făcută.

Nici pe departe. Ioana Heidel demonstrează că neastâmpărul oltenilor apare încă din copilărie și că pe cât de neînchipuite puteau să fie năzbâtiile, pe atât de diversă era reacția familiei și comunității.

Din arealul geografic al nașterii autoarei și din atmosfera satului oltenesc din sudul doljan de altădată reținem aici un singur exemplu, acela al ursitorilor, povestit de mama autoarei: „Am așezat la fereastră o masă mică, rotundă, cu trei picioare. În juru mesei am pus trei scăunele, iar pe masă am pus trei farfurii, trei linguri și trei pahare cu apă ne-ncepută, busuioc, sare, zar, vin, pânză, o carte, pâinghe, bani, un ștergar și un fuior de lână. Supt masă am pus o garniță cu apă ne-ncepută, în care, a doua zi, urma să te scald. În noaptea ursătoarelor am lăsat ușa deschisă, ca să nu să înfurie și să te ursască de rău. M-am culcat cu gându să nu scap nimica din visăle nopți alia, fiindcă să zăce că visul mamei să adevărește” (În povestirea *Venirea mea pe lume*).

Alte povești care dau farmec volumului sunt cele ale păzitului viei de grauri, „expediției” către năvoadele de la Cârna pentru a lua pește, horele de la sărbătoarea Paștelui, unde nu se juca doar Sârba, ci și Alunelu, Rustemul, Trei păzește sau Mândrele. Remarcăm, de asemenea, povestea cu furatul fetelor, adică luarea lor pe furiș din bătătura părinților spre a le duce la casele viitorilor miri, pline de farmec fiind cazurile în care le luau pe ghidonul bicicletei sau pe măgar, înfolfite cu basmale, spre a nu fi cunos-

cute de cei pe lângă care treceau. Desnățuiul este un fel de punct central al zonei, de apa sa legându-se multe activități din viața oamenilor, din copilărie până la moarte. Acesta era locul de scăldat, cel pentru spălatul rufelor, pentru topitul cânepii sau pentru prins pește – toate povestite admirabil de Ioana Heidel.

Remarc la sfârșit povestirea *Taica mare*, despre omul căruia îi poartă respect nu doar nepoata dornică să-i afle întâmplări de viață, ci și oamenii din sat. Din multe necazuri a scăpat Nănica, varianta feminină, de Goicea, a lui Nică al lui Ștefan a Petri din Humulești, spunându-le celor care îi făceau probleme că o să-i părăscă la *taica mare*.

Modalitățile de exprimare scriitoricească sunt diverse. Primele pagini sunt ale unor reflecții asupra lumii în care s-a născut, conchizând: „Așa eram noi, cei înrădăcinați în seva acestui pământ bogat din Goicea, în Lunca Dunării”. Pentru anii de început ai copilăriei, scriitoarea folosește metoda unui interviu cu mama sa (despre care nu știm dacă a fost real sau imaginar), completându-și astfel inventarul întâmplărilor de viață, cum au fost, de exemplu povestea accidentului cu căruța (soldată cu o comă prelungită și spectrul morții de copil) sau povestea îmbolnăvirii mamei. Mini portrete, creionate fugar, de copii sau de oameni mari, precum cel al lui Costică, colegul de grădiniță, școală primară și școala generală sau al lui Cece, fostul casier al C. A. P.-ului, om bun, care ajutase pe mulți, dar care, până la capătul vieții, nu se putuse lăsa de viciul băuturii.

Pe ansamblu, cartea este o alăturare de proze scurte, care, formal, au un fir călăuzitor, acela al copilăriei și tinereții unei fete în lumea satului oltenesc din anii de început ai comunismului românesc, dar, dincolo de asta, povestirile au un remarcabil grad de independență, constituindu-se în piese ale unui puzzle prin care se reconstituie eșantioane de viață.

Lilii, muică, ce făcuși iar? este o carte care se citește ușor, cu plăcerea de a descoperi întâmplări dintr-o copilărie în satul oltenesc, dar care, în bună măsură, se pot transgresa către copilăria aproape fiecărui cititor trăit în condiții apropiate. Merită, cu prisosință, efortul lecturii.

Marian Odangiu

GEOLOGIA MEMORIEI

După debutul cu *Ultimul meteorolog* (2021) și povestirea *Regele imobiliarelor* apărută în antologia *Underground TM. Orașul care nu se vede*, (2022), Mugur Ioniță a publicat, de curând, *Scrie-mi**, un *Ich roman minimalist*, conceput după toate regulile speciei, așa cum ea s-a definit de la Urmuz încoace. O ficțiune proiectată în spațiul convențional al lecturii, care îi lasă cititorului întredeschisă ușa interpretării *sui generis* a poveștii. Cu doar doi protagoniști – Florin Stuparu și Albertina Fier – și cu un număr extrem de redus de personaje, cu un rol mai degrabă ”instrumental” (mama lui Florin, Ileana, iubita ”de serviciu” a bărbatului, Mario – amic al pianist, Vincent, exchiriașul și competitorul lui direct în amor și Sidonia, ”șefa tribului ecofeministelor”), romanul aduce în prim plan probleme cheie ale actualității, precum expansiunea nestăvilă a *on-line*-ului, a realității virtuale versus viața ”care se viețuiește”, pericolul substituirii acesteia din urmă cu surogatul încărcat de/cu adrenalină al jocurilor video, spleenul cvasi generalizat al noilor generații, criza valorilor (umane, sociale, culturale, estetice), a literaturii, a cuvântului scris, a relațiilor interpersonale ș.a.m.d. Însuși protagonistul, Florin Stuparu, un *alter ego* al autorului, vocea narativă a cărții, cel care re trăiește, narând, amintirile, vine din această lume, al cărei *pattern* și-l asumă. Scriitorul operează lejer cu aceste date/tare ale lumii contemporane, le manevrează cu lejeritate, semn că le cunoaște în profunzime și că îi sunt pe de-a-ntregul familiare. În context, evident *Scrie-mi* se adresează predilect tinerilor din vremea de azi, majoritar corporatiști, obsedați de posibilitățile și performan-

țele erei digitale, dar păstrând, totuși, fie și o infimă legătură cu Galaxia Gutenberg.

Trecut de treizeci de ani, Florin Stuparu locuiește, încă, împreună cu mama. A fost crescut, de la vârsta primei cărți de identitate, într-o *familie monoparentală*. Tatăl său a emigrat în Argentina, nu înainte de a-i lăsa moștenire fiului un apartament numai bun de închiriat și de obținut venituri suplimentare fără prea mare efort. Este absolvent al unei facultăți de inginerie a sistemelor biotehnice, dar lucrează, dintr-un soi de comoditate comună cu a multora dintre congenerii săi, ca... factor poștal. A trăit nesemnificativ *gloria de a fi scriitor*, după ce și-a publicat lucrarea de licență - o monografie despre satul bunicilor - și a fost celebrat cum se cuvine în/la prima (și ultima!) lansare a cărții, în comunitatea din comunitatea respectivă. În postura de ”rege al străzilor din Timișoara”, el a obținut

chiar titlul de poștaş al anului: ”fiecare scrisoare e o victorie împotriva indifferenței”!. Întreține o relație superficială, goală de conținut, doar pentru a putea trăi ”viața la maxim”, cu o prietenă din copilărie, Ileana, *merchandiser* într-o multinațională producătoare de pampers, și își duce zilele jucând la nesfârșit jocuri de strategie pe calculator. Încearcă ”de o viață” să ducă la capăt *Suferințele tânărului Werther* a lui Goethe și, cu toate că este convins de inutilitatea lecturii (”cititul nu mă face fericit”), se simte animat ”de dorința de a scrie el însuși un roman de dragoste”. E o dorință la fel de mare ca și aceea de a fi îndrăgostit cu adevărat, ce

depășește senzația de zădărniciie a creației: ”M-am convins de inutilitatea literaturii, atât a cititului, cât mai ales a scrisului – o adevărată pierdere de timp. Romanul este pe moarte, iar eu am încetat să mai am vreo legătură cu el”...

Mario este pianist ocazional într-o grădină de vară frecventată de Florin Stuparu și deține rolul de confident al acestuia. Și el aspiră ca, într-o zi, să își găsească perechea și să cânte – supremă realizare profesională - pe pianul *Steinway* al Filarmonicii timișorene. În sfârșit, Vincent, exchiriașul lui Florin, plecat din țară cu

MUGUR IONIȚĂ

ROMAN

red spot

speranța afirmării pe meleaguri occidentale, e absolvent al Facultății de Arte, creator de conținut vizual. Vincent ajunge, fără să-și dorească neapărat acest lucru, competitorul lui Florin Stuparu într-ale amorului: amândoi sunt îndrăgostiți aceeași femeie.

Narațiunea de aproape trei sute de pagini a lui Mugur Ioniță devine un fermecător *roman de/despre dragoste* grație Albertinei Fier, alias Mary Nebuna, alias... Gheorghe Nisipeanu. Aflată "într-o căutare febrilă a vieții", ea a terminat Liceul de Arte, a absolvit în paralel două facultăți și este masterandă în literatură comparată. E o "consumatoare" intensă de cultură, compune poezii și e angajată la o firmă *underground*, cu "un job" bizar, oarecum legat de arta ficțiunii: ca "agent de pompe funebre", scrie *rezumatul narativ* al vieții celor trecuți dincolo, având, deci, "un public cititor" consacrat... E "fata din vis", așteptată și dorită parcă dintotdeauna, femeia absolută. Tânără, inteligentă, cultivată, abilă în manipularea celor din jur, plină de nuri și bine inițiată în arta amorului, Albertina îl cucerește pe Florin Stuparu prin spiritul și complexitatea caracterului său și, mai ales, prin imprevizibilitatea ei comportamentală. Se dovedește a fi o femeie liberă "greu de cuprins, imposibil de reținut", de prins între limitele unei iubiri monotone, plină de energie, puternică și independentă până dincolo de firesc. Îl stimulează pe Florin să reia cititul (Milan Kundera, Matt Heig, Lawrence Durrell, Paulo Coelho) și chiar scrisul. "Discută cu el despre literatură", îl poartă prin săli de spectacole, pe la evenimente, la operă și prin alte zone de interes cultural. Îi "completează", subtil, educația. Iar protagonistul se simte transformat cu "fiecare secundă, fiecare oră petrecută împreună". După o scurtă etapă edenică însă, dragostea lor se umple momente extrem de tensionate, cu schimbări bruște de direcție, interminabile și neașteptate răsturnări de situație, cu plecări, absențe și reveniri surprinzătoare, cu explozii de extaz și momente de veritabilă agonie, cu insuportabile gelozii și suspiciuni, din partea bărbatului îndosebi. O iubire "cu năbădăi", care îi solicită romancierului forța și inventivitatea ficțională. Spre final, "competiția" dintre Florin Stuparu și Vincent se dovedește a avea un cu totul alt substrat decât relația amoroasă cu Albertina. Definind și analizând *iubirea* între bucurie și exasperare, romanul lui Mugur Ioniță se transformă progresiv într-un demers *autoreflexiv*. Cu un convingător discurs *autoreferențial*, el vorbește tot mai pronunțat, pe măsură ce cartea lui se

conturează, despre condiția *scriitorului* și a *scrișului* ("scriu pentru a mă elibera, nu pentru cineva"), despre raportul dintre *realitate*, viața banală și *ficțiune*, despre rolul *inspirației* și al *imaginației* în procesul de creație, despre raportul dintre narator, text și lectură etc. Inclusiv neobișnuitul titlu al romanului emană de aici. "Scrie-mi" e îndemnul pe care Albertina, probabil singura convinsă de talentul lui literar, de capacitatea de a fi prozator îl adresează în câteva rânduri bărbatului iubit, ca un fel de virtuală șansă de a substitui absențele ei.

În interiorul convenției încheiată tacit cu cititorul, naratorul intră în dialog direct cu acesta, și chiar și cu cei care, în viitor, ipotetic, i-ar putea transpune cinematografic romanul: "rog, totuși, regizorul să pună o *Nocturnă* de Chopin, sună mai bine decât ce ascult acum". Relația dintre "autor și muză" despre care îi vorbește, oarecum acid, Sidonia, "șefa tribului ecofeministelor", e catalogată drept o schimbare oricând posibilă: *vânătorul* și *vânatul*, *călăul* și *victima*, *creatorul* și *sursa de inspirație* se pot înlocui reciproc în orice moment: "Scrisul e cel mai lăndemână mod de a recrea amintirile și a le transforma în fapte. Distanța dintre real și imaginar este doar un fir de ață, de cele mai multe ori, se întrepătrund, iar avantajul imaginarului este că poți face ce vrei cu personajele. Printre rânduri Albertina se află la propriul meu cherem. De ce să las realitatea să strice o poveste bună"... Pornind de aici, Mugur Ioniță își încheie romanul într-o manieră surprinzătoare, șocantă, pe urmele unei celebre butade a lui Eugen Lovinescu: "femeile să publice sub pseudonim dacă vor să aibă succes". Cea care reușește să ducă la capăt scrierea unui roman este Albertina, iar volumul ei, *Albastru de Timișoara* (avându-l ca autor pe... Gheorghe Nisipeanu!) e distins cu un premiu literar de o maximă relevanță.

Scrie-mi e un roman al explorării, cunoașterii și descoperirii de sine, unul care înfruntă tiparele și iese din sistemul standard al literaturii cu conținut erotic. Tranzitiv, fără arabescuri de analiză psihologică, cu un epic simplu, vioi, direct, marcat în dese rânduri de (auto)ironie și un umor de bună calitate, cu strategii și tehnici stilistice ce merg de la rememorare, la documentar, el propune un univers cu nimic ieșit din comun însă captivant. Mugur Ioniță plasează "acțiunea" cărții în Timișoara. Orașul de pe Bega nu e însă, doar, un ambient, un mediu conjunctural. Urbea, căreia autorul îi percepe vibrația unică, respiră în fiecare moment, la fiecare pas, în fiecare eveniment exterior sau interior, este

un *martor* și un *suport afectiv* totodată al narațiunii. Cartierele noi ori tradiționale (Tipografilor, ISHO, Plopi Josefin, Calea Șagului), Piețele Traian, Unirii și Victoriei, parcurile de pe malurile canalului, Filarmonica, Opera, Librăria *La două bufnițe*, Mall-ul) sunt realități adevărate prezentate, adesea, prin descrieri amănunțite, prin detalii și consemnări arhivistice. Senzația de autenticitate absolută pe care aceste "descrieri" o induce merge până la aducerea în scenă a unor personaje din viața reală - Andrei Pleșu, Horia Roman Patapievici, Mircea Mihăieș, Adriana Babeți, Cenaclul *Pavel Dan* etc., intenția romancierului fiind aceea de a demonstra că, până la urmă *viața și imaginația* sunt fețele aceleiași monede.

Mugur Ioniță aparține unui grup de excelenți prozatori formați și afirmați și prin contribuția celebrului Cenaclu "Pavel Dan" al Casei studenților. Ei s-au născut în anii '70 - '80, la Timișoara și/sau Arad, au studiat în orașul de pe Bega și au debutat deja în volum. Unii sunt chiar la a doua ori a treia prezență editorială! Alături de mai cunoscuții Borco Ilin, Goran Mrakić, Daniela Rațiu, Tudor Crețu și Adrian Petru Ștepan -, Liviu Constantin Galasiu, Cosmin Leucuța, Adrian Marcu, Alexandru Maniu, Andrei Mocuța, Bogdan Munteanu, Alexandru Potcoavă, Beatris Serediuc, Daniel Timaru, Andrei Ursu, Bogdan Varvari, Cristian Vicol ș.a., alcătuiesc o grupare din ce în ce mai vizibilă și mai vocală de scriitori care asigură fără probleme continuitatea prozei timișorene de valoare.

*Mugur Ioniță, *Scrie-mi*, roman, Editura Lebăda Neagră, 2023

Monica Grasu

POEMELE RASARITULUI

Într-o operă destul de extinsă, desfășurată pe mai multe genuri și paliere literare, Sonia Elvireanu a reușit să contureze un traseu scriitoricesc, pe care îl șlefuieste continuu, îl completează și îl încarcă de simbolice popasuri: în poezie, în literatura franceză, limbă în care a tradus mult, în roman, eseu și critică literară, literatură pentru copii, traduceri. Aflându-se în momentul reconsiderărilor literare și personale, autoarea

pare a da tot mai multă atenție poeziei, la care se întoarce de fiecare dată cu determinare și energia angajării în cuprinderea unui spațiu autentic de viață, căci, poezia oferă acea privire netrunchiată a sinelui profund, ca și a realității din jur. Volumele de poezie, în română sau în franceză, au ponderea cea mai mare, articulând treptat experiențele unei călătorii în căutarea lirismului autentic, de la *Timp pentru doi* (2010), *Dincolo de lacrimi* (2011), *Singurătatea irisului* (2013), *Între Răsărit și Apus* (2014), *Printre priviri de nuferi* (2015), *Umbrele curcubeului* (2016), *Le silence d'entre les neiges* (2018), *Șoaptele luminii* (2019), *Le souffle du ciel* (2019), *Cântecul mării în umbra cocorului* (2020), *Il canto del mare all'ombra dell'airone cinerino* (2021), *Le chant de la mer à l'ombre du héron cendré* (2020), *Ensoleillements au coeur du silence/ Scintillii nell cuore dell silenzio* (2022), *Însoriri în sâmburele liniștii* (2023), *Le regard... un lever de soleil/ Lo sguardo...un'alba* (2023), până la acest volum, cel mai recent, *Privirea...un răsărit* (2023).

Multe dintre titlurile menționate au beneficiat de aprecieri și premii, în țară și în străinătate, fapt ce dovedește această deschidere a autoarei spre literatura europeană (franceză îndeosebi), și buna receptare de care se bucură Sonia Elvireanu în acest spațiu cultural. Este un caz fericit și demn de toată prețuirea, fiindcă știm cu toții cât de dificilă este această pătrundere a poeziei (și a literaturii noastre, în general), pe piața de carte occidentală. Statutul de traducător, în și din literatura franceză, a contribuit, desigur, la acest schimb cultural de real interes. Între autorii traduși de Sonia Elvireanu în română se numără: Giuliano Ladolfi, Michel Herland, Marilynne Bertoncini, Wanda Mihuleac, Patrick Devaux, Michel Ducobu, Denis Emorine, iar între cei ale căror creații au fost transpuse din română în franceză îi menționăm pe Silviu Mihăilă, Marian Drăghici și José Maria Paz Gago. Numai simpla numire a acestora face dovada unei bune cunoașteri a liricii actuale, dar și a legăturii osmotice între literaturi, creatori, culturi.

Dacă eseistica și critica literară a Soniei Elvireanu concentrează condiția intelectualului dedicat confrăților, martor și mărturisitor, poezia vorbește despre sinele profund, despre singurătățile și tăcerile lui. Cu toate acestea, volumul recent, *Privirea...un răsărit* (Editura Ars Longa, Iași, 2023, Prefață de Ștefan Ion Ghilimescu), prezintă deschideri spre o zonă a spiri-

tualității și a unui imagism solar, configurat pictural. Într-adevăr, sub efectul unei priviri mai blânde, mai încărcate de energie bună, lumea se dezvăluie altfel sau se re-compune din bucăți de real în corpusuri cu totul noi, diferite, pulsând sub alt ritm și cu o altă încărcătură. Aici, autoarea găsește prilejul potrivit pentru contemplație și bucurie, pentru călătoria interioară cu tot bagajul aferent de mituri, trimiteri intertextuale, stare de veghe.

Între tăcere și lumină, se deschide o lume propice contemplației, dar și iubirii, ca formă supremă de comunicare cu văzutul și nevăzutul. Rezultă, așadar, un peisaj profund spiritualizat, cu irizări expresionist-blagiene pe alocuri, înregistrând formele primordiale ale lucrurilor, fenomenelor, naturii. Iubirea rămâne energia integratoare a tuturor acestor elemente dispartate, care împreună compun imaginea cvasi-perfectă a universului. În fața exploziei de lumină, culoare, parfum, sentimentul predominant nu poate fi decât de tăcere, de coborâre în smerenia clipei, în miezul ei cald și îmbietor. Spectacolul vederii presupune și aici, ca și la Ion Barbu, infinite reflectări în luciul apei, ogindiri reluate, revărsări de lumină și unduiri abia perceptibile.

Inevitabil, răsăritul marin de pe coperta cărții însoțește percepția lecturii pe tot parcursul ei, născând noi orizonturi și depărtări ce poartă însemnele zeilor și ale istoriei. Ca și în alte volume de poezie, Grecia rămâne un topos predict, cu popasul athonit, prefigurat în memoria culturală, cu Marea Egee, cu toată această coloristică vie și ofertantă. Decorul exterior se imprimă de reflexiile interiorității, glisând scenarii, viziuni, camuflând cutremurul ființei în așteptare înfiorată, admirație și limbajul iubirii: „Un zid, scrie pictorul...// Eu văd orice zid în culori,/ albastru, violet, galben, verde, portocaliu/ ori un amestec ce resoarbe culorile,/ zidul poate fi o metaforă,/ versul o culoare, inscripția:/ Nu despuia cuvântul de răsărituri.// Astfel se sparge senzația de impenetrabil,/ în orice colț de lume

se află o taină,/ privirea e un răsărit.” (*Privirea, un răsărit*).

Cu fiecare nou volum, poezia Soniei Elvireanu adoptă o tendință de încifrare, de întoarcere spre elementar, într-un gest ordonator. Orice mișcare din univers se îmbibă de sens, de armonie și dimensiunea simbolic-vizionară subliniază acea trăire pură, intensă a revelației misterului: „Tăcerea cântă pe nisip,/ pe țărmul Mării Egee,// la poalele Muntelui,/ singurătatea se face rugăciune,// se pătrunde de Duhul Sfânt/ ce stăruie pe veacuri de munte,// între cer și pământ,/ te înalță smerenia de pe Vârf.” (*Smerenia de pe Munte*).

Imaginarul poartă și el mirajul figurativ al zonei: șiruri de oleandri și măslini, stâncile, marea, vântul uscat, smochinii, solul nisipos, mirul, punțile abrupte, țărmul ș.a.m.d., toate acestea imprimând banalului cotidian o vibrație spiritualizată, o deschidere spre metafizic, fiindcă Sonia Elvireanu este, îndeosebi cu acest volum, o poetă a trăirii pure, revelatorii de taină. Tabloul exterior favorizează această călătorie simbolică spre divin, spre esența lucrurilor și a unei percepții picturale, mai ales a spectacolului mundan: „Depart, peste ape întinse,/ un sicomor,/ păsări albe,/ în vârful lui,/ țărm singuratic. Unde adastă cerul.” (*Sicomorul*). Desprinsă parcă dintr-o pictură, cu reflecții biblice, povestea sicomorului ni se arată în gesturi de o mare simplitate, încărcată de tăcere mistică și de lumină, de expresivitatea ingambamentului, procedeu reluat adeseori și în alte poeme.

În mod cert, această frazare expresivă nu exclude melancolia, dar mai mult în sensul de beatitudine nostalgică, de efuziuni temperate și proiecții livrești care irizează emoție, culoare și parfumul timpului: „Tăcerea se lasă ca fumul între noi,/ adusă de vântul ciudat al depărtării,// doar gândul ca firul de iarbă înflorit/ cutreieră apele dintre țărmuri,// pe nisipul meu se odihnește tristețea,/ pe al tău tulburarea, chemarea,/ albastrul ne reazemă însingurarea,/ tăcerea scânteiază pe nisip.” (*Tăcerea scânteiază pe nisip*).

În aceste poeme de stare se întâlnesc plasticitatea viziunii poetice și surplusul afectiv, delicatețea și luciditatea, totul într-un melanj fericit și bine cântărit, fără patetisme și excese descriptive.

Uneori misterul izvorăște din lucrul banal, cotidian, iar un detaliu exterior poate fi pragul spre o lume cu o dinamică proprie, cu energia ei iradiantă, cu aura ei: „Un câmp de tăcere/ sub o coastă de deal, // strălucește nemărginirea, / mare lină pe câmpul înflorit, // stau între malurile verzi și albastre / ale tăcerii, o mare de vise.” (*Sub deal*). Această explozie de lumină și solaritate copleșește starea poetei care percepe semnele sacralității, însă le interiorizează și le păstrează prin contemplație.

Varianta franco-italiană a cărții, publicată în Italia (traducerea în franceză de Sonia Elvireanu, traducerea în italiană de Giuliano Ladolfi, poet, istoric și critic literar, traducător, editor), a obținut Premiul „François-Victor Hugo”, decernat de Societatea Poetilor Francezi din Paris, în martie 2024. Așadar, *Privirea... un răsărit* este un volum emblematic pentru evoluția lirică a Soniei Elvireanu, a cărei poezie a ajuns la o etapă a rafinamentului expresiv, a rostirii mature și a înțelegerii depline a sinelui și a lumii. De acum, totul pare să se așeze sub lumina începutului de zi, chiar în momentul ieșirii din abisul incertitudinii și al transcrierii voluptuoase a unei realități picturale. Poemele concentrează, ca în stampele japoneze, tăcerea și lumina zilei, delicatețea unui gest sau forma unui nor pe cer, în ascultarea tonurilor subliminale ale clipei.

Jean Holban

ATLEȚII CREȘTINĂȚII

Cu romanul *Cavalerii Crucii*, ciclul ștefănian al lui Andrei Breabăn, *Vitejii Măriei Sale*, ajunge la „a șaptea carte”, cum spune; e o construcție solidă, singulară în proza noastră de azi, cu o largă respirație, bine articulată, fiecare volum având legăturile sale de continuitate în lanțul narativ, al seriei romanești, dar și inovând de fiecare dată, pentru că, iată, Andrei Breabăn știe

bine să facă *portrete în mișcare* ale personajelor istorice și, deopotrivă, ale anonimilor epocii, să conducă firul narativ și, mai ales, să evoce scenele de luptă într-o succesiune cinematografică a imaginilor. *Cavalerii Crucii* începe cu anul 1456, când a murit, asasinat, Iancu de Hunedoara, „ultima nădejde a adepților lui Hristos, apărătorul creștinătății, cel care toată viața a ținut vie făclia luptei antiotomane, făcând strădanii zadarnice să adune laolaltă regatele creștine din acea vreme”. Andrei Breabăn folosește cu abilitate, în romanul său, semantica termenului *cruciat*: al luptătorului în cruciadele istorice pentru (re)cucerirea Mormântului Sfânt, dar înțelesul îl transferă în *apărătorii Crucii*, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare și Sfânt: aceștia sunt ultimii cruciați ai creștinătății. „Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare vor fi singurii principii ai Europei creștine care îl vor înfrunta și îl vor învinge de Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Cei trei au fost și vor rămâne în istorie ultimii cruciați ai creștinătății”, scrie net prozatorul. Iar adevărul îl rostește, de ieri, pentru azi, însuși Cadiul lui Mahomed, care spune: „Nu știu ce păcate au de plătit, dar valahiiăștia sunt un neam ciudat. Nu găsești doi să se înțeleagă între ei. Iar când vine vorba de putere se omoară frate pe frate care să ia tronul”.

Un șir lung de reconstituiri, descrieri, portrete constituie farmecul cărții lui Andrei Breabăn; *Cavalerii Crucii* este o carte de istorie, dar, în primul rând, un *roman*, unde imaginarul autorului funcționează la o înaltă tensiune, însă, bine temperat, controlat de o documentare amplă și de o bibliografie impresionantă: cum transformă Mahomed Constantinopolul („Luând în stăpânire Constantinopolul, Mahomed al II-lea intră triumfal, urmat de viziri și comandanții de oști în Sfânta Sofia pe care o declară moschee otomană, alte opt biserici creștine fiind transformate în moschei, pe lângă care a ridicat medrese. Sultanul își trimite ceaușii să găsească învățați din Persia, Egipt și Turkestan cărora le-a oferit case și lefuri mari pentru a rămâne la școlile lui. Pe lângă ei, aduce învățăcei formați la medresele din Bursa și Edirne. Dă apoi poruncă să se construiască un impozant *bedestan* unde negustorii își puteau aduce și stoca mărfurile. Aplicând și în Istanbul sistemul *imaret*-elor va ridica un complex de construcții în jurul moscheilor format din medrese, spitale, hanuri pentru călători, bazar, baie publică, moară, boiangerie, za-

hana, nelipsita cantină a săracilor, toate prevăzute cu instalații de apă, drumuri și poduri, bine puse la punct”) și o baie din acea vreme („Pe o plită mare și mereu încălzită prin grija slugilor care se îngrijeau de odăi, se găsea un ceaun de tuci plin cu apă fierbinte, cu ceva apă rece în el. După ce pune zăvorul la ușă, Marușca își dă jos cușma de pe cap și capotul. Amestecă cu o cană mare de lut apa până o face potrivit de caldă, după care intră în ciubăr”), organizarea Palatului Imperial al lui Mahomed, organizarea Transilvaniei sub regii arpadieni ai Ungariei și ai scaunelor secuiești („Organizate după criterii militare, scaunele secuiești aveau în frunte *hotnogul* de scaun, care era și căpitanul banderiei acestui ținut, acesta fiind ajutat de judele scăunel, judele regal și 12 asesori jurați aleși. Împreună formau *sedria secuiască*. Cele 7 scaune erau conduse de un comite al secuilor numit de rege din rândul marilor nobili unguri din Transilvania, deseori acesta fiind voievodul. Pentru a se mobiliza mai ușor, la cererea Voievodului sau a regelui Ungariei satele erau împărțite în *decurii*, organizate după reguli ostășești, decuriile formau *centurii* și apoi unități mai mari. Țăranii secuiei erau pedestrași, cavaleria fiind formată din nobili sau stăpâni de ateliere din orașe care erau conduse de un sfat format din 12 jurați având în frunte judele sau *vilicul*, aleși în fiecare an dintre orășenii de vază”), castelul Huniazilor, cu invocarea unor legende („Turnul Capestrano este învecinat Sălii Dietei din Castelul Corvinilor, iar accesul din sala de festivități se face pe câteva trepte care duc la nivelul superior, unde se află camera din turn. O legendă spune că într-o mică încăpere secretă din peretele care desparte turnul de Sala Dietei din Castelul Corvinilor se ascundea unul dintre informatorii lui Ioan de Hunedoara, care observa pe ascuns ceea ce se petrecea în sală în lipsa stăpânului Castelului Corvinilor”), ceremonia de primire în rândul *vitejilor* Măriei Sale, cu pagini antologice care fac drumul de la *imaginar* la *document*, în chip firesc.

Aceste descrieri *documentate* din epocă, dar și venite din imaginarul prodigios al autorului, alcătuiesc o *frescă* a epocii, a *timpului-epocă*, irigat dinlăuntru de miezul intrigii, cu încercarea de exterminare a neamului Huniazilor, lupta lui Vlad Țepeș cu boierii și pregătirile lui Ștefan cel Mare de a se întoarce pe tronul părintelui său ucis într-un atentat mișelesc, scenele de luptă,

adesea, sângeroase: „Unul dintre călăreți se desprinde de grup și, după ce se preface că se întoarce la Mănăstire, face un ocol prin pădure și o ia la goană spre târgul Piatra unde se află, cea mai apropiată garnizoană a Voievodului Moldovei. Dar nu se îndepărtează mult de locul întâlnirii cu atacatorii că este oprit de husari care ies din pădure și îl înconjoară. Speriat, scoate sabia din teacă încercând să-și taie drum printre cei care l-au înconjurat, dar nu are nici o șansă. Unul dintre husari parează lovitura de sabie în vreme ce altul îi înfinge sulita în spate. Horcând, Costică se lasă pe spate și cade de pe cal ca un sac de grâu împins de un vânt rece de iarnă. Zăpada proaspătă și moale care abia s-a așezat de câteva zile este zdrobită lăsând să se reverse sângele din rană care face o pată mare în jurul trupului întins între arborii din pădure. Cu ultimele zvâcniri de viață, Costică se proptește cu mâna pe sabie și dă să se ridice dar sângele continuă să-i țâșnească din piept, udându-i hainele learcă. - Termină cu el până nu începe să urle, să-l audă, ai lui! strigă unul dintre husari către ortacul care și-a recuperat sulita, trăgând-o cu putere din spatele fugarului. Ascultând sfatul, husarul scoate sabia din teacă, o ridică deasupra capului, apoi o coboară vertiginos pe gâtul fugarului, despicându-i capul dintr-o lovitură. După ce se desprinde de trup, capul se rostogolește în vale, oprindu-se într-o cioată, aflată la vreo trei pași mai departe de trup. În timp ce trupul se zvârcolea în spasme, ochii larg deschiși priveau înspăimântați spre cei care i-au despicat capul, parcă ar fi vrut să-i ia cu ei în nemurirea spre care porneau”.

„La *qualité maîtresse*” a prozei lui Andrei Breabăn este, fără îndoială, *arta portretului*, fie că e vorba de Mahomed cu „aplecarea” sa spre creștinism, de un oștean din oastea lui Ștefan ori de Doamna Oltea: reconstituirea e cu totul remarcabilă, este, mai degrabă, o *rechemare* a imaginii din trecut. Ciclul ștefanian al lui Andrei Breabăn nu doar (re)valorifică, din punctul de vedere al prozatorului unele dintre figurile luminoase ale evului nostru de mijloc, valorizat, până acum, s-ar crede, doar de legendele care încă mai circulă în folclor și de clerul care l-a nemurit cu termenul „Sfânt”, pe data de 2 iulie: Andrei Breabăn îl face pe Ștefan cel Mare un personaj de roman credibil, dar și *contemporanul* nostru și „plătește” o datorie pe care prozatorii români o au încă de la Mihail Sadoveanu.

*Rodica Paspai
Păvălan*

DIN AGENDA CULTURALĂ CRAIOVEANĂ

Cea de a XIV-a ediție a Festivalului Internațional Shakespeare. Manifestarea a avut loc la Craiova în perioada 16 - 26 mai 2024, sub auspiciile împlinirii a 30 de ani de la debut, fiind organizată, ca și edițiile precedente, de Teatrul Național „Marin Sorescu” și Fundația Shakespeare. Acestor organizatori tradiționali li s-a alăturat, cu o prezență remarcabilă și benefică, un partener nou – Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” București.

Binemeritata notorietate națională și internațională – considerat a fi unul dintre cele mai mari festivaluri tematice ale Europei și printre cele mai importante festivaluri Shakespeare ale lumii – Festivalul Internațional Shakespeare a atras la Craiova importante trupe de teatru din mai multe țări, reputați actori și regizori, autori și critici de teatru, iubitori ai artei dramatice.

Vlad Drăgulescu, președinte al Festivalului, pornind de la un concept radical schimbat, „community building festivals”, sublinia că, „am imaginat o ediție ce pune accent pe spiritul colaborativ al comunității locale și pe implicarea acesteia în construirea de experiențe alternative de punere în scenă (sau, de ce nu?, în stradă) a lui Shakespeare. Comunitățile construiesc festivalul și găsesc în spiritul acestuia o parte pe care să o dea mai departe ca testament al puterii acestui fenomen”.

Ca atare, în cele 11 zile ale Festivalului, au avut loc 30 de spectacole, care au beneficiat de aportul unor mari regizori, precum Robert Wilson, Peter Brook, Declan Donnellan, Robert Lepage și alte nume de importanță mondială. Reprezentațiile trupelor (din Marea Britanie, Japonia, Hong Kong, Africa de Sud, Franța, Mexic, Republica Moldova, Spania, Bulgaria, Ucraina, Canada sau de la teatre românești din Cluj-Napoca, București, Constanța și, bineînțeles, Craiova) au fost susținute în șapte săli de spectacole din oraș, în timp ce în peste 30 de

spații convenționale și neconvenționale, din piețe și parcuri, de pe străzile din cartiere au fost organizate activități și spectacole dominate de spiritul shakespearean. În total, peste 300 de evenimente – spectacole, concerte, expoziții, parade, sesiuni de comunicări, conferințe, lansări de carte, ateliere teatrale studențești – au prilejuit o călătorie în spațiu și timp, din anul 1600, prin Shakespeare Village (amenajat la Hipodrom), până în viitor, prin Shakespeare Dimensions, o incursiune în realitatea virtuală într-un cub multimedia, bazat pe inteligență artificială, găzduit de Promenada Mall.

Festivalul inițiat și fondat de Emil Boroghina a fost onorat prin prezență de Excelențele Lor, ambasadorii din Georgia, Bulgaria, Republica Azerbaidjan, China, Marea Britanie, Spania, Japonia.

Se cuvine o reverență și pentru instituțiile care au înțeles necesitatea finanțării unui asemenea eveniment, respectiv Primăria Craiova, Consiliul Local Craiova, Ministerul Culturii, Consiliul Județean Dolj, Ministerul Educației, Institutul Cultural Român.

*

A VI-a ediție a Festivalului Internațional „Alexandru Macedonski”. A avut loc la Craiova, în perioada 23 - 25 mai, sub egida Consiliului Județean Dolj, Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman”, în parteneriat cu Muzeul Cărții și Exilului Românesc, Casa de cultură „Traian Demetrescu”, Muzeul de Artă - Centrul „Constantin Brâncuși”, Muzeul Olteniei - Secția de Etnografie, Liceul de Arte „Marin Sorescu” și Asociația culturală „Alexandru Macedonski”.

Pe lângă lucrările Simpozionului *Alexandru Macedonski*, precursor al curentelor de avan-

gardă și al prozei moderne românești, desfășurate în zilele de 24 și 25 mai la Biblioteca Aman și la Casa de cultură „Traian Demetrescu”, puncte importante în program au fost: lansările de cărți legate de poetul sărbătorit; depunere de flori și scurt program literar-muzical la bustul din bronz al poetului, din Grădina Botanică; acordarea unor diplome de excelență și premii speciale invitaților care s-au evidențiat în promovarea operei macedonskiene în plan cultural național; vizitarea Centrului „Constantin Brâncuși” și a Muzeului Cărții și Exilului Românesc; spectacolul „De la Macedonski la Maria Tănase”.

Au participat cu comunicări despre opera literară macedonskiană peste 50 de invitați din țară și străinătate (Italia, Maroc, Serbia, Franța, Republica Moldova), academicieni, scriitori, critici și istorici literari, cadre didactice universitare și preuniversitare, ziariști etc., ale căror lucrări de cercetare vor fi publicate în volumul VI al „Caietelor macedonskiene” ce va fi publicat și lansat pe 24 noiembrie a.c., ziua comemorării morții lui Macedonski, după cum a informat scriitorul Ion Munteanu, directorul executiv al Festivalului.

Participanți la Festivalul Macedonski

*

Festivalul Mondial de Poezie „Mihai Eminescu”, ediția a XIII-a a fost organizat la Craiova, prin strădania președintelui Academiei Internaționale „Eminescu” și Festivalului Mondial de Poezie – prof. univ. dr. Ion Deaconescu, în perioada 10 - 15 iunie 2024. Au participat zeci de poeți, dintre cei mai cunoscuți, din toate colțurile lumii, respectiv din Chile, Polonia, Grecia, Canada, Italia, Argentina, Republica Dominicană, SUA, România, Serbia, Macedonia de Nord, Kosovo, Albania, Cuba, Mexic, Franța și Norvegia.

Activitățile din cadrul manifestării – lansări de carte, recitaluri de poezie, întâlniri cu citito-

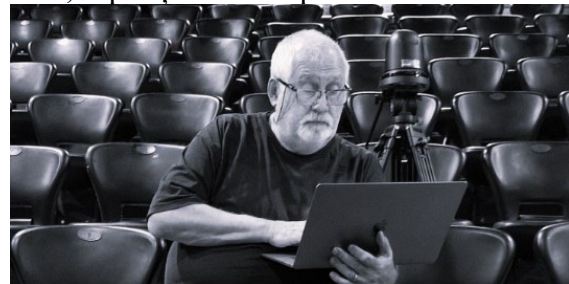
rii, comunicări științifice – s-au desfășurat în spațiile generoase de la Muzeul de Artă, Centrul Cultural „Brâncuși”, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Muzeul Cărții și Exilului Românesc, școli prestigioase din Craiova.

Participanți la Festivalul Mondial de Poezie

*

Omagiu regizorului Silviu Purcărete. Pe 18 mai, la Centrul „Constantin Brâncuși”, din cadrul Muzeului de Artă Craiova, a avut loc vernisajul expoziției *Silviu Purcărete – 50 de ani de teatru*. Un număr de peste 100 de fotografii, realizate la cele mai semnificative dintre cele 122 de spectacole montate de regizor, în 50 de ani de carieră, au fost apreciate de vizitatori, inclusiv de către cei sosiți din toate colțurile lumii, cu prilejul Festivalului Internațional de teatru Shakespeare. Criticul de teatru Oltița Cîntec, președintele UNITER, scenograful Dragoș Buhagiar și actorul Emil Boroghina, fondatorul Festivalului Shakespeare, au apreciat expoziția, în alocuțiunile de la vernisaj, drept o incursiune într-un imaginar fabulos, care oferă o privire amplă asupra poeziei, ludicului și grației creatorului artistic Silviu Purcărete. La ora când scriem aceste rânduri, expoziția încă mai poate fi vizitată.

Un mare regizor: Silviu Purcărete

*

Expoziție La Secția de Etnografie a Muzeului Olteniei. Pe 20 iunie, a avut loc vernisajul expoziției temporare *Comuniunea omului cu*

Dumnezeu în scoarță și pistornic, cu scopul de a pune în valoare două dintre obiectele de patrimoniu din colecțiile muzeului ce fac trimitere la legătura dintre om și Dumnezeu: pistornicul, ca instrument ceremonial al actului de a dăru și a primi ofrande, iar covorul oltenesc, ce poartă crucea, ca unul dintre simbolurile sacre ale tradiției românești. Expoziția rămâne deschisă în toată partea a doua a anului 2024. Expoziția conține piese din Fondurile „C.S. Nicolăescu-Plopșor” și „Aman”, donații ale lui Alfred Vincenz, inginerul arhitect al Primăriei Craiova în perioada interbelică, precum și obiecte realizate de către unii dintre cei mai importanți meșteri populari din Oltenia. Curatorii expoziției sunt Maria-Diana Călin și Roxana-Mihaela Cernat, muzeografi la Secția de Etnografie a Muzeului Olteniei.

*

Expoziție omagială Adrian Păunescu. La sala „Acad. Dinu C. Giurescu” a Bibliotecii Județene „Alexandru și Aristia Aman” a fost deschisă, în perioada 17 - 31 iulie, expoziția de carte conexasă marcării zilei de naștere a poetului de la Bârca. Printre titlurile expuse s-au aflat: *Poezii de ieri până azi*; *Cărțile poștale ale morții* – proză fantastică; *Liber să sufăr*; *Istoria unei secunde*; *Repetabila povară*; *Într-adevăr, noi poezii noi*; *Sunt un om liber*; *Nemuritor la zidul morții*; *Meserie mizerabilă sufletul*; *Iubiți-vă pe tunuri*; *Măștile însângerate*; *Pământul deocamdată*.

*

Manifestări la Muzeul cărții și exilului românesc. Această instituție unică în țară a devenit, pe lângă instituția care-l tutează, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, încă un loc al unor manifestări culturale și științifice de largă anvergură.

În perioada 21 - 30 iunie 2024, aici a fost găzduită Expoziția de Artă Fotografică intitulată „Ia – aripă spre absolut”, dedicată apreciatului obiect vestimentar tradițional românesc. Au participat artiștii fotografi craioveni: Ruc-sandra Silvia Călin, Cristian Tiberiu Floriganță, Gabriela Voichescu, Livia Corcoveanu, Mihaela Cojocar, Marina Gabriela Băraitaru, Albert Dobrin, Mircea Georgescu, Ion Claudiu Nețoiu, Silviu Cristian Mirescu.

La aceeași instituție a fost vernisată, sâmbăta, 22 iunie 2024, expoziția de medalistică „Din New York în minunata Cetate a Băniei”, organizată în colaborare cu Societatea Română Creștină „Dorul”, din Statele Unite ale Americii. Amfitrionii acestui eveniment au fost domnul Dan Pavel, din partea Societății Române „Dorul” și domnul Lucian Dindirică, viceprimar al Craiovei, fondatorul Muzeului Cărții și Exilului Românesc. La eveniment au fost înmânate diplome și medalii unor personalități culturale care au adus contribuții importante la păstrarea valorilor autentice românești: Dan Puric, Rareș Prisăcariu, Adrian Badea, Bogdan Cuza, Miron Mane-ga, Lucian Dindirică, Dan Pavel, Filip Mărgărit, Elena Condrei, Daniela Gifu, Ioan Păvăl, Horia Dumitrescu. O distincție specială, medalion de prețuire și recunoștință, a fost înmănată maestrului Tudor Gheorghe.

*Iolanda Mănescu***FESTIVALUL
INTERNAȚIONAL
SHAKESPEARE DE LA
CRAIOVA – 30 DE ANI**

Ceea ce impresionează în mod cu totul deosebit la cei treizeci de ani, împliniți anul acesta de Festivalul Internațional Shakespeare, este creșterea permanentă a evenimentului craiovean: de la prima ediție și până la cea de a paisprezecea, numărul de manifestări s-a dezvoltat și s-a ramificat exponențial. Astfel, de la cele cinci sau șase spectacole prezentate la debut, s-a ajuns la nu mai puțin de 380 manifestări artistice în 2024. De asemenea, prezența remarcabilă a unor personalități ale criticii mondiale la prima ediție s-a extins, așa încât componenta teoretică a fost, în timp, susținută de asociații prestigioase și recunoscute în întreaga lume teatrală. Cu toate acestea, este important de reținut calitatea excepțională a participărilor, începând chiar cu prima ediție: vom aminti doar prezența regizorului Declan Donnellan și a scenografului Nick Ormerod, împreună cu trupa lor Cheek by Jowl, sau participarea cunoscutului critic de teatru John Elsom, la acea vreme Președinte al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru, și a reputatului jurnalist de la „The independent”, Paul Taylor.

Ediția a XIV-a a Festivalului Internațional Shakespeare de la Craiova a reprezentat un moment firesc de bilanț, o încheiere de etapă, chiar o trecere în alte dimensiuni. Sigur, Shakespeare rămâne permanent în cultura umană dar o sărbătoare, un festival evoluează, se dezvoltă în diferite direcții, prin urmare un festival Shakespeare se poate extinde către un festival general de teatru și, desigur, nu doar teatru, pentru că, pe cât este de diferit publicul, pe atât de diferit devine și un festival care își dorește să răspundă cât mai multor aspirații, în funcție de interesele spectatorilor.

Ediția a XIV-a a debutat cu un spectacol Robert Wilson. Aniversarea celor 30 de ani a reprezentat și revizitarea câtorva dintre marii regizori care au marcat istoria Festivalului prin prezențe repetate. Robert Wilson a venit prima dată în 2008, cu „Femeia mării”, ocazie cu care

s-a inaugurat și secțiunea specială a spectacolelor prezentate în afara tematicii shakespeareene. Dacă marele regizor a venit în 2010 cu o conferință urmată de proiecția spectacolului său „Hamlet” și apoi, în 2012, cu extraordinarul spectacol „Sonetele lui Shakespeare” de la Berliner Ensemble, ca, după aceea, în 2014, să pună în scenă la Craiova „Rinocerii”, în 2024 acesta a adus „Furtuna”, montat la Sofia, la Teatrul Național Ivan Vazov: un spectacol ca un cristal cu fațete perfect tăiate, fiecare fațetă reprezentând o scenă distinctă și împreună alcătuind un tot coerent cu semnificații de mare limpezime. Personajele sunt la rândul lor esențializate: Ariel – delicatețe angelică, Miranda – puritate desăvârșită, Prospero – magul întruchipat etc. Spectacolul plin de poezie și de perfecțiune vizuală a fost urmat, în prima zi de Festival, de concertul trupei The Tiger Lillies, cei care cu doi ani înainte prezentaseră uluitorul „Hamlet” în regia regretatului Martin Tulinus. Fie că se raportau la amintirea impresionantului spectacol sau la celebritatea trupei, spectatorii veniți în Piața William Shakespeare, locul desfășurării concertului, au aplaudat, au dansat, au cântat cu interpreții, plini de însuflețire. După gloriosul debut, nu se putea altfel decât ca întregul edificiu al Festivalului să se înalțe armonios și să se dezvolte în cât mai multe manifestări. Orașul întreg a fost timp de zece zile populat de spectacole și evenimente stradale, de concerte, de conferințe academice și de expoziții.

O zonă cu totul specială a fost amenajată în parcul „Nicolae Romanescu” unde un sat Shakespeare a reunit atât spații cu meșteșugari purtând costume și folosind unelte din vremea dramaturgului, cât și o scenă de lemn unde piesele lui Shakespeare prindeau viață în atmosfera și cu mijloacele tehnice din timpul acestuia: spectacolele aveau loc în plină zi, sub cerul liber, spectatorii erau așezați pe baloți de paie etc. Dacă ziua era dedicată reînvierii perioadei Angliei de acum peste patru sute de ani, serile au fost animate de concerte de muzică susținute atât de artiști străini cât și români, admirați de cele mai diverse categorii de public, nu neapărat iubitori de teatru.

Tot prima zi festivalieră a debutat cu trupa de scoțieni Stow Pipe Band care a atras cu inconfundabila muzică a cimpoiilor – pe esplanada din fața teatrului, iar apoi în alte zone inedite ale orașului (Piața centrală, diferite cartiere,

parcuri etc) – mulțimi de spectatori atât împătimiti, cât și puțin sau deloc familiarizați cu teatrul sau cu opera shakespeariană. Și tot în seara apoteotică a deschiderii Festivalului, satul shakespearian a fost cuprins de atmosfera plină de vrajă și de vrăji a piesei „Macbeth”, interpretată magistral de trupa Woods of Birnam. Transportați la noul spațiu festivalier din parc pe o alee întunecoasă care prefigura misterul, participanții primei zile de festival s-au lăsat astfel prinși iremediabil în jocul sărbătorii începute atât de intens.

Iureșul de manifestări a continuat apoi și, păstrând standardul ridicat al edițiilor anterioare pentru care Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova a devenit cunoscut și admirat atât de public cât și de cei mai importanți critici ai lumii, au fost prezentate un număr de spectacole ale unor regizori celebri ale căror creații înnoiește cele mai importante festivaluri de teatru din lume. Dacă Festivalul a debutat cu Robert Wilson, în serile următoare s-au prezentat spectacole semnate de Peter Brook, Declan Donnellan și Robert Lepage, nume râvnite de toate marile festivaluri și arareori reunite într-un singur eveniment teatral, record care, de fapt, reprezintă o constantă a Festivalului craiovean. Vom semnala de asemenea un alt record: numele marilor regizori prezenți la a XIV-a ediție nu s-au regăsit pentru prima dată în Festival – menționăm doar pe Declan Donnellan care a participat la Festival, după cum aminteam, încă de la prima ediție, pe Robert Wilson care a devenit de asemenea un apropiat al Festivalului și al Teatrului „Marin Sorescu”, în vreme ce Robert Lepage, aflat la o a treia prezență („Ace și opiu” în

2018, „887” în 2022 și „Tragedia lui Hamlet, prinț al Danemarcei” în 2024), reprezintă deja o promisiune pentru edițiile ce vor urma, iar lista ar putea continua cu numele altor regizori de mare valoare, cu toții dornici să revină cu creațiile lor, atrași de nivelul înalt al evenimentului craiovean. Pentru fiecare s-a dus un lung șir de negocieri, de corespondențe, de amânări și confirmări, purtate adesea timp de mai mulți ani, toate orchestrate de Directorul fondator, Emil Boroghina, al cărui vizionarism a fost răsplătit în 2024 cu Premiul Internațional Shakespeare, acordat anterior lui Declan Donnellan, Silviu Purcărete, Eimuntas Nekrosius, Sir Stanley Wells, Thomas Ostermeier, Krzysztof Warlikowski, Michael Dobson și Robert Lepage. În timp, aceștia au devenit prieteni apropiați și admiratori ai Festivalului craiovean unde revin cu diferite prilejuri, fie aducând spectacolele lor montate pe marile scene ale lumii, fie ca să pună în scenă la Teatrul „Marin Sorescu”.

Secțiunea prezențelor pe scenele convenționale ale Craiovei a cuprins alte numeroase spectacole de mare frumusețe, forță, semnificații și, din multitudinea acestora, amintim doar „Hamlet, dansul melancolicului” regizat de Jesus Herrera a cărui pasiune copleșitoare, transcendând cuvintele, s-a transmis tuturor celor prezenți, precum și spectacolul ucrainean „Romeo și Julieta” în regia lui Rostyslav Derzhypilskyi, o producție realizată în condițiile istorice greu de conceput în zilele noastre ale războiului, având un impact și mai puternic asupra publicului și demonstrând o dată în plus că neînțelegerile, cearta, violența, generează tragedii.

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

*Varujan Vosganian și
regretatul Nicolae Manolescu*

*Aurora Speranța
Cernitu*

VASILE BUZ – UN ARTIST CARE ÎȘI ONOREAZĂ HARUL

Vasile Buz – un artist care își onorează harul, un artist a cărui viață se identifică cu pictura, pentru că ziua lui se derulează în atelier, înconjurat de obiecte tradiționale – ceramică, vase cu flori proaspete sau cristalizate, crâmpeie din natura pe o îndrăgește, o caută și o transpune pe pânză.

Cei care au trecut pragul atelierului artistului Vasile Buz au avut șansa să descopere o lume... o lume a sentimentelor bine temperate, tablouri ce sporovăiesc în voie bună, ce se lasă deslușite, căci artistul te călăuzește cu har printre temele în lucru.

Vasile Buz reușește să ofere în dar bucuria de a zăbovi cu ochii și cu sufletul asupra lucrării. El știe ca nimeni altul să povestească prin culoare autenticele ierni de odinioară din lumea satului. Recreează atmosfera de timp ce se scurge agale, fără graba urbană. Întâlnim în lucrările sale un colț de vatră veche, cu focul mocnind a legendă și tihna vieții rânduie.

În liniștea atelierului său, Vasile Buz recompune spiritul anotimpurilor, al iernilor dol-dora de zăpadă, al florilor de câmp fragede, abia culese de pe câmp – căci l-am întâlnit adesea cu brațele încărcate de flori, culese proaspăt, pe care le purta spre atelier, în ideea de a le transpune pe pânză.

Vasile Buz este și un bun păstrător al tradițiilor, nu trece indiferent pe lângă o troiță, el, dimpotrivă, o redă în mediul ei, curată și sfântă, purificatoare ale drumurilor și a răscruciurilor, protectivă a gândului smerit al săteanului ce o așază cu rânduială pe garduri, la fântâni, pe pomi. Iată ce ne mărturisește chiar el: „ceea ce m-a preocupat de mai multă vreme este forma și aspectul plastic al unei troițe. Și cum oamenii, de când se știu, simt nevoia să-și împodobească obiectele de folosință și locul în care trăiesc, și troița, la noi, a căpătat tot felul de forme și a fost pictată cum numai meșterii populari știu să o facă: cu sinceritate și spontaneitate în linie și culoare, cu mult har și cu înțelepciunea bunului simț”. Preocuparea sa pentru troițe este de foarte

mult timp, iar în anul 2009 a participat la Proiectul „Revalorizarea contemporană a troițelor în regiunea Oltenia și în context multietnic – Timoc și Voivodina”, susținut de AFCN (Administrația Fondului Cultural Național), organizat de Universitatea din Craiova în parteneriat cu UAPR (Uniunea Artiștilor Plastici din România), proiect ce s-a încheiat cu o deosebit de interesantă expoziție de pictură semnată de Vasile Buz. Lucrările au scos în evidență originalitatea troițelor, tipologia acestora, cromatica lor vie, o viață a satului trăită în rânduială.

Pentru cel aflat în atelierul-galerie al artistului, mare îi va fi mirarea când va descoperi portretele realizate de Vasile Buz. Am încă viu în minte portretul actriței Leni Pința Homeag, cu privirea pătrunzătoare și încărcată de toată personalitatea sa, pe care artistul a reușit să o redea cu măiestrie și har.

Timp de 50 de ani a creat „lumi” pentru scena Teatrului Național din Craiova, căci imediat ce a terminat facultatea, în anul 1963, a fost repartizat ca scenograf la acest teatru. A realizat peste 100 de scenografii pentru spectacolele teatrului nostru craiovean, bucurând publicul în toată această perioadă. Colaborarea cu teatrul nu s-a oprit aici, ci a continuat timp de aproape un deceniu, când a activat drept conferențiar la Facultatea de Litere, secția de teatru. A apărut o serie de tineri actori care au avut privilegiul să-și completeze personalitatea cu observațiile și gândurile lui Vasile Buz. A învăța disciplina de la Vasile Buz constituie un dar și cei care au înțeles acest lucru îi datorează recunoștința. Autodisciplina face parte din viața artistului, pe care îl vedem și acum, lucrând cu bucurie în atelierul său, făcând din ziua de lucru o sărbătoare.

Pentru activitatea sa a fost distins cu Medalia „Meritul Cultural” clasa a III-a, acordată de Președinte și Guvernul României (2004), Diploma „COMANDERIA Cavalerilor Ospitalieri ai Ordinului Suveran al Sf. Ioan de Ierusalim” – Cavalerii de Malta (în 2008 pentru întreaga activitate) și Diploma de Excelență acordată de Prefectura Dolj în anul 2010.

Lucrările lui Vasile Buz se află în colecții particulare, în muzee și ele continuă să fie căutate și prețuite pentru prospețimea mesajului și fiorul de autenticitate care le însoțește. Pictorul Vasile Buz ocupă un loc important în galeria maeștrilor contemporani, fiind remarcabil prin stilul său inconfundabil.

MAURICE SCÈVE
(1501? -1564?)

Poet reprezentativ, șeful unui curent literar caracterizat prin ermetism, cunoscut drept Școala Lyoneză, promovat și de alți poeți între care Clément Marot și, mai puțin cunoscuții Etienne Dolet, Charles de Sainte-Marthe, Guillaume du Choul, Claude de Taillemont dar și de poetesele Louise Labé, Christine de Pisan, Pernette du Guillet. Mai târziu Simbolismul avea să opereze cu aceleași formule eliptice, ermetice, sugerând abia ideea poetică, optând pentru o exprimare epurată de ... vorbă lungă.

Dintre creațiile sale, cea mai reprezentativă este *Délie*, objet de la plus haulte vertu / *Delie*, obiect de cea mai înaltă cinstire, poem dedicat femeii iubite – Pernette du Guillet, care avea să moară la vârsta de 25 de ani, lăsându-l pe poet neconsolat pentru toată viața și, respectiv, *Saulsaye*, *Églogue de la vie solitaire* / *Saulsaye*, *Eglogă despre viața solitară*, inspirat din *Canțonierul* lui Petrarca și, *Microcosme* / *Microcosmos*, amestec de mitologie, teologie și filozofie platoniciană.

Mi-era atât de dragă că-mi părea că trăiesc
Prin viața ei, că viața-mi era limanul, vama
De gând în care dorul puteam să mi-l zidesc.
Dar ochiul spuse inimii: Ia seama!
Se poate oare până într-atât

Tăria și ne-firea să se-nfrunte?
În noi doi flacăra părea să cânte
Același imn – lumină de-mprumut.
Stins al ei foc, al meu cum să mai lupte
Dacă pe ea pierzând-o, sunt pierdut!

Voind aș vrea ca 'nalta mea voință
Să zboare curajos cu zboru-i jos,
Altfel dorința-mi toată nu mi-e de trebuință
Nici rațiunea goală nu mi-e de vreun folos.
De teamă ca Norocul schimbătorul
Să nu se ia la-ntrecere cu-Amorul,
Vrând să ajungă vârsta fără minte
Care de soarta mea nu ia aminte,
Îmi pun speranța toată în voință
Cu o sfântă și grea nesăbuință.

Epitaf pentru Pernette du Guillet
Épitaphe pour Pernette du Guillet
(1545)

Pulbere fericită care ai fost odată
Un trup curat, lăcaș virtuții 'nalte,
Și-n acest lut de Grații așezată
Printre-ale sale oase cu frumsețe-nsemnate,

O, tu, pământ nedemn, în tine și-a găsit
Odihnă al ei suflet ca un sipet vibrând
De-atâtea mari și scumpe comori clare de gând
La care cerul tot a râvnit fără milă
Și dintre noi curând o a răpit
Spre a-și adăuga-ntre nestemate
Pe-acest scump giuvaer cu viața lui puțină
Lăsându-ne doar nouă lunga moarte.

Versiune în limba română de Paula Romanescu

**O POZĂ CÂT
O MIE DE CUVINTE**

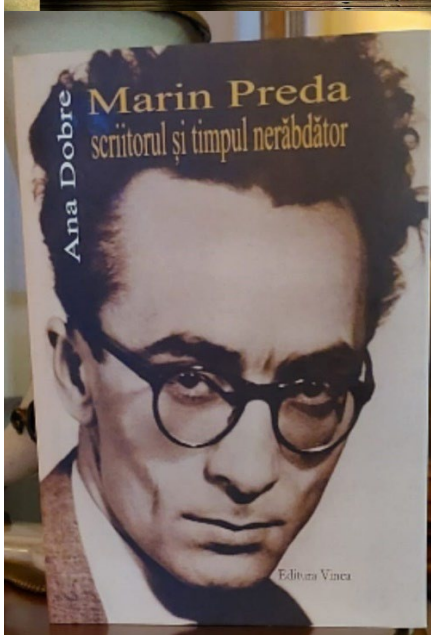
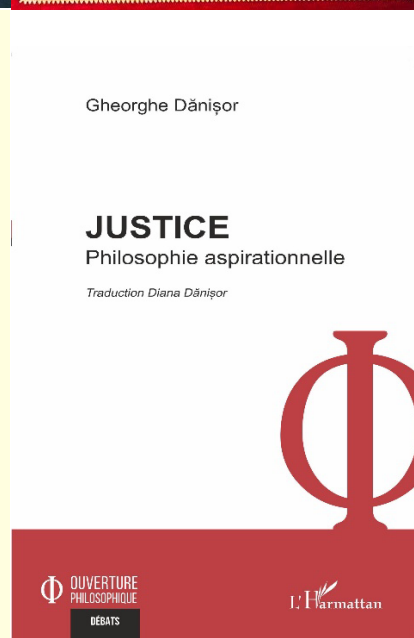
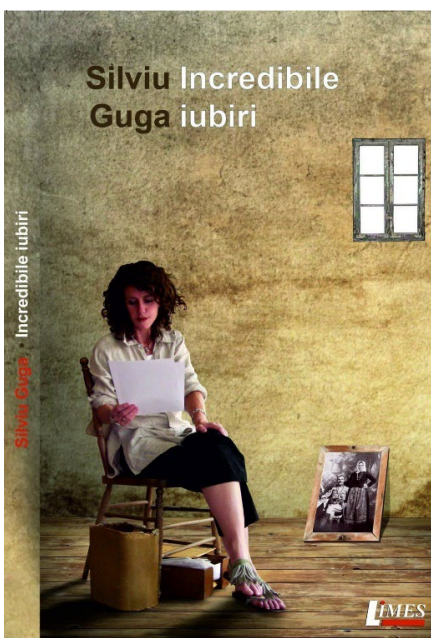
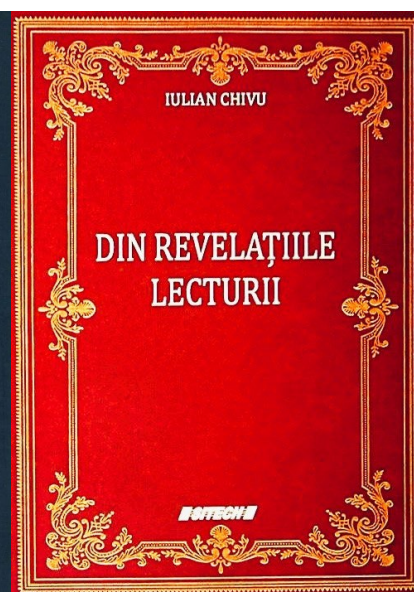
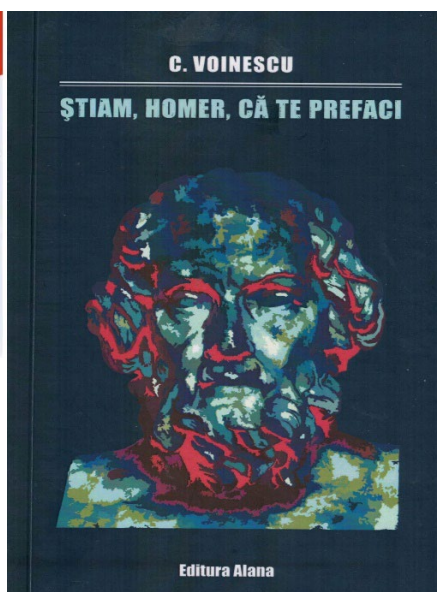

Ion Pop și Doina Uricariu

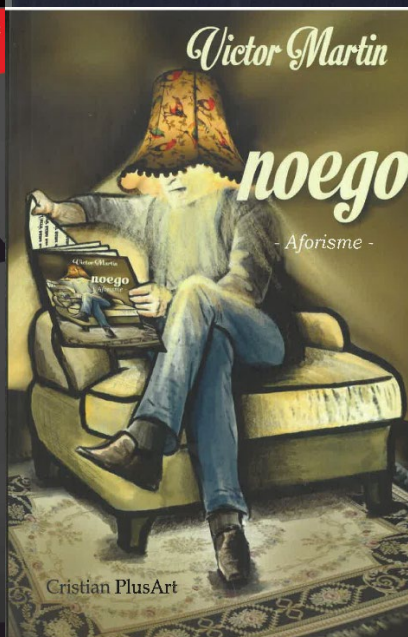
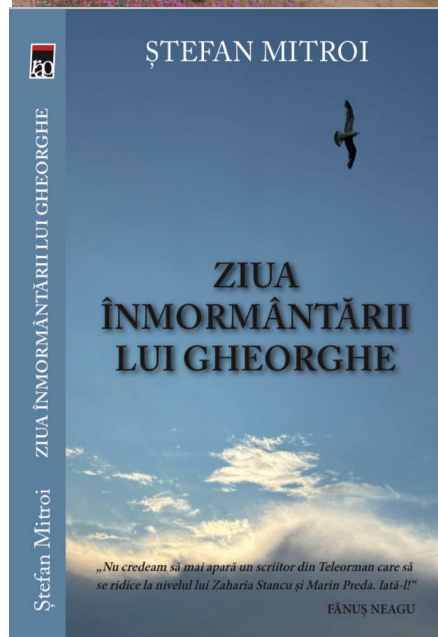
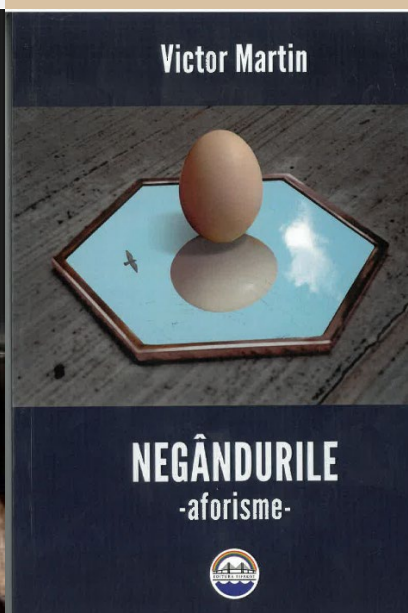
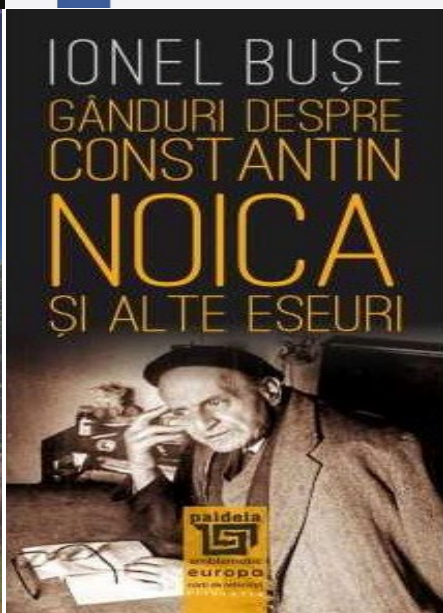
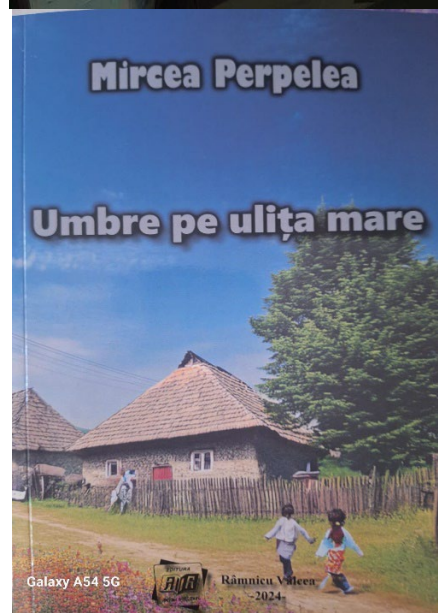
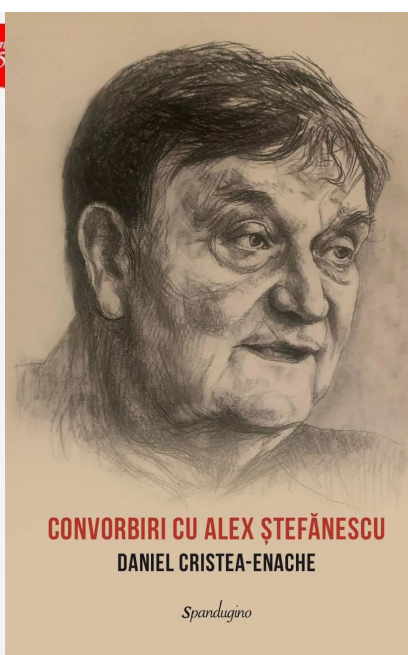
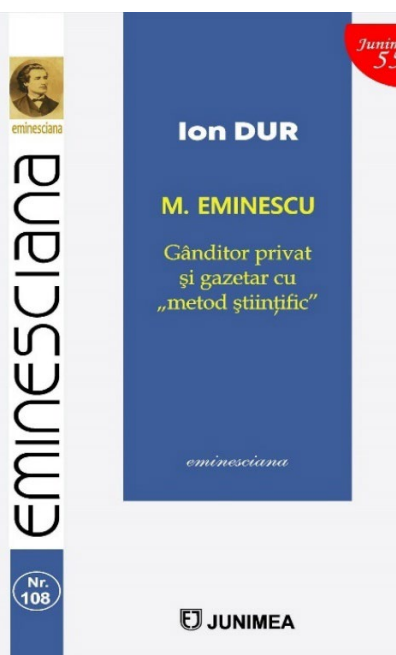
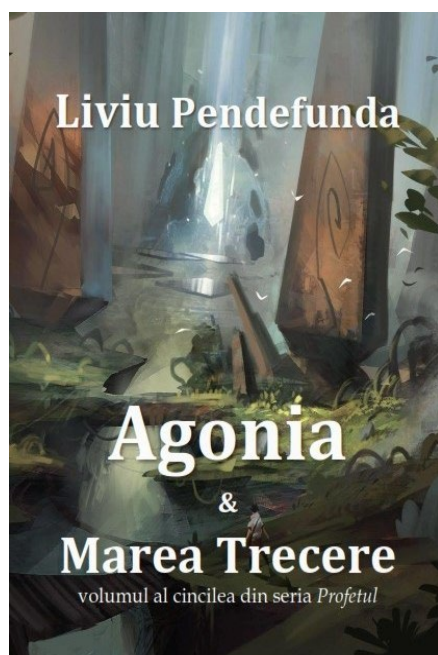

Simona ȘERBAN

Simona ȘERBAN
Geografia ridurilor

În preajma unei cărți noi

CUPRINS

ESEU

Gelu Negrea

Despre umor, cu sobrietate... / 3

Victor Martin

Filozoful sub apă / 5

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 8

SIMPOZION LITERAR NAȚIONAL

Florentin Popescu

„Școala de la Târgoviște” Conotații și marginalii / 9

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 10

POESIS

Elena Armenescu

Elixir / 11

În seara de demult... / 11

Dintotdeauna / 11

Cred în iubire / 12

Desplețiți-vă fecioare / 12

Prin dragoste / 12

Nichita Danilov

O nouă lumină / 13

Victoria Milescu

Sfârșitul, la început / 14

În punctul de fugă / 14

Cât mai durează veșnicia / 14

Bătrânii / 14

Ovidiu M. Curea

Trenul fantomă / 15

Știu / 15

Muntele / 16

Drumul către Roma / 16

Vasile Răvescu

Prispa casei / 17

Gând bacovian / 17

Anotimp muribund / 17

Spectacol mut / 17

Prefer piața țărănească / 17

Emilia Dănescu

Surâsul dimineții / 18

Ninge printre cuvinte / 18

Noaptea dinlăuntru / 18

Așteptând / 18

Copac bun pentru cruce / 18

George Ceaușu

Lângă iazul cu colibă / 18

Corabia vieții / 19

Chef / 19

Dor de mare / 19

Teodor Preda

Toamna / 19

Fericirile cuantice / 20

Este felul meu / 20

O dată cu tine / 20

Victor Rusu

Ars poetica / 20

Rugăciune / 20

Modestie absolută / 20

Norocos și fericit / 20

Îmbrățișare de mamă / 21

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 22

Constantin Pădureanu

Doi frați buni / 21

Lacrimi fierbinți / 21

PROZĂ

Eliza Roha

Prima iubire... / 23

Ion Dulugeac

Hoții de cai din Parlament / 24

Mircea Perpelea

Petrică de la țăta oii... / 28

Elena Dican

Toamna, cândva... / 30

George Geafir

Infidelitate imaginară / 33

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 34

Ion R. Popa

Un tată, primar și un fiu, învățător, prin anii '30 / 34

Ion Scorobete

Netezirea drumului / 36

LECTOR

Academician Mihai Cimpoi

Vocația unei prozatoare / 39

Ion Radu Văcărescu

Umbre pe pânza vremii / 40

Florian Copcea

O poetă de excepție: Aura Christi / 41

Mihai Antonescu

Desprinderea ființei de trup / 44

Mircea Pospai

Nică, în varianta feminină: Nănica / 44

Marian Odangiu

Geologia memoriei / 47

Monica Grosu

Poemele rasariturii / 49

Ioan Holban

Atleții creștinății / 51

MOMENTE MEMORABILE

Rodica Pospai Păvălan

Din agenda culturală craioveană / 53

SPECTACOLE EXCEPȚIONALE

Iolanda Mănescu

Festivalul Internațional Shakespeare de la Craiova – 30 de ani / 56

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța Cernitu

Vasile Buz – un artist care își onorează harul / 58

TRADUCERI LITERARE

Maurice SCÈVE (1501? -1564?) / 59

O POZĂ CÂT O MIE DE CUVINTE / 59

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE / 60

Revista apare trimestrial.

Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerotează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la sfârșitul lunii noiembrie 2024